

|

SAPIENS QUI
PROSPICIT

PAMETNI MISLIJO
NAPREJ

PROGRAM DELA 2019–2023

ZNANSTVENORAZISKOVALNI CENTER
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN
UMETNOSTI

POVZETEK PROGRAMA DELA ZRC SAZU 2019–2023

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (v nadaljevanju ZRC SAZU) je javni raziskovalni zavod, sestavljen iz 18 inštitutov, Založbe ZRC in štirih regionalnih raziskovalnih postaj (Nova Gorica, Maribor, Petanjci in Barje). ZRC SAZU je srednje velik in dobro organiziran javni raziskovalni zavod, katerega glavne odlike so sistematičnost, ki izhaja iz dolgoročnosti temeljnih raziskav, aktualnost raziskav in visoka raven strokovnosti raziskovalnih skupin.

Ključno področje delovanja je raziskovalna dejavnost na vseh prisotnih znanstvenih področjih (biologiji, paleontologiji, izseljenstvu in migracijah, zgodovinopisju, kulturni zgodovini, kulturnih in spominskih študijah, arheologiji, antropologiji in prostorskih študijah, narodopisju, glasbenem narodopisju, jezikoslovju, literarnih vedah, muzikologiji, umetnostni zgodovini, filozofiji, geografiji, krasoslovju, družbeni medicini in zdravju). Izvaja se v okviru 18 nacionalnih raziskovalnih programov in (podatki za leto 2018) 58 nacionalnih raziskovalnih, 17 nacionalnih aplikativnih, 44 mednarodnih in tržnih projektov. ZRC SAZU skupaj s SAZU kot svojo ustanoviteljico izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda. Tehnično, informacijsko in dokumentacijsko podporo raziskovalnemu delu nudi infrastrukturna dejavnost, ki obsega zbiranje, sistematično urejanje in ustrezno hrambo zbranega gradiva, ustvarjanje kakovostnih, inovativnih in odmevnih rezultatov, spoznanj in dosežkov in njihovo predstavljanje strokovni in laični javnosti. Posebno mesto zavzema založniška in predstavitvena dejavnost Založbe ZRC, ki je največja založba v Sloveniji za izdajanje znanstvenih publikacij. Tretje področje delovanja je prenos rezultatov, spoznanj in dosežkov v izobraževalni sistem, bogatenje gospodarstva in družbe z uporabnimi znanji in dosežki, širjenje vednosti in razumevanja.

Vizija ZRC SAZU je utrditi položaj vrhunske, nacionalno in mednarodno ugledne in prepoznavne raziskovalne ustanove, ki temelji na dolgoletni tradiciji, zbranim institucionalnem znanju visoko usposobljenih, izkušenih in ustvarjalnih sodelavk in sodelavcev več generacij, ki se kritično in odgovorno lotevajo dolgoročnih in aktualnih raziskav, s svojimi odličnimi dosežki bogatijo zakladnico znanosti ter prispevajo k reševanju družbenih izzivov.

Odlično delo, kontinuiranost in nakopičeno institucionalno znanje zagotavljajo **učinke** ter celovite in pregledne rezultate, ki odmevajo doma in v tujini, v strokovni in občji javnosti, so objavljeni v reprezentativnih revijah in pri odličnih založbah, so nagrajeni in generirajo nova partnerstva in sodelovanja ter omogočajo vključitev v nacionalna in mednarodna projektna partnerstva. Prav sodelovanje in večgeneracijsko institucionalno znanje omogočata sintezo celovitih/preglednih temeljnih rezultatov, ki nudijo referenčno oporo za nadaljnje (mikro)raziskave. **Pomen raziskovalnega dela in rezultatov** sodelavk in sodelavcev ZRC SAZU je v razvoju temeljne znanosti, utrjevanju položaja znanosti in znanja v strokovni in občji javnosti, razvoju kadrov in raziskovalno-razvojnega osebja, izboljšanju obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz, razvoju družbe, razvoju družbene infrastrukture in oblikovanju politik, izvrševanju zakonodaje, zlasti pa v ohranjanju in razvoju nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete.

Zunanje razmere in okoliščine za raziskovalno delo se vztrajno slabšajo, pri čemer ni edini razlog v nezadostnem obsegu financiranja, ampak tudi v zastareli zakonodaji, izjemni birokratizaciji in neustreznem položaju znanosti in raziskovalk in raziskovalcev v sistemu javnega sektorja. Obenem pa krepitev enotnega evropskega raziskovalnega prostora in razvoj znanosti in družbe ustvarja nove priložnosti.

Vsebinski načrt raziskovalnega dela 2019–2023 je zamejen v raziskovalnih programih Agencije za raziskovalno dejavnost RS (v nadaljevanju ARRS), pri katerih je ZRC SAZU vodilna ustanova: Antropološke in prostorske raziskave; Arheološke raziskave; Biodiverziteti: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje; Biografije, mentalitete, epohe; Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks; Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture; Geografija Slovenije; Historične interpretacije 20. stoletja; Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave; Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij; Paleontologija in sedimentarna geologija; Pogoji in problemi sodobne filozofije; Raziskave slovenske glasbene preteklosti; Raziskovanje krasa; Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru; Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju; Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti. Za zaokrožitev raziskovalnih vsebin ZRC SAZU načrtuje pridobitev novega programa s področja družbene medicine in zdravja.

Dolgoročne razvojne prioritete so:

- kakovostno in odgovorno raziskovalno delo;
- visoko usposobljeni, odgovorni in motivirani zaposleni;
- krepitev nacionalne in mednarodne prepoznavnosti ter položaja in vloge znanosti v družbi;
- informacijska in infrastrukturna podpora raziskovalnemu delu;
- upravljanje, organizacija in notranja povezanost ZRC SAZU.

Raziskovalna dejavnost ZRC SAZU je po svoji vsebini negospodarsko usmerjena in je v glavnem ni mogoče opravljati na trgu v okviru tržnih mehanizmov. Zato je **delež tržne dejavnosti** nizek (med 2 in 3 %). Nekoliko več tržnih projektov imajo skupine z izrazitejšo aplikativno usmeritvijo. Delo za trg obsega naloge, kot so razvoj metod za interpretacije satelitskih posnetkov, sledilni poskusi podzemnih voda, krasoslovni nadzor pri gradnji infrastrukturnih objektov, kartiranje habitatnih tipov, GIS analize in kartografija. Raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU skrbijo predvsem za sistematično in kronološko preučevanje naravne in kulturne dediščine slovenskega naroda, ki je pomembna za ohranjanje narodne identitete, zato je njihova raziskovalna dejavnost skoraj v celoti finančno podprta z **javnimi sredstvi**.

Med **dodatne oziroma druge dejavnosti**, ki so posredno pomembne za raziskovalno in infrastrukturno dejavnost ZRC SAZU, ali pa se zrcalijo kot rezultat obeh dejavnosti, se uvrščajo fiksni stroški upravljanja (ustanovitelske obveznosti), dejavnost osrednjih specializiranih informacijskih centrov (OSICH), odprti dostop do raziskovalnih rezultatov in raziskovalne igralnice. Fiksni stroški obsegajo: vzdrževanje in obnavljanje nepremičnin in opreme, stroške upravljanja in vodenja ter fiksne stroške delovanja.

Na področju **investicij** bodo aktivnosti usmerjene v prenovu prostorov na Gosposki ulici 13 v Ljubljani, kamor se bodo preselili tisti sodelavke in sodelavci Geografskega instituta Antona Melika, ki trenutno delajo v najetih prostorih na Trgu francoske revolucije 7. V skladu s finančnimi možnostmi bo obstoječa raziskovalna in ostala oprema posodobljena ali nadomeščena z novo. Cilj je izboljševati razmere za delo. Finančni vir investicij bodo namenska sredstva, amortizacijska sredstva in presežek prihodkov nad odhodki iz preteklih let, razporejen v ta namen.

Kadrovska projekcija razvoja s sistemizacijo programskih in infrastrukturnih skupin za obdobje 2019–2023 temelji na ohranjanju števila zaposlitev v obstoječem obsegu, to je 340 (izraženo v osebah). Ta cilj bo mogoče doseči z novim zaposlovanjem v primeru upokojevanj, izteka pogodb za določen čas ter manjšega števila mladih raziskovalcev. Hkrati načrt predvideva višje število zaposlitev izraženih v FTE-jih, in sicer povečanje za 5,70 FTE na 320,6 kot posledica dejavnega sodelovanja in prenosa znanj med različnimi organizacijami.

Projekcija dolgoročnega finančnega načrta 2019–2023 kaže rast tako odhodkov kot prihodkov. Odhodki bodo naraščali tako zaradi uveljavljanja delovnopravne zakonodaje kot tudi zaradi splošne rasti cen stroškov materiala in storitev, ki so potrebni za izvajanje raziskovalne dejavnosti. Obseg dejavnosti ZRC SAZU se bo prilagajal dejanskim možnostim, kar pomeni ohranjanje stroškov znotraj zagotovljenih prihodkov.

V skladu z načrtom bo ZRC SAZU iz naslova izvajanja javne službe realiziral med 97 % in 98 % prihodkov ter iz tržne dejavnosti med 2 % in 3 % celotnih prihodkov. V obdobju 2019 do 2023 ZRC SAZU načrtuje izravnane prihodke in odhodke.

1 DIREKTORJEV NAGOVOR: UMETNOST ZNANOSTI 2.0

V časih, ko se svet okoli nas vrti hitreje kot kadar koli prej in ko razmere za naše delo niso niti eno leto iste, je petletni program raziskovanja tvegano »podjetje«. Po drugi strani pa moramo imeti, podobno kot druge raziskovalne ustanove, jasno predstavo o razvoju, nepremakljive kakovostne standarde ter utemeljena in trdna akademska načela.

V postresničnostnem obdobju je vse troje nepogrešljiv predpogoj raziskovalnega dela, še posebej, ker se večina raziskovalk in raziskovalcev ZRC SAZU osredinja na preučevanje preteklosti, umetniških stilov in praks, jezika – skratka na naravno in kulturno dediščino nasploh.

Humanistični tradiciji renesanse in razsvetljenstva se ni mogoče odreči, kakor se ni mogoče odreči vsestranski avtonomnosti razmišljanja in temeljnemu raziskovanju. Brez tega ne vzdrži nobena od humanističnih znanosti. Dobro poznavanje tradicije in sprotne refleksija novih spoznanj sta predpogoj za uspešno raziskovanje, zato ni naključje, da smo svoje letno prireditve, na kateri podeljujemo nagrade najuspešnejšim domačim in tujim kolegicam in kolegom, poimenovali *Generacije znanosti*.

Čeprav gre pri kolegih in kolegicah iz drugih držav predvsem za častne ali pridružene članice in člane, s tem tudi simbolno opozarjamo na to, da naše raziskave ne obravnavajo samo tradicij, kultur, jezikov in procesov, ki so zaznamovali širši slovenski prostor, temveč zavzemajo svoje mesto tudi v mednarodnem okviru. Rezultati raziskav na področju humanističnih znanosti lahko namreč spregovorijo le, če upoštevajo in vključujejo univerzalna spoznanja. Po drugi strani se zavedamo, da so predpogoj za kontinuirano primerjanje naših rezultatov in izsledkov s podobnimi raziskavami v regiji oz. širšem, evropskem in svetovnem merilu, predvsem raziskave na mikroravni. Univerzalna je samo tista znanost, ki združuje v celoto partikularno védenje.

Za humanistiko je poleg tega značilna še tesna povezava z umetnostjo. Pa ne samo v umetnostni zgodovini, stike in spojitve z umetnostjo najdemo tudi v arheologiji, kulturni zgodovini ... Podobno je tudi pri raziskovanju jezika, kjer ni treba paziti samo na vsako besedo, temveč ob podatkih lahko in mora spregovoriti tudi oblika zapisa.

Tudi zato smo se v minulem petletnem obdobju predstavljali tudi s sloganom *Umetnost znanosti* in s njim želeli še posebej opozoriti, da znanost, podobno kot umetnost, nastane, kadar iz mnogo uvidov izkustva nastane ena splošna sodba o podobnih stvareh. Čeprav se na to Aristotelovo spoznanje najpogosteje sklicujejo filozofi, velja ta programska misel za vse raziskave na ZRC SAZU.

Povedano se navezuje tudi na skrb za generacije, ki prihajajo, na prizadevanja za sistem enakih možnosti, transparentno poslovanje, kolegialnost in solidarnost. Do vsakega posebej smo se težko dokopali, zato nam je še toliko bolj dragoceno. Tako kot odlični rezultati naših raziskovalk in raziskovalcev. In prav ti so hrbtenica našega prihodnjega razvoja.

2 ZNANSTVENO-RAZISKOVALNA USMERITEV ZRC SAZU

ZRC SAZU je javni raziskovalni zavod, sestavljen iz **18 inštitutov, Založbe ZRC**, ki je največja založba v Sloveniji za izdajanje znanstvenih publikacij, in **štirih regionalnih raziskovalnih postaj** (Nova Gorica, Maribor, Petanjci in Barje). ZRC SAZU je osrednja slovenska znanstvena ustanova na področju humanistike, vendar raziskovalno delo sega tudi na področje družboslovja, naravoslovja, tehnike in družbene medicine. Osrednji program tvorijo raziskave naravne in kulturne dediščine slovenskega naroda, ki ga ZRC SAZU izvaja skupaj s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (v nadaljevanju SAZU).

2.1 Vizija

Vizija ZRC SAZU je utrditi položaj vrhunske, nacionalno in mednarodno ugledne in prepoznavne raziskovalne ustanove, ki temelji na dolgoletni tradiciji in zbranem institucionalnem znanju visoko usposobljenih, izkušenih in ustvarjalnih sodelavk in sodelavcev več generacij, ki se kritično in odgovorno lotevajo dolgoročnih in aktualnih raziskav, s svojimi odličnimi dosežki bogatijo zakladnico znanosti ter prispevajo k reševanju družbenih izzivov.

ZRC SAZU bo s tradicionalnimi in sodobnimi raziskovalnimi pristopi in uveljavljenimi in inovativnimi metodami dela odgovarjal na dolgoročna in aktualna znanstvena vprašanja, se kritično in odgovorno odzival na znanstvene in družbene izzive, prispeval k razvoju znanosti, kulture in družbe, k razumevanju preteklih in sedanjih naravnih in družbenih procesov, jezika in kulture ter k dokumentiranju in ohranjanju naravne in kulturne dediščine. Gradil bo na znanstveni in upravljavski odličnosti, pestrosti raziskovalnih vsebin, sodelovanju z odličnimi domačimi in tujimi ustanovami ter interdisciplinarnem in multidisciplinarnem značaju. Zato se je odločil za gradnjo ustvarjalnega in intelektualno prodornega delovnega okolja, spodbujanje in ustrezno nagrajevanje kakovostnega dela, odgovornosti, proaktivnosti in samoiniciativnosti, ob upoštevanju individualnosti in posebnosti tako raziskovalnih skupin kakor tudi posameznih raziskovalk in raziskovalcev.

Navzven si bo ZRC SAZU še naprej prizadeval, da bo vlada Republike Slovenije oblikovala idejni, institucionalni in finančni okvir, ki bo znanosti priznal ustrezno mesto v družbi in državi in udeleževal družbo znanja, hkrati pa se zavedal njene heterogenosti in upošteval razlike med znanstvenimi področji. Še posebej si bo prizadeval za financiranje dolgoročnih in temeljnih raziskav, ki so nujne za kakovostne, celovite in preiščljene rezultate oziroma temeljne preglede, in za stabilen položaj raziskovalk in raziskovalcev, ki bo omogočal ustvarjalno svobodo in poglobljeno raziskovalno delo.

2.2 Poslanstvo

Poslanstvo ZRC SAZU je odgovorno in kritično interdisciplinarno in multidisciplinarno raziskovalno delo na vseh prisotnih znanstvenih področjih (biologiji, paleontologiji, izseljenstvu in migracijah, zgodovinopisju, kulturni zgodovini, kulturnih in spominskih študijah, arheologiji, antropologiji in prostorskih študijah, narodopisju, glasbenem narodopisju, jezikoslovju, literarnih vedah, muzikologiji, umetnostni zgodovini, filozofiji, geografiji, krasoslovju, družbeni medicini in zdravju) v širšem, geografskem, družbenem in kulturnem kontekstu, zbiranje, sistematično urejanje in ustrezna hramba zbranega gradiva, ustvarjanje kakovostnih, inovativnih in odmevnih rezultatov, spoznanj in dosežkov, njihov prenos v izobraževalni sistem, bogatenje gospodarstva in družbe z uporabnimi znanji in dosežki, širjenje vednosti in razumevanja ter – zlasti v primeru naravne in kulturne dediščine – prispevek k njenemu varovanju.

2.3 Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih programa dela za obdobje 2014–2018

2.3.1 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Primerjava finančnih prihodkov je bila narejena za zadnje zaključeno poslovno leto, to je za 2017. Celotni realizirani prihodki so znašali 15.482.095 EUR in so načrtovane presegali za 6 %. Na javni službi so prihodki višji za 7 % in na tržni dejavnosti 16 % nižji od načrtovanih. Nedoseganje tržnih prihodkov je posledica zmanjševanja možnosti za delovanje na trgu, kar glede na splošno usmeritev raziskovalne dejavnosti ZRC SAZU ni presenečenje.

Preglednica 2.1: Primerjava načrtovanih in realiziranih prihodkov za leto 2017

	Načrtovano 2017	Realizirano 2017	Indeks realizirano/ načrtovano 2017
Prihodki-javna služba	14.050.561	14.993.706	107
Prihodki-trg	578.500	488.389	84
Skupaj	14.629.061	15.482.095	106

Preglednica 2.2: Poročilo o realizaciji uspešnosti zastavljenih ciljev v obdobju od leta 2013 do 2018

	Kazalnik	Izhodiščna vrednost 2013	Načrtovana vrednost v programu dela 2014-2018 za 2017	Dosežena vrednost 2017	Indeks 2017 realizirano/ načrtovano	Načrtovana vrednost v programu dela 2014-2018 za 2018	Ocenjena dosežena vrednost 2018
1.	Število prijavljenih patentov	0	0	0	0	0	0
2.	Število inovacij	0	0	0	0	0	0
3.	Število raziskovalnih projektov	106	115	153	133	119	119
3.1.	Število projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja in so krajši od enega leta	6	7	9	129	8	8
3.2.	Število projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja in so daljši od enega leta	5	8	8	100	8	7
3.3.	Število projektov, v katerih se ne sodeluje z gospodarstvom	66	71	92	130	74	75
3.4.	Število mednarodnih projektov	23	20	35	175	20	30
3.5.	Število projektov (7. OP oz. Obzorje 2020)	6	9	9	100	9	14
4.	Število raziskovalnih programov	18	18	18	100	19	18
5.	Število projektno raziskovalnih centrov	0	0	0		0	0
6.	Število mladih raziskovalcev	42	43	28	65	44	33
7.	Vrednost prihodkov iz trga za raziskave v skupnih prihodkih za raziskave*	764.515	372.000	488.389	131	650.000	510.000
8.	Delež visoko citiranih objav (v revijah z največjim impact faktorjem) v vseh znanstvenih objavah	1,0%	1,0%	0	670	1,0%	6,0%
9.	Število vrhunskih raziskovalcev, gostujočih na JRO	11	18	4	22	14	5
10.	Število slovenskih raziskovalcev (iz JRO), gostujočih v tujih državah	17	22	10	45	23	21

Ocena realizacije ciljev iz prejšnjega petletnega obdobja (za leto 2017; za 2018 še ni dokončnih podatkov) upoštevajoč kazalnike iz preglednice 2.1 kaže popolno doseganje oziroma preseganje ciljev pri kazalnikih, ki se navezujejo na projekte. Cilji so še zlasti močno preseženi pri mednarodnih projektih, saj je bil ZRC SAZU zelo uspešen pri pridobivanju projektov iz drugih mednarodnih programov, pri projektih Obzorja 2020 pa gre povečanje večinoma na račun Cost akcij.

V prejšnjem dolgoročnem programu in v kratkoročnem programu za leto 2018 je bil predviden dodatni ARRS raziskovalni program. Vendar se je šele v letošnjem pozivu ARRS za financiranje raziskovalnih programov javnih raziskovalnih zavodov pojavila možnost oblikovanja novih raziskovalnih programov, tako da ZRC SAZU še ni uspelo pridobiti novega raziskovalnega programa na področju družbenomedicinskih raziskav.

Največja odstopanja od načrtovanih vrednosti so pri gostovanjih tako raziskovalk in raziskovalcev ZRC SAZU v tujini kot tujih raziskovalk in raziskovalcev na ZRC SAZU. Razlogi so različni in so splet različnih dejavnikov. Preteklo petletno obdobje sta zaznamovala gospodarska kriza in zmanjšanje nacionalnih sredstev za znanost. Veliko energije je bilo zato potrebne za pridobitev mednarodnih projektov, ki pa so – vsaj v primeru ZRC SAZU – skoraj izključno aplikativni, pri katerih so sredstva strogo namenska in ne dovoljujejo gostovanj.

Oceno realizacije ciljev, povezanih z visoko citiranimi objavami, je težko podati zaradi nejasne definicije visoko citiranih objav. Poleg tega bibliografska orodja, na katerih temelji SICRIS, ne nudijo tovrstne informacije. Letni načrti dela in letna poslovna poročila tega kazalnika niso vsebovali, zato je bila interna definicija oblikovana šele za pričujoči dolgoročni program. Temelječ na podatkih sistema SICRIS so visoko citirane objave tiste, ki jih ARRS vrednoti kot izjemne dosežke in označuje z A". Delež takih objav od vseh objav, ki so v sistemu SICRIS zavedene z oznako Z, to je znanstvenih objav brez sekundarnih enot, znaša 6 %, kar je mnogo več od načrtovanega, vendar gre odstopanje pripisati nedorečenosti definicije.

V nadaljevanju sledi poročilo o realizaciji zastavljenih splošnih ciljev, ki niso številčno ovrednoteni v preglednici 2.1, ampak so bili opredeljeni opisno. Večina od njih je bila realiziranih v celoti, pri nekaterih celo v večjem obsegu od načrtovanega. Le pri manjšem deležu ciljev obstaja še nekaj prostora za izboljšanje stanja. Zlasti bi izpostavili naslednje vidike.

ZRC SAZU odgovorno uresničuje svoje poslanstvo, to je kakovostno in sistematično temeljno raziskovalno delo, objavljanje rezultatov raziskav in prenos znanja, in to kljub vedno zahtevnejšemu zagotavljanju finančnih sredstev. Zato je zelo razveseljujoče dejstvo, da je bil ZRC SAZU uspešen pri povečanju obsega programskega financiranja. Po Javnem pozivu za oddajo prijav za povečanje financiranja raziskovalnih programov (U. I. RS, št. 10/2014, 7. 2. 2014) je bilo v letu 2014 povečano financiranje štirim raziskovalnim programom (P1-0236, P6-0061, P6-0101 in P6-0347) v skupnem obsegu 2,2 FTE. Leto 2018 je bilo še uspešnejše: obseg financiranja se je povečal desetim raziskovalnim programom (P5-0070, P6-0004, P6-0024, P6-0038, P6-0061, P6-0079, P6-0088, P6-0101, P6-0119, P6-0347), in sicer v skupnem obsegu 3,5 FTE. Sredstva iz naslova temeljnih, postdoktorskih in aplikativnih projektov so v veliki meri odvisna od uspešnosti na projektnih razpisih ARRS in so šele leta 2016 preseгла raven iz leta 2011. Dolgoročno sodelovanje s SAZU v okviru programa Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda se je po drastičnem upadanju po letu 2011 okrepilo z dodatnimi 500.000 EUR proračunskih sredstev leta 2017. Letos pa ZRC SAZU spet lahko računa le na 41 % ciljne vrednosti iz leta 2011.

Na področju informacijske in infrastrukturne podpore raziskovalnemu delu velja omeniti, da so se med letoma 2014 in 2018 sredstva za infrastrukturni program zvečala za 31 %, v večjem obsegu zaradi namenskih sredstev za ESFRI projekte. Med njimi sta bila prvič z infrastrukturnimi sredstvi financirana tudi EPOS leta 2015 in eLTER leta 2018. Kljub omenjenemu povečanju ZRC SAZU še ni dosegel obsega financiranja iz leta 2011, ko je v primerjavi z letom 2018 dobil za 19 % več sredstev.

Med uresničene cilje šteje obsežna in uspešna promocijska dejavnost raziskovalnih rezultatov in prenos znanja v širšo javnost tako zaradi številnih prireditev (samo v Atriju ZRC jih je bilo v štirih letih prek 400) kot tudi zaradi promocije raziskovalnih rezultatov s pomočjo klasičnih in novodobnih medijev in zaradi razvejane informativne ter promocijske mreže in redne ter obsežne publicistične dejavnosti z izdajami slovenskojezičnih in tujejezičnih revij in monografij. Posebej velja izpostaviti izdaje nacionalno pomembnih publikacij. Število izdanih naslovov se sicer vse od rekordnega leta 2011, ko je izšlo prek 90 monografij, zmanjšuje (2014: 63, 2016: 84 in 2017: 52), vendar je več poudarka na kakovosti, recenzentskem postopku in rednosti izdajanja. Kljub vsemu slednje še vedno ostaja samo delno uresničen cilj, še zlasti pri izdajanju serijskih znanstvenih publikacij.

V celoti je dosežen cilj vključitve revij v mednarodno bibliografsko bazo Scopus. Manjša uspešnost od pričakovane je pri tujejezičnih objavah, to je objavah člankov, monografij in poglavij v monografijah v tujih znanstvenih revijah oziroma pri odličnih mednarodnih založbah. Še posebej to velja za vrhunske rezultate, s katerimi bi raziskovalke in raziskovalci konkurirali na razpisih Evropskega raziskovalnega sveta. Delno gre to pripisati krčenju nacionalnih sredstev za temeljno raziskovanje in naraščanje aplikativno/tržno usmerjenih projektov. Drugi razlog je tudi v premajhnem poudarjanju in spodbujanju kakovosti in odličnosti.

Na področju kadrov in kadrovske politike je realizirano število zaposlenih na dan 31. 12. 2017 preseglo načrtovano število za 10 in znašalo 340, kar predstavlja triodstotno rast. Večje število zaposlenih je posledica večjega obsega raziskovalnih aktivnosti ter dodatnih sredstev za znanost. Glede na leto 2012, ko je število zaposlenih znašalo 328, se je število povečalo za 12 zaposlenih, kar v veliki meri izhaja iz zaposlovanja novih mladih raziskovalcev. Cilji glede sestave raziskovalnih skupin niso bili doseženi v celoti, vendar je potrebno poudariti, da so ti cilji dosegljivi v daljšem časovnem obdobju – ne v okviru petletnega programa dela. Pomembno je, da so bile začrtane smernice kadrovske politike, ki bo vodila k izboljšanju sestave raziskovalnih skupin, večji vključenosti tujih raziskovalk in raziskovalcev ter povečanju konkurenčnosti. Trenutno večina raziskovalnih skupin ni uravnotežena ne generacijsko ne po nazivih in ne po delovnih mestih. Težava je v pomanjkanju sredstev za znanost, ki onemogoča pomlajevanje raziskovalnih skupin, in v kasnejšem upokojevanju, kar se kaže tudi v velikem deležu raziskovalk in raziskovalcev v visokih znanstvenih nazivih. Velik izziv je kadrovska (ne)mobilitet; zelo malo raziskovalk in raziskovalcev je bilo na izpopolnjevanju v tujini, še manj je interesa tujk in tujcev, da bi se zaposlili pri nas. Tudi razmerje med raziskovalnimi in strokovnimi delovnimi mesti ni usklajeno z vedno večjo birokratizacijo dejavnosti. Na področju internega in zunanjega izobraževanja so dolgoročni cilji močno preseženi; izvedena je bila vrsta izobraževanj in delavnic tako za raziskovalke in raziskovalce kot za strokovno in tehnično osebje.

Med zastavljenimi cilji na področju upravljanja je zaključek investicije na Igu. Nova raziskovalna postaja je utrdila in nadgradila diagonalno mrežo raziskovalnih postaj ZRC SAZU.

Med pomembne uresničene cilje – kljub nazadovanju sredstev za raziskovalno dejavnost v času gospodarske krize – je potrebno prišteti še uspešno finančno poslovanje in ohranitev finančne trdnosti ustanove, in sicer zaradi premišljenih varčevalnih ukrepov in omejevanja zaposlovanja.

2.3.2 Ocena učinkov raziskovalne dejavnosti v obdobju 2014–2018 in prispevek k razvoju znanosti in družbe

Med bistvenimi prispevki raziskovalne dejavnosti ZRC SAZU je treba poleg aktualnosti raziskav in visoke ravni strokovnosti raziskovalnih skupin omeniti predvsem sistematičnost, ki izhaja iz dolgoročnosti temeljnih raziskav. Kontinuiranost in nakopičeno institucionalno znanje zagotavljata učinke ter celovite in pregledne rezultate, ki prispevajo v dolgoročno zakladnico znanja določenih področij. Nekatere raziskovalne skupine so ekskluzivne, saj so edine samostojne enote z določenega področja (npr. muzikologija, krasoslovje), druge so ekskluzivne v določenem segmentu (npr. slovaropisje v okviru slovenističnih raziskav), tretje se lahko pohvalijo z rezultati, ki so plod skupinskega dela tudi več generacij (npr. celovito védenje o poselitvi Slovenije v vseh arheoloških obdobjih). Prav sodelovanje in večgeneracijsko institucionalno znanje sta tista, ki omogočata sintezo celovitih/preglednih temeljnih rezultatov, ki predstavljajo referenčno oporo za nadaljnje (mikro)raziskave.

V uvodnem delu tega poglavja so za ponazoritev navedeni le izbrani rezultati in aktivnosti z izjemnim dolgoročnim učinkom, ki jih je s sodobnimi kazalniki (večinoma kratkoročnih) učinkov težko ovrednotiti. Celovitejši pregled učinkov sledi v nadaljevanju.

Aktivnosti na področju leksike in slovnice slovenskega jezika. Poleg teoretične ravni je zelo pomembna praktična oz. aplikativna, ki se udejanja prek priročnikov (*Slovar slovenskega knjižnega jezika (eSSKJ)*, *ePravopis*, dialektološki *Slovenski lingvistični atlas* in terminološki slovarji različnih strok). *Sprotni slovar slovenskega jezika*, ki obravnava najnovejše besedje in pomenje slovenskega jezika, jezikovni portal Fran in Jezikovna svetovalnica imajo zelo velik krog uporabnikov – tako strokovnjakov kot laikov.

Kataster jam. Kataster jam obsega vse registrirane jame v državi. Od leta 1947 je bilo vanj vpisanih 12.589 jam in zadnja leta se letno obogati za okoli 300 vpisov. Omenjeni kataster je izjemnega pomena pri načrtovanju različnih vrst posegov na kraških območjih.

Slovenski biografski leksikon (SBL) je začel nastajati v dvajsetih letih 20. stoletja, zadnji zvezek pa je izšel leta 1991. Še pred zaključkom redakcije črke Ž se je izkazala potreba po prenovi in dopolnitvi. Na ZRC SAZU je nastalo novo uredništvo, ki načrtuje in pripravlja novo, dopolnjeno izdajo.

Umetnostna topografija Slovenije je dolgoročni projekt, katerega cilj je identificirati in raziskati umetnostne spomenike Slovenije po posameznih upravnih enotah. Že prvi zvezki so pokazali, da je nepremična umetnostna dediščina zelo ogrožena in obstoječa dokumentacija pomanjkljiva, zato bi bili novi zvezki ne le dobrodošli, ampak celo nujni.

Raziskovanje Triglavskega ledenika je najstarejši stalni slovenski raziskovalni projekt. Njegove meritve so dober pokazatelj podnebne spremenljivosti Slovenije, saj je ledenik zaradi lege na jugovzhodnem obrobju Alp zelo občutljiv. Dolgoročno spremljanje je podalo dokaze za podnebne spremembe, še preden so te postale sestavni del javnega diskurza.

Rezultati in učinki raziskovalnega dela raziskovalcev in raziskovalcev ZRC SAZU so številni in zelo raznoliki. Čeprav je 1254 izvirnih, preglednih in kratkih znanstvenih člankov, 948 poglavij v znanstvenih monografijah in 180 znanstvenih monografij, zavidanja vredno število, pa velja omeniti tudi 69 učbenikov in drugih enot učnih gradiv, ki aktualne novosti s področja znanstvenih raziskav prenašajo v pedagoško prakso. Kljub temu da na večini področij delovanja ZRC SAZU citiranje ni edini relevanten kazalnik učinka, so bile publikacije raziskovalcev in raziskovalcev ZRC SAZU opažene in navedene kot referenčni vir v več kot 10.252 (CI10 2008–2018) citatih. Publicistična dejavnost sega tudi na področja zunaj ozke znanstvene sfere, in sicer z objavami, namenjenimi obči javnosti. Iz bibliografskega nabora je razvidno tudi, da je bilo v obdobju od 2014 do 2018 v obliki samostojnih prispevkov v slovarjih, enciklopedijah ali leksikonih objavljenih kar 135 strokovnih sestavkov in 119 poljudnih člankov. Omeniti velja tudi večinoma zelo odmevne razstave.

Največ publikacij je izšlo pri znanstvenih založbah, med njimi je prva Založba ZRC, vendar tudi pri drugih slovenskih in tujih založbah. 143 člankov je izšlo v revijah, ki jih slovenski pravilniki ovrednotijo kot A". 16 monografij je izšlo pri vrhunskih svetovnih založbah. Založba ZRC, ki je en od organizacijskih enot javnega zavoda ZRC SAZU, je že več let vodilna založba na področju izdajanja humanistične in družboslovne znanstvene in strokovne literature. Pomen in poslanstvo Založbe ZRC je predvsem v krepitvi akademskega prostora, skrbi za prenos oz. popularizacijo najnovejših znanstvenih spoznanj in utrjevanje strokovne terminologije, ki vpliva na razvoj slovenskega znanstvenega diskurza.

Preglednica 2.3: Ocena učinkov publikacij in njihov prispevek k razvoju znanosti in družbe

Rezultat raziskovalne dejavnosti	Ovrednotenje učinka	Učinek oziroma prispevek k razvoju znanosti in/ali družbe
A.01 članek: RUDBECK JEPSEN, Martin, KUEMMERLE, Tobias, MÜLLER, Daniel, ERB, <u>ANDRIČ, Maja</u> , <u>KLADNIK, Drago</u> , et al. Transitions in European land-management regimes between 1800 and 2010. <i>Land use policy</i> , 2015, 49, str. 53–64.	Revija je izjemno pomembna (1A1) na področju ohranjanja narave in pokrajin; SNIP 2015 geography, planning and development (37/576).	Izjemni rezultati, ki odmevajo globalno, saj prinašajo vseevropsko primerjavo.
A.01 članek: BREG VALJAVEC, Mateja, ZORN, Matija, ČARNI, Andraž. Bioindication of human-induced soil degradation in enclosed karst depressions (dolines) using Ellenberg indicator values (Classical Karst, Slovenia). <i>Science of the total environment</i> , 2018, 640/641, str. 117–126.	Revija je izjemno pomembna (1A1) na področju okoljskega inženirstva; JCR 2016 environmental sciences (22/229).	Inovativni pristopi k obravnavi določenega raziskovalnega vprašanja.
A.01 članek: CIGLIČ, Rok, PERKO, Drago. A method for evaluating raster data layers according to landscape classification scale. <i>Ecological informatics</i> , 2017, 39, str. 45–55.	Revija je pomembna na področju ekologije ter ekologije, razvoja, vedenja in sistematike; JCR 2016 Ecology (70/153).	Inovativni pristop, ki odmeva globalno.
A.01 članek: BONČINA, Andrej, KLOPČIČ, Matija, SIMONČIČ, Tina, <u>DAKSKOBLER, Igor</u> et al. A general framework to describe the alteration of natural tree species composition as an indicator of forest naturalness. <i>Ecological indicators</i> , 2017, 77; str. 194–204.	Vplivna revija s področja okoljskih ved (1A1); JCR 2016 environmental sciences (43/229).	Predstavljeni postopek (za oceno spremenjenosti naravne sestave drevesnih vrst) je uporaben na različnih prostorskih ravneh in povečuje razumevanje vpliva človekove dejavnosti na drevesno sestavo v gozdni krajini.
A.01 članek: <u>GABROVŠEK, Franci</u> , HÄUSELMANN, Philipp, AUDRA, Philippe. 'Looping caves' versus 'water table caves': the role of base-level changes and recharge variations in cave development. <i>Geomorphology</i> , 2014, 204, str. 683–691.	Objava v vodilni reviji s področja geomorfologije (1A1); JCR 2014 geosciences, multidisciplinary (33/175).	V raziskavi, ki temelji na dolgoletnih terenskih opazovanjih in uporabi speleogenetskih modelov, so avtorji prišli do temeljnih spoznanj o razvoju jam.
A.01 članek: <u>GORIČAN, Špela</u> , ŽIBRET, Lea, <u>KOŠIR, Adrijan</u> , <u>KUKOČ, Duje</u> , <u>HORVAT, Aleksander</u> . Stratigraphic correlation and structural position of Lower Cretaceous flysch-type deposits in the eastern Southern Alps (NW Slovenia). <i>International journal of earth sciences</i> , 2018, str. 1–12.	Revija je med najpomembnejšimi evropskimi revijami na področju regionalne geologije (1A1); JCR 2016 geosciences, multidisciplinary (81/189).	Pomemben prispevek k poznavanju stratigrafije in pokrovne zgradbe Julijskih Alp, ki so vezni člen med Dinaridi in Južnimi Alpami.
A.01 članek: GREGORIČ BON, Nataša. Movement Matters: the case of southern Albania. V: RAPPER, Gilles de (ur.). <i>Albanie: renaissance d'une discipline</i> , (Ethnologie française), 2017, 47, 2, str. 301–308.	Članek, objavljen v najpomembnejši francoski etnološki in antropološki reviji.	Pomemben prispevek na področju albanskih študij, ki je izšel v posebni številki francoske revije <i>Ethnologie française</i> .
A.01 članek: <u>GREGORIČ, Matjaž</u> , ŠUEN, Klavdija, CHENG, Ren-Chung, <u>KRALJ-FIŠER, Simona</u> , <u>KUNTNER, Matjaž</u> . Spider behaviors include oral sexual encounters. <i>Scientific reports</i> , 2016, 6, str. 1–6.	Članek, objavljen v odlični reviji (1A1); JCR 2016 multidisciplinary sciences (10/64).	Pomemben prispevek k razumevanju spolnega konflikta in evolucije ekstremnih vedenjskih fenotipov.

A.01 članek: IVANČIČ KUTIN, Barbara. Krivopete: wild women with backward-facing feet in Slovenian folk narrative tradition. <i>Folklore</i> , 2016, 127, 2, str. 173–195.	Odmevna objava v svetovno referenčni in osrednji ameriški znanstveni reviji za folkloristične študije (1A1); SNIP 2016 cultural studies (80/611).	Pomembna komparativna analiza mitološkega izročila in njegovih sodobnih kulturnih transformacij; ohranjanje kulturne dediščine.
A.01 članek: JUVAN, Marko. From spatial turn to GIS-mapping of literary cultures. <i>European review</i> , 2015, 23-1, str. 81–96.	Odmeven in inovativen teoretski članek, objavljen v prestižni mednarodni reviji.	Kritično predstavi t. i. prostorski obrat v literarni vedi, obenem pa interdisciplinarne raziskave prostorskih vidikov slovenske literature postavi v evropski kontekst kot paradigmatičen primer aplikacije GIS-metodologij.
A.01 članek: KRALJ FIŠER, Simona. Studying personality variation in invertebrates: why bother? <i>Animal behaviour</i> , 2014, 91, str. 41–52.	Članek objavljen v odlični reviji (1A1); JCR 2014 zoology (8/154).	Pomemben prispevek k raziskavam vedenjske plastičnosti in osebnosti pri nevretenčarjih. Področje predstavlja nov trend v raziskavah evolucije vedenja.
A.01 članek: BABB, Paul L., LAHENS, Nicholas E., KUNTNER, Matjaž et al. The <i>Nephila clavipes</i> genome highlights the diversity of spider silk genes and their complex expression. <i>Nature genetics</i> , 2017, 49, str. 895–903.	Članek objavljen v eni najprestižnejših revij (1A1); JCR 2016 genetics & heredity (2/167), IF 27,959.	Pomemben prispevek k poznavanju evolucije svile (pomen v raziskavah biomaterialov) in strupa pajkov (medicinska pomembnost).
A.01 članek: KUNTNER, Matjaž, AGNARSSON, Ingi, LI, Daiqin. The eunuch phenomenon: adaptive evolution of genital emasculation in sexually dimorphic spiders. <i>Biological reviews</i> , 2015, 90-1, str. 279–296.	Članek objavljen v eni najprestižnejših revij in prvi s področja biologije (1A1); JCR 2015 biology (1/86).	Pomemben prispevek k razumevanju spolne mutilacije. Adaptivnost pojava povsem spreminja znanstveni pogled nanj.
A.01 članek: LIPAR, Matej, FERK, Mateja. Karst pocket valleys and their implications on Pliocene-Quaternary hydrology and climate: examples from the Nullarbor Plain, southern Australia. <i>Earth-science reviews</i> , 2015, 150, str. 1–13.	Revija je izjemno pomembna (1A1) na področju zemeljskih znanosti; JCR 2015 geosciences, multidisciplinary (5/184).	Izjemni rezultati, ki odmevajo globalno.
A.01 članek: LIPAR, Matej, WEBB, John. The formation of the pinnacle karst in Pleistocene aeolian calcarenites (Tamala Limestone) in southwestern Australia. <i>Earth-science reviews</i> , 2015, 140, str. 182–202.	Revija je izjemno pomembna (1A1) na področju zemeljskih znanosti; JCR 2015 geosciences, multidisciplinary (5/184).	Izjemni rezultati, ki odmevajo globalno.
A.01 članek: MARTÍN-PÉREZ, Andrea, KOŠIR, Adrijan, OTONIČAR, Bojan. Dolomite in speleothems in Snežna jama Cave, Slovenia. <i>Acta carsologica</i> , 2015, 44-1, str. 81–100.	Revija je specializirana za področje geologije krasa.	Pomemben prispevek k razumevanju mehanizmov nastajanja dolomita v jamah.
A.01 članek: MASTNAK, Tomaž. Hobbes in Kiel, 1938: from Ferdinand Tönnies to Carl Schmitt. <i>History of European ideas</i> , 2015, 41-7, str. 966–991.	Obravnava ključnega preloma v polju študij Hobbesove politične filozofije.	Vpeljava novih konceptualnih izhodišč za kritično analizo politične filozofije.

<p>A.01 članek: PETROVIĆ, Tanja. Serbia in the mirror: parodying political and media discourses. <i>Slavic review: American quarterly of Russian, Eurasian and East European studies</i>, 2015, 74-2, str. 288–310.</p>	<p>Objava v odmevni znanstveni reviji.</p>	<p>Zapolnitev vrzeli pri preučevanju sodobnega političnega humorja in okrepitev potrebe po njegovem kompleksnem preučevanju.</p>
<p>A.01 članek: PIPAN, Tanja, CULVER, David C., PAPI, Federica, KOZEL, Peter. Partitioning diversity in subterranean invertebrates: the epikarst fauna of Slovenia. <i>PLoS one</i>, 2018, 13-5, str. 1–19.</p>	<p>Revija z visokim faktorjem vpliva je pomembna in vplivna pri promociji raziskav (1A1); JCR 2016 multidisciplinary sciences (15/64).</p>	<p>Inovativen pristop k dokazovanju pomena epikraške favne na lokalno in regionalno podzemeljsko biodiverziteti.</p>
<p>A.01 članek: ŠAŠEL KOS, Marjeta. The problem of the border between Italy, Noricum, and Pannonia. <i>Tyche: Beiträge zur alten Geschichte, Papyrologie und Epigraphik</i>, 2014, 29, str. 153–164.</p>	<p>Zelo vplivna mednarodna revija za antično zgodovino in epigrafiko.</p>	<p>Prispevek daje nov pogled na upravo delitev rimskega imperija.</p>
<p>A.01 članek: ŠPRAJC, Ivan. Astronomy, architecture, and landscape in Prehispanic Mesoamerica. <i>Journal of archaeological research</i>, 2018, 26-2, str. 197–251.</p>	<p>Pregledni članek, objavljen v eni najpomembnejših arheoloških revij (IF za leto 2017: 4.056) (1A1); SNIP 2016 archeology (1/210).</p>	<p>Sinteza dognanj o vlogi astronomskih in topografskih dejavnikov pri orientiranju in lociranju pomembnih stavb v dobri meri temelji na avtorjevih večletnih raziskavah z inovativno metodologijo.</p>
<p>A.01 članek: TELBAN, Borut. Seeing and holding time: Karawari perceptions of temporalities, calendars and clocks. <i>Time & society</i>, 2017, 26-2, str. 182–202.</p>	<p>Interdisciplinarno usmerjena revija je izjemno pomembna na področju družbenega in kulturnega doživetja časa ter njegovega vpliva na življenje in delovanje ljudi.</p>	<p>Nov pristop k obravnavi časovnosti v neevropskih družbah.</p>
<p>A.01 članek: ZUPANČIČ, Nina. Influence of climate factors on soil heavy metal content in Slovenia. <i>Journal of soils and sediments: protection, risk assessment and remediation</i>, 2017, vol. 17-4, str. 1073–1083.</p>	<p>Revija je vodilna na področju geologije tal; JCR 2017 soil science (11/34).</p>	<p>Pomemben prispevek k razumevanju geokemične sestave tal in napovedovanju morebitnih sprememb v tleh zaradi sprememb globalnega in lokalnega podnebja (pomen za kmetijstvo in gozdarstvo).</p>
<p>A.01 članek: ČUFAR, Katarina, TEGEL, Willy, MERELA, Maks, KROMER, Bernd, VELUŠČEK, Anton. Eneolithic pile dwellings south of the Alps precisely dated with tree-ring chronologies from the north. <i>Dendrochronologia</i>, 2015, 35-1, str. 91–98.</p>	<p>Revija je izjemno pomembna in vplivna na področjih dendrokronologije in arheologije mokrih tal (1A1); JCR 2016 geography, physical (30/49).</p>	<p>Izjemen rezultat, ki odmeva v dendrokronologiji in srednjeevropski prazgodovinski arheologiji.</p>
<p>A.01 članek: TOŠIČ, Ivana, ZORN, Matija, ORTAR, Jaka, UNKAŠEVIČ, Miroslava, GAVRILOV, Milivoj B., MARKOVIČ, Slobodan B. Annual and seasonal variability of precipitation and temperatures in Slovenia from 1961 to 2011. <i>Atmospheric research</i>, 2016, 168, str. 220–233.</p>	<p>Revija je izjemno pomembna (1A1) na področju podnebne znanosti; JCR 2016 meteorology & atmospheric sciences (13/85).</p>	<p>Izjemni rezultati, ki odmevajo nacionalno in globalno.</p>
<p>A.02 knjiga: AVSENIK NABERGOJ, Irena. <i>Podobe resničnosti, resnice in ljubezni v Svetem pismu in literaturi</i>. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2018. 745 str.</p>	<p>Knjiga je pomemben prispevek k interdisciplinarni obravnavi literarne fenomenologije in metodološko povezavo med literarno kritiko, kulturno zgodovino in bibličistiko.</p>	<p>Krepitev interdisciplinarnega raziskovanja literarnih in bibličnih fenomenov ter nadgrajevanje uveljavljenih metodoloških pristopov.</p>

<p>A.02 knjiga: CIGOJ KRSTULOVIC, Nataša. <i>Zgodovina, spomin, dediščina: ljubljanska Glasbena matica do konca druge svetovne vojne</i>. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2015. 342 str.</p>	<p>Knjiga proučuje eno izmed belih lis v raziskanosti nacionalne glasbene dediščine.</p>	<p>Knjiga je prispevek k predstavljanju in interpretaciji nacionalnega kulturnega fenomena. Avtorica je bila za delo nagrajena z Mantuanijevim priznanjem Slovenskega muzikološkega društva in priznanjem Odlični v znanosti za leto 2016, ki ga podeljuje ARRS.</p>
<p>A.02 knjiga: DEŽELAK TROJAR, Monika. <i>Janez Ludvik Schönleben (1618–1681): oris življenja in dela, (Apes academicae, 1)</i>. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2017. 516 str.</p>	<p>Na bogatem arhivskem gradivu in obsežni literaturi izdelana celostna predstavitev enega izmed najpomembnejših polihistorjev na Slovenskem.</p>	<p>Trdna podlaga za nadaljnje raziskave baroka in polihistorstva na Slovenskem.</p>
<p>A.02 knjiga: DOVIČ, Marijan, HELGASON, Jón Karl. <i>National poets, cultural saints: canonization and commemorative cults of writers in Europe</i>, (National cultivation of culture, vol. 12). Leiden; Boston: Brill, cop. 2017. XIII, 232 str.</p>	<p>Monografija je izšla pri prestižni mednarodni založbi, v zbirki, specializirani za raziskave kulturnega nacionalizma.</p>	<p>Prva monografska primerjalna obravnava nacionalnih pesnikov iz perifernih literatur, ki prinaša inovativen model kanonizacije, uporaben za številne evropske literature.</p>
<p>A.02 knjiga: GOLEC, Boris. <i>Temporary Croatization of parts of eastern Slovenia between the sixteenth and nineteenth century: changing identities at the meeting point of related peoples</i>, (Thought, society, culture, vol. 3). Frankfurt am Main [etc.]: P. Lang, cop. 2017. 171 str.</p>	<p>Pomemben prispevek k poznavanju transnacionalne zgodovine obmejnega slovensko–hrvaškega prostora.</p>	<p>Slovenski izvirnik je bil leta 2012 razglašen za izjemni znanstveni dosežek.</p>
<p>A.02 knjiga: GOLEŽ KAUCIČ, Marjetka. <i>Slovenska ljudska balada</i>, (Zbirka Folkloristični zvezki, 2). 1. naklada. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2018. 429 str.</p>	<p>Pomemben prispevek k celostni obravnavi slovenske ljudske balade v njeni vsebinski in formalni podobi.</p>	<p>Zaokrožena obravnava ljudskopesemske dediščine in pomemben prispevek k varovanju, predstavljanju in interpretaciji kulturne dediščine.</p>
<p>A.02 knjiga: KERMAVNAR, Simona, RESMAN, Blaž, SERAŽIN, Helena, RESMAN, Blaž (urednik), SERAŽIN, Helena (urednik). <i>Upravna enota Logatec: občina Logatec</i>, (Umetnostna topografija Slovenije). 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2014. 459 str.</p>	<p>Ena izmed knjig v seriji, ki je izjemno pomembna za kulturno dediščino.</p>	<p>Prvi inventar umetnostnih spomenikov območja.</p>
<p>A.02 knjiga: KLOBČAR, Marija. <i>Na poti v Kamnik</i>, (Zbirka Folkloristika, 7). 1. izd. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 2016. 301 str.</p>	<p>Izjemno odmevna monografija, ki s pomočjo pesemske ustvarjalnosti razkriva različna družbena razmerja in osvetljuje tudi nekatere zgodovinske procese.</p>	<p>Izjemni rezultat, ki odmeva nacionalno in globalno ter predstavlja inovativni pristop k obravnavi ljudskopesemske dediščine. Knjiga je prejela nagrado Izjemni znanstveni dosežek v humanistiki za leto 2017, področje etnologija, ki ga podeljuje ARRS.</p>

<p>A.02 knjiga: KNEZ, Martin, SLABE, Tadej, GABROVŠEK, Franci et al., KNEZ, Martin (urednik), SLABE, Tadej (urednik). <i>Cave exploration in Slovenia: discovering over 350 new caves during motorway construction on classical karst</i>, (Cave and karst systems of the world). Cham [etc.]: Springer, cop. 2016. XIII, 324 str.</p>	<p>Knjiga z izjemnim povpraševanjem, v letu 2017 je bila pri založbi Springer po številu nakupov v zgornji četrtini.</p>	<p>Dvajsetletno odlično sodelovanje z načrtovalci in graditelji avtocest je omogočilo preučevanje in beleženje kraške naravne dediščine. Knjiga je eden temeljnih vzorcev, kako predstaviti takšne izsledke.</p>
<p>A.02 knjiga: KORON, Alenka. <i>Sodobne teorije pripovedi</i>, (Studia litteraria). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014. 285 str.</p>	<p>Standardno delo, ki je v slovenski literarni vedi prva kritična sinteza naratologije, enega najvidnejših teoretskih področij. Monografija je uvrščena v visokošolsko študijsko literaturo.</p>	<p>Poglobljen pristop, ki poveže svetovno stanje raziskav s slovenskim. Ohranja stik z najnovejšim razvojem pripovedne teorije v mednarodnem prostoru. Delo je leta 2016 prejelo Priznanje Antona Ocvirka za najboljšo izvirno komparativistično monografijo.</p>
<p>A.02 knjiga: KOS, Dušan. <i>Zgodovina morale</i>, 1 in 2, (Thesaurus memoriae, Dissertationes, 10, 12). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2015, 2016. str.??</p>	<p>Izjemen odziv javnosti.</p>	<p>Oblikovanje nove metodologije in odpiranje novih raziskovalnih polj.</p>
<p>A.02 knjiga: KROPEJ TELBAN, Monika. <i>Tipni indeks slovenskih živalskih pravljic 1</i>. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2015. 461 str.</p>	<p>Mednarodno pomembno delo.</p>	<p>Zaokrožena obravnava področja; ohranjanje kulturne dediščine.</p>
<p>A.02 knjiga: KUNEJ, Drago, KUNEJ, Rebeka. <i>Music from both sides: gramophone records made by Matija Arko and the Hoyer Trio</i>. 1st English ed. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2017. 116 str.</p>	<p>Prvič je jasno pokazan prehod slovenske ljudske glasbe v popularne glasbene zvrsti v ZDA.</p>	<p>Vpeljava novih konceptualnih izhodišč pri raziskovanju ljudskoglasbenih in popularnoglasbenih praks. Gre za pomemben prispevek k predstavljanju, interpretaciji in varovanju kulturne dediščine.</p>
<p>A.02 knjiga: SAPAČ, Igor, LAZARINI, Franci. <i>Arhitektura 19. stoletja na Slovenskem</i>. Ljubljana: Muzej za arhitekturo in oblikovanje (MAO): Fakulteta za arhitekturo (FA), 2015. 736 str.</p>	<p>Večkrat nagrajena in razprodana znanstvena monografija.</p>	<p>Prva znanstvena predstavitev arhitekture 19. stoletja; izjemen rezultat na področju nacionalnih raziskav.</p>
<p>A.02 knjiga: Znanstvenokritična izdaja: PRUNČ, Erich (avtor, urednik, prevajalec), OGRIN, Matija (avtor, urednik). <i>Kapelski pasijon: komedija od Kristusoviga trplinja, katiro so nekidej na te veliki četrtek inu na te velikonočni pondelek v Kapli špilali: editio princeps: znanstvenokritična izdaja</i>, (Dela starejšega slovenskega slovstva, knj. 1), (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, knj. 267). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU; [Celje]: Celjska Mohorjeva družba, 2016. 548 str.</p>	<p>Prelomen prispevek k deficitarnima področjema slovenske literarne vede – tekstologiji in zgodovini starejšega slovenskega slovstva. Edicija je pripravljena po najvišjih standardih znanstvenih izdaj.</p>	<p>Predstavljen je doslej še neobjavljen in obsežen rokopis, ki bistveno spreminja zgodovino duhovne dramatike na Slovenskem.</p>
<p>A.02 knjiga: PLETERSKI, Andrej. <i>Kulturni genom: prostor in njegovi ideogrami mitične zgodbe</i>, (Zbirka Studia mythologica Slavica, Supplementa, suppl. 10). Ljubljana: Založba ZRC, 2014. 408 str.</p>	<p>Knjiga, ki je nastala tudi s podporo Fundacije Alexander von Humboldt, je pomemben prispevek k poznavanju cikličnih sprememb narave.</p>	<p>Knjiga je prejela priznanje Odlični v znanosti za leto 2015 (Humanistika – področje arheologije), ki ga podeljuje ARRS.</p>

<p>A.02 knjiga: PRELOVŠEK, Damjan, LAZARINI, Franci (avtor dodatnega besedila, urednik). <i>Jože Plečnik: arhitektura večnosti: teme, metamorfoze, ideje</i>. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2017. 431 str.</p>	<p>Izjemno pomembna in vplivna knjiga.</p>	<p>Prvič v slovenskem jeziku, izšla je že v nemškem, angleškem, češkem in italijanskem jeziku.</p>
<p>A.02 knjiga: Znanstvenokritična izdaja: VERGERIO, Pietro Paolo, <u>POBEŽIN, Gregor</u> (urednik, prevajalec, avtor dodatnega besedila). <i>Dopisi papeškega tajnika = Actiones duae secretarii pontificii</i>, (Zbirka Življenja in dela, Kulturnozgodovinske študije, 16, 3). 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2018. 208 str.</p>	<p>Ena prvih znanstvenokritičnih izdaj humanističnega vira z znanstvenokritičnim aparatom, komentarjem in prevodom ter prva tovrstna tematizacija enega od osrednjih humanistov na Slovenskem. Izjemen odziv javnosti in obravnava v radijskem in časopisnem intervjuju.</p>	<p>Oblikovanje novih metodologij in raziskovalnih postopkov, trasiranje oblikovanja nove zbirke znanstvenokritičnih virov humanizma na Slovenskem; odpiranje novih raziskovalnih polj.</p>
<p>A.02 knjiga: POGAČAR, Martin. <i>Media archaeologies, micro-archives and storytelling: re-presencing the past</i>, (Palgrave Macmillan memory studies). [London]: Palgrave Macmillan, cop. 2016. XVIII, 233 str.</p>	<p>Objava pri prestižni mednarodni založbi.</p>	<p>Zaokrožena obravnava problematike ustvarjanja spomina v času vseprisotnih digitalnih medijev.</p>
<p>A.02 knjiga: <u>ROGELJA, Nataša</u>, JANKO SPREIZER, Alenka. <i>Fish on the move: fishing between discourses and borders in the Northern Adriatic</i>, (MARE publication series, vol. 11). Cham: Springer Nature, 2017. IX, 214 str.</p>	<p>Objava pri prestižni mednarodni založbi.</p>	<p>Izjemni rezultati, ki odmevajo nacionalno in globalno.</p>
<p>A.02 knjiga: SNOJ, Jurij. <i>Gregorijanski koral v srednjeveških rokopisih na Slovenskem</i>. 1. izd. Ljubljana: ZRC SAZU, Založba ZRC, 2018. 480 str.</p>	<p>Monografija je <i>summa summarum</i> trenutnega vedenja o gregorijanskem koralu na Slovenskem in nacionalnih virih. Je življenjsko delo in vrhunski rezultat s področja nacionalne kulturne dediščine.</p>	<p>Zaokroženo delo temelji na najsodobnejših mednarodno uveljavljenih metodah obravnave tovrstnega osnovnega gradiva ter postavlja in utrjuje rabo slovenske strokovne terminologije.</p>
<p>A.02 knjiga: TECCO HVALA, Sneža. <i>Molnik pri Ljubljani v železni dobi = The iron age site at Molnik near Ljubljana</i>, (Zbirka Opera Instituti archaeologici Sloveniae, 36). 1. izd. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo, Založba ZRC, 2017. 272 str.</p>	<p>Temeljna in nadregionalno pomembna objava znanega arheološkega najdišča (naselja in grobišča) iz železne dobe v bližini Ljubljane.</p>	<p>Delo prinaša kulturno-historično ovrednotenje, obogateno z rezultati antropoloških, arheozooloških, arheobotaničnih, radiokarbonskih in spektrografskih analiz, ter nudi celostno obravnavo.</p>
<p>A.02 knjiga: VESEL, Matjaž. <i>Copernicus: Platonist astronomer-philosopher: cosmic order, the movement of the Earth, and the scientific revolution</i>. Frankfurt am Main [etc.]: P. Lang, 2014. 451 str.</p>	<p>Objava pri prestižni mednarodni založbi.</p>	<p>Celostna obravnava Kopernikovega platonizma in pomemben prispevek k razvoju zgodovine in filozofije znanosti.</p>
<p>A.02 knjiga: VIDMAR, Luka. <i>A Slavic republic of letters: the correspondence between Jernej Kopitar and baron Žiga Zois</i>, (Thought, society, culture, vol. 2). Frankfurt am Main [etc.]: P. Lang, 2016. 248 str.</p>	<p>Odmevna monografija, izdana pri mednarodni založbi, ki slovensko literarno zgodovino umesti v evropsko zgodovino razsvetljenstva in zgodnjih faz kulturnega nacionalizma.</p>	<p>Prvič celostno predstavi pomen Zoisove razsvetljenske korespondence za slovenski narodni prerod in tudi za kulturni nacionalizem v slovanskem svetu.</p>

A.02 knjiga: ZUPANČIČ ŽERDIN, Alenka. <i>What is sex? (Short circuits)</i> . Cambridge (Mass.); London (England): MIT Press, cop. 2017. 154 str.	Objava pri prestižni mednarodni založbi in izjemno mednarodno odmevna monografija.	Elaboracija filozofske in ontološke razsežnosti psihoanalitičnega pojma seksualnega.
A.03 poglavje v knjigi: GRDINA, Igor. From Counter-Reformation rigor to Baroque exuberance. V: LUTHAR, Oto (ur.), et al. <i>The land between: a history of Slovenia</i> . 2nd., revised ed. Frankfurt am Main [etc.]: P. Lang. cop. 2013, str. 210-226.	Poglavje je izšlo v temeljnem zgodovinskem prerezu slovenskih dežel od prazgodovine do 20. stoletja, ki ga je izdala ugledna mednarodna založba in je že doživel ponatis.	Izjemen rezultat, ki odmeva nacionalno in mednarodno.
A.03 poglavje v knjigi: JUVAN, Marko. The charisma of theory. V: MIHAILESCU, Calin Andrei (ur.), YOKOTA-MURAKAMI, Takayuki (ur.). <i>Policing literary theory</i> , (Textxet, ISSN 0927-5754, vol. 86). Leiden; Boston: Brill Rodopi. 2018, str. 89–110.	Poglavje, izdano v odmevni monografiji o položaju literarne teorije v 20. in 21. stoletju, ki je izšla pri prestižni mednarodni založbi.	Inovativna razlaga precepa teorije med komodifikacijo univerzitetnega diskurza in karizmatičnostjo intelektualne refleksije; opira se na študijo primera iz slovenske literarne teorije.
A.03 poglavje v knjigi: PETROVIĆ-ŠTEGER, Maja. Understanding self-care: passing and healing in contemporary Serbia. V: BJERREGAARD, Peter et al. (ur.). <i>Materialities of passing: explorations in transformation, transition and transience</i> , (Studies in death, materiality and the origin of time). London; New York: Routledge. 2016, str. 113–129.	Knjiga, v kateri je izšel članek, je bila izjemno uspešno recenzirana in se uporablja kot študijsko gradivo na dodiplomskem študiju antropologije na Univerzi v Kopenhagenu in Univerzitetnem kolidžu v Londonu (UCL).	Predstavljena analiza in pionirski argumenti v medicinskoantropološkem pogledu na mentalno in siceršnje zdravje in zdravljenje v postkonfliktni Srbiji temeljijo na obsežnem raziskovalnem gradivu.
A.03 poglavje v knjigi: SVOLJŠAK, Petra. The sacrificed Slovenian memory of the Great War. V: CORNWALL, Mark (ur.), NEWMAN, John Paul (ur.). <i>Sacrifice and rebirth: the legacy of the last Habsburg War</i> , (Austrian and Habsburg studies, vol. 18). New York; Oxford: Berghahn Books. cop. 2016, str. 216–232.	Objava pri ugledni mednarodni založbi, izšla je tudi že v papirni različici.	Pomemben rezultat v mednarodnem znanstvenem okolju.
A.03 poglavje v knjigi: ŠUMIČ-RIHA, Jelica. Politics and psychoanalysis in the times of the inexistent other. V: TOMŠIČ, Samo (ur.), ZEVNIK, Andreja (ur.). <i>Jacques Lacan: between psychoanalysis and politics (Interventions)</i> . London [i. e.] Abingdon; New York: Routledge. 2016, str. 28-42.	Objava pri prestižni mednarodni založbi.	Prispevek k razumevanju strukture in delovanja diskurza razvitega kapitalizma.

Preglednica 2.4: Ocena učinkov znanstvenih konferenc in njihov prispevek k razvoju znanosti in družbe

Rezultat raziskovalne dejavnosti	Ovrednotenje učinka	Učinek oziroma prispevek k razvoju znanosti in/ali družbe
B.01 organizator znanstvenega srečanja: Mreža za aplikativno antropologijo (EASA)/European Association of Social Anthropologists. <i>Why the world needs anthropologists: Burning issues of our hot planet</i> . Ljubljana, nov. 2015.	Simpozija, ki je naslovil žgočo temo globalnega segrevanja, se je udeležilo ok. 450 strokovnjakov iz 25 držav. Plenarna predavanja so imeli svetovno poznani, interdisciplinarno delujoči strokovnjaki L. Kajfež Bogataj, G. Bell, Th. H. Eriksen in J. Breidenbach.	Izjemni rezultati, ki odmevajo nacionalno in globalno: varovanje okolja in trajnostni razvoj, dvig kakovosti življenja.

B0.1 organizator znanstvenega srečanja: <i>Itineraries of Musical Manuscripts and Prints in Modern Europe/Poti glasbenih rokopisov in tiskov v novoveški Evropi</i> , Ljubljana, 20.–21. 10. 2014.	Mednarodni znanstveni sestanek v soorganizaciji Univerze Jean Monnet iz Saint-Etienne, Francija, je privabil strokovnjake iz devetih evropskih držav in je bil zato skupaj z objavami izbranih razprav v znanstveni reviji <i>De musica disserenda</i> mednarodno izjemno odmeven.	Novi pogledi in obravnave obravnavanega fenomena so pomembni tako za krepitev nacionalne stroke kot za razvoj stroke širše. Povečana je bila mednarodna razpoznavnost in vključenost raziskovalne skupine.
B.01 organizator znanstvenega srečanja: <i>Spanish Flu 1918/19 in Austro-Hungarian Provinces, Austrian Littoral and Carniola – Scope and Consequences</i> , 12th ESSHC, European Social Science History Conference 2018. Queen's University Belfast, Belfast (IRL), 5. apr. 2018.	Najpomembnejša letna konferenca na področju socialne zgodovine – European Social Science History Conference, organizacija in izvedba panela (5 udeležencev z izvirnimi znanstvenimi prispevki). Cca. 3000 udeležencev.	Zaokrožena obravnava določene problematike iz socialne zgodovine in zgodovine zdravstva.
B.01 organizator znanstvenega srečanja: <i>The End(s) of Political Theology</i> , 6. junij 2018, ZRC SAZU, Ljubljana.	Mednarodno sodelovanje ZRC SAZU in Univerze v Lancasterju.	Večdisciplinarna obravnava smisla politične teologije in njenega možnega konca.
B.05 gostujoči profesor na inštitutu/univerzi in G.01 razvoj visokošolskega izobraževanja: Predavanja na tujih univerzah in pedagoško delo na štirih slovenskih univerzah.	Raziskovalci, člani PS P5-0070, so v obdobju 2014–2018 izvedli 53 vabljenih predavanj na tujih univerzah. Sedem raziskovalcev, članov PS P5-0070, že več let sodeluje v pedagoškem procesu na štirih slovenskih univerzah.	Prispevek k razvoju visokošolskega izobraževanja: I. in II. stopnja (bolonjski program), doktorski študij in promocija znanstvenih rezultatov v pedagoških procesih tujih univerz.

Preglednica 2.5: Ocena učinkov uredniškega dela in prispevek k razvoju znanosti in družbe

Rezultat raziskovalne dejavnosti	Ovrednotenje učinka	Učinek oziroma prispevek k razvoju znanosti in/ali družbe
C.01 uredništvo tujega/mednarodnega zbornika/knjige: HABJAN, Jernej (urednik), IMLINGER, Fabienne (urednik). <i>Globalizing literary genres: literature, history, modernity</i> , (Routledge interdisciplinary perspectives on literature, 57). New York; London: Routledge, 2016. VIII, 279 str.	Zbornik je izšel pri eni izmed najbolj prestižnih mednarodnih založb sodobne humanistike.	Zbornik posega v razpravo o svetovni, postkolonialni in transnacionalni književnosti, kakor so jo nedavno oživile kritične teorije globalizacije, analiza svetovnih sistemov, bourdieuevska sociologija in teorije kozmopolitstva.
C.01 uredništvo tujega/mednarodnega zbornika/knjige: MILHARČIČ-HLADNIK, Mirjam (urednik). <i>From Slovenia to Egypt: Aleksandrinke's trans-Mediterranean domestic workers' migration and national imagination</i> , (Transkulturelle Perspektiven, Bd. 13). Göttingen: V&R Unipress, cop. 2015. 270 str.	Znanstvena monografija je izšla pri ugledni mednarodni založbi (s seznama ARRS).	Izjemni rezultati, ki odmevajo nacionalno in globalno.

<p>C.01 uredništvo tujega/mednarodnega zbornika/knjige: PETROVIĆ, Tanja (urednik). <i>Mirroring Europe: ideas of Europe and Europeanization in Balkan societies</i>, (Balkan studies library, vol. 13). Leiden; Boston: Brill, cop. 2014. XI, 207 str.</p>	<p>Monografija je izšla pri prestižni mednarodni založbi.</p>	<p>Gre za odmevno objavo, ki zaokroženo obravnava problematiko evropeizacije z vidikov, ki so pogosto spregledani v prevladujočih političnih diskurzih.</p>
<p>C.02 uredništvo nacionalne monografije: <i>Novi Slovenski biografski leksikon</i>. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013, http://www.slovenska-biografija.si/nsbl/.</p>	<p>Raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU so člani ožjega uredniškega odbora (in avtorji gesel) Novega Slovenskega biografskega leksikona. Gre za projekt nacionalnega pomena, ki predstavlja enega osrednjih znanstvenoraziskovalnih in organizacijskih naporov ZRC SAZU.</p>	<p>Izjemen rezultat, ki odmeva nacionalno in mednarodno.</p>
<p>C.02 uredništvo nacionalne monografije: KROPEJ TELBAN, Monika, SLAVEC GRADIŠNIK, Ingrid (ur.). <i>Avstro-ogrška monarhija v besedi in podobi – Slovenci, 1, 2</i>. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016, 2018. str.??</p>	<p>Komentirana izdaja prevoda strokovno prezrtih narodopisnih prispevkov o Slovencih v enciklopedični zbirki <i>Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild (1887–1902)</i>.</p>	<p>Zapolnitev vrzeli v obravnavah disciplinarne zgodovine.</p>
<p>C.05 uredništvo nacionalne revije: ZRC SAZU redno izdaja več kot 10 revij, v katerih so objavljeni najnovejši izsledki. Revije, ki so uvrščene v različne indekse in podatkovne zbirke, so vključene v redno izmenjavo s številnimi knjižnicami po svetu.</p>	<p>Nekatere revije so uvrščene v 1. četrtino (Acta geographica Slovenica 2014; Acta historiae artis Slovenica 2014, 2015, 2016; Arheološki vestnik 2014, 2016). Nekatere so bile nagrajene: Dve domovini/Two Homelands s priznanjem Odlični v znanosti in Acta Carsologica z redom za zasluge. Nekatere so vodilne na svojem področju; recimo Acta historiae artis Slovenica na področju umetnostne zgodovine.</p>	<p>Izjemni rezultati, ki odmevajo nacionalno, evropsko in globalno.</p>

Preglednica 2.6: Nagrade kot pokazatelj učinkov raziskovalnega dela in njegovega prispevka k razvoju znanosti in družbe

Rezultat raziskovalne dejavnosti ¹	Ovrednotenje učinka ²	Učinek oziroma prispevek k razvoju znanosti ³ in/ali družbe ⁴
<p>E.01 domača nagrada: Odlični v znanosti 2016 in priznanje Naša Slovenija 2017 za raziskovalni projekt ZBORZBIRK.</p>	<p>V strokovni javnosti in v lokalnih skupnostih izjemno odmeven aplikativni raziskovalni projekt.</p>	<p>Novi metodološki pristopi, ohranjanje kulturne dediščine, dvig kakovosti življenja, razvoj družbene infrastrukture, razvoj novega informacijskega sistema, posredovanje znanj neposrednim uporabnikom.</p>
<p>E.01 domača nagrada: Jabolko navdiha. Kozma Ahačič je 8. junija 2017 prejel nagrado predsednika države za dve slovnici slovenskega jezika.</p>	<p>V strokovni in laični javnosti izjemno odmevni deli.</p>	<p>Slovnici Kozme Ahačiča sta izjemen prispevek k razvoju jezika, njegovi pravilni rabi in s tem h krepitvi jezikovne identitete.</p>

<p>E.02 mednarodne nagrade in E.01 domača nagrada: Nagrada za najboljši evropski doktorat na področju političnih znanosti za leto 2015 Jovani Mihajlović Trbovc za doktorsko disertacijo <i>Javni narativi o preteklosti v okviru procesov tranzicijske pravičnosti: primer Bosne in Hercegovine</i>.</p>	<p>Nagrada Jean Blondel za najboljšo doktorsko disertacijo s področja politologije, ki jo podeljuje Evropski konzorcij za politološke raziskave, ter nagrada Sklada profesorja Klinarja (2014) in priznanje za najboljši doktorat Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani (2014).</p>	<p>Gre za izjemne znanstvene rezultate, ki so odmevali na mednarodni ravni.</p>
--	---	---

Preglednica 2.7: Vodenje kot pokazatelj učinkov raziskovalnega dela in njegovega prispevka k razvoju znanosti in družbe

Rezultat raziskovalne dejavnosti	Ovrednotenje učinka	Učinek oziroma prispevek k razvoju znanosti in/ali družbe
<p>D.01: vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov: Vključitev v tri mednarodne raziskovalne infrastrukture: <i>EPOS IP (European Plate Observing system Implementation Phase)</i>, <i>LifeWatch (e-Science and Technology European Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research)</i> in <i>eLTER (Long-Term Ecosystem Research in Europe)</i> ter članstvo Slovenije v EPOS ERIC in LifeWatch ERIC.</p>	<p>Vzpostavitev sodelovanja v mednarodnih bazah podatkov.</p>	<p>Z vključitvijo v mednarodno skupnost treh raziskovalnih infrastruktur, ki so del ESFRI Roadmap 2018, bo skupnost več organizacij iz Slovenije bolj povezana z mednarodno ravno, interne baze podatkov bodo usklajene z mednarodnimi, prenos in izmenjava podatkov bosta učinkovitejša.</p>
<p>D.01: vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov: MEDNARODNI PROJEKT <i>Bright future for black towns: reinventing European industrial towns and challenging dominant post-industrial discourses</i>; vodja: David Bole.</p>	<p>Koordinatorski projekt iz programa ERA-NET Cofund Smart Urban Futures.</p>	<p>Pridobitev tega projekta je veliko priznanje za slovensko znanost; ARRS: »Izjemen uspeh slovenskih raziskovalk in raziskovalcev«.</p>
<p>D.01: vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov: MEDNARODNI PROJEKT iz programa HERA: <i>MusMig – Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of the European East, West and South</i>; vodja slovenskega dela: Metoda Kokole.</p>	<p>Konec leta 2016 je bil uspešno in s številnimi znanstvenimi rezultati in družbenimi učinki zaključen partnerski del evropskega projekta HERA.</p>	<p>Poleg neposredne vključitve domačega znanja v evropski raziskovalni prostor so bile raziskane nekatere bele lise nacionalne glasbene dediščine. Povsem nova spoznanja so bila široko promovirana s publiciranjem, razstavami, koncerti itd. Močno je bil povečan ugled nacionalne stroke v mednarodnem prostoru.</p>
<p>D.01: vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov: MEDNARODNI PROJEKT iz programa Creative Europe: <i>MOMOWO – Women’s Creativity since the Modern Movement</i>; vodja slovenskega dela: Helena Seražin.</p>	<p>Številne konference in publikacije, ki so pritegnile veliko udeležencev in veliko zanimanje javnosti.</p>	<p>Prvi mednarodni kulturni projekt o ustvarjalnosti ženskih arhitekt, oblikovalk in gradbenic.</p>

<p>D.01: vodenje/koordiniranje (mednarodnih in domačih) projektov: MEDNARODNI PROJEKT iz programa HERA: <i>Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th Century (TransCultAA)</i>; vodja slovenskega dela: Barbara Murovec.</p>	<p>Med 605 prijavami na razpis <i>Uses of the past</i> je edini projekt od 18 izbranih, v katerem sodeluje slovenska projektna skupina. Velik evropski vpliv projekta.</p>	<p>Inovativen raziskovalni pristop; prvič je raziskovanje provenience povezano z analizo transferjev v prostor Alpe Adria.</p>
<p>D.08 upravljanje in razvoj raziskovalnega dela: Razvoj celostnega krasoslovja ter poučevanje o krasu na UNESCO doktorskem študiju in mednarodni krasoslovni šoli. Programska skupina: Raziskovanje krasa.</p>	<p>Ena vodilnih raziskovalnih skupin na področju krasoslovja v mednarodnih okvirih. Na študijskem programu Krasoslovje, ki je bil leta 2014 imenovan za Krasoslovno študijsko središče Unesca (UNESCO Chair on Karst Education), je doktorat uspešno zagovarjalo 20 študentov, trenutno je vpisanih še 14 študentov iz skupno 13 držav. Mednarodna krasoslovna šola je imela v 26 letih 2990 udeležencev iz 46 držav.</p>	<p>Ustvarjalno sodelovanje pri razvoju mednarodnega krasoslovja, razumevanju in ohranjanju kraške dediščine ter varovanju krasa ter poučevanju o njem. Edini študijski program na svetu, kjer študent lahko pridobi naziv <i>doktor znanosti s področja krasoslovja</i>. Mednarodna krasoslovna šola je največje vsakoletno srečanje krasoslovcev na svetu.</p>
<p>D.11 drugo: Maja ANDRIČ (18462)</p>	<p>H-10</p>	<p>Vodilna v Sloveniji in mednarodno uveljavljena palinologinja, ki se ukvarja s proučevanjem razvoja vegetacije v arheoloških dobah v povezavi z aktivnostjo človeka ter naravnih pojavov.</p>

Preglednica 2.8: Aplikativni rezultati kot pokazatelj učinkov raziskovalnega dela in njegovega prispevka k razvoju znanosti in družbe

Rezultat raziskovalne dejavnosti	Ovrednotenje učinka	Učinek oziroma prispevek k razvoju znanosti in/ali družbe
<p>F.11 razvoj nove storitve: Jezikovni portal Fran.</p>	<p>Portal leta 2018 obsega 594.102 slovarska sestavka iz 32 slovarjev, dveh atlasov in dveh svetovalnic. Dodatno obsega še devet zbirk, pomembnih za poznavanje in raziskovanje slovenskega jezika.</p>	<p>Portal, ki ga uporabljajo domala vsi piščiči v slovenščini in ki v letu 2018 beleži povprečno 41.000 poizvedb dnevno, trenutno spada v svetovni vrh primerljivih portalov.</p>
<p>F.11 razvoj nove storitve: EtnoFletno: slovenska ljudska pesem na spletu in mobilnih aplikacijah.</p>	<p>Javno dostopna mobilna in spletna aplikacija slovenskih ljudskih pesmi, ki temelji na modernih mobilnih tehnologijah, uvaja napredne tehnološke rešitve (npr. iskanje po napevu, vnos melodije, geo-lokacija) z namenom približati ljudsko glasbeno dediščino tudi mlajšim uporabnikom.</p>	<p>Inovativni pristop k razvoju novega informacijskega sistema oz. podatkovne baze in pomemben prispevek k varovanju, predstavljanju in interpretaciji kulturne dediščine. Projekt združuje računalniško tehnologijo in ljudskoglasbeno dediščino.</p>

<p>F.15 razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz: Slovenska historična topografija je nastala v okviru temeljnega raziskovalnega projekta <i>Slovenski toponimi v času in prostoru (Historična topografija Slovenije od srednjega veka do 19. stoletja)</i>, https://topografija.zrc-sazu.si/about.php.</p>	<p>Spletna aplikacija predstavlja izjemen korak v digitalizaciji in interpretaciji srednjeveških virov.</p>	<p>Oblikovanje digitalne platforme za prezentacijo in interpretacijo historičnih virov. Prispevek k razvoju historične in humanistične IKT infrastrukture.</p>
<p>F.15 razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz: The Moodo dataset.</p>	<p>V svetovnem merilu ena najboljšejših podatkovnih baz za raziskave čustvenega in barvnega dojetja glasbe, ki je, skupaj z naprednimi vizualizacijskimi orodji, javno dostopna.</p>	<p>Inovativni pristop k razvoju novega informacijskega sistema oz. podatkovne baze, ki je rezultat tekočih interdisciplinarnih raziskav s področij glasbene kognicije, glasbenega rudarjenja in interakcije računalnik-človek.</p>
<p>F.18 posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference): Izobraževanje učiteljev v projektu <i>Le z drugimi smo</i> (ESS+MIZŠ).</p>	<p>V obdobju 2016–2018 je bilo v izobraževanje vključenih 2000 učiteljev in drugih zaposlenih v izobraževalnih institucijah celotne izobraževalne vertikale.</p>	<p>Prispevek na družbenem področju: dvig medkulturnih kompetenc.</p>
<p>F.28 priprava/organizacija razstave: VIDMAR, Luka, SVOLJŠAK, Sonja. <i>In vendar so jih brali: prepovedane knjige na Slovenskem v zgodnjem novem veku iz zbirke Narodne in univerzitetne knjižnice</i>. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. 2018, str. 9–59.</p>	<p>Dobro obiskana in medijsko odmevna razstava, ki jo spremlja poglobljena študija v razstavnem katalogu.</p>	<p>Gradivsko bogat in kulturnozgodovinsko premišljen prispevek k zgodovini knjige in cenzure v srednji Evropi.</p>
<p>G01.03 posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom: Izobraževanje podiplomskih študentov, profesorjev in raziskovalcev na področju lidarskega daljinskega zaznavanja.</p>	<p>Vsaj 260 udeležencev delavnic in simpozijev po celotni Evropi.</p>	<p>Izboljšanje delovnega procesa specializiranega področja interpretacije lidarskih podatkov, uporabne v različnih znanstvenih vedah.</p>
<p>G05: ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete: Promocija in posredovanje rezultatov najširši javnosti: koncertni cikel <i>Harmonia concertans – stara glasba na Novem trgu</i>.</p>	<p>Tradicionalen cikel, ki vključuje do šest koncertov letno, je pomemben prispevek na področju kulture slovenskega naroda. Vsako leto so izvedena tudi neznana dela s slovenskega prostora.</p>	<p>Koncerti stare glasbe, na katerih se sistematično predstavljajo rezultati raziskav, bistveno krepijo zavest o nacionalni kulturni dediščini in vplivajo na najširše dojetje in vzgajanje uporabnikov.</p>
<p>G.04.05 razvoj civilne družbe in D.08 upravljanje in razvoj raziskovalnega dela: Serija delavnic o uvajanju spolno občutljivega pristopa v raziskovanje in poučevanje (na podlagi priročnika, izdelanega za potrebe mednarodnega projekta GARCIA). MIHAJLOVIČ TRBOVC, Jovana, HOFMAN, Ana. <i>Priročnik za uvajanje spolno občutljivega pristopa v raziskovanje in poučevanje</i>. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016. 55 str.</p>	<p>Delavnic se je na različnih slovenskih in mednarodnih ustanovah do zdaj udeležilo čez 100 raziskovalk in raziskovalcev.</p>	<p>Razvoj dejavnosti na področju raziskovanja in izobraževanje, razvoj civilne družbe.</p>

<p>G.08 varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva: Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (smernic za obravnavo nasilja v družinah za zdravstveno dejavnost) v okviru projekta POND, ki se je izvajal v okviru Norveškega finančnega mehanizma.</p>	<p>Oblikovana je bila multidisciplinarna izobraževalna platforma (splet, izobraževalna gradiva, inovativna orodja) in usposobljenih 2700 zdravstvenih delavcev v Sloveniji. Projekt POND je bil v shemi Norveškega finančnega mehanizma prepoznan kot primer dobre prakse v mednarodnem okolju.</p>	<p>Prispevek k varovanju zdravja in razvoju zdravstvenega varstva: storitve, izobraževanje, dvig ozaveščenosti in kompetenc zdravstvenega osebja pri prepoznavi in obravnavi oseb z izkušnjo nasilja v družini.</p>
--	---	---

2.3.3 Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela 2014–2018

Eno od največjih težav predstavlja odsotnost stabilnega financiranja, ki ga slabša še neupoštevanje kontinuitete razpisov in s tem povezana negotovost. Sredstva za raziskovalno dejavnost so tako povsem odvisna od političnih dejavnikov, tj. sprejetja podzakonskih aktov in proračunov. Najbolj pereče se ta problem izkazuje pri razrezu raziskovalnih sredstev različnih ministrstev in zlasti ARRS, ki upravlja raziskovalni proračun. Roki razpisov se ves čas zamikajo, poleg tega pa morebitno obvestilo o uspešnosti projekta sovpada z datumom začetka izvajanja. Raziskovalne ustanove imajo zato velike težave pri organizaciji dela, še zlasti pri kadrovanju.

Velik problem predstavlja dinamika financiranja ARRS, saj raziskovalne ustanove glavnino sredstev prejmejo v drugi polovici leta, kar povzroča veliko težav pri načrtovanju in izvedbi konkretnih aktivnosti. Sredstva so pogosto nakazana v obdobju, ko izvedba določenih raziskav (npr. zaradi neugodnih vremenskih pogojev v zimsko-jesenskem obdobju) ni mogoča.

Naslednje pereče dejstvo pa je, da se administrativne zahteve financerjev nerazumno širijo. Zaradi njih se pozornost z ustvarjalnosti in raziskovalnega dela preusmerja na birokratske in administrativne vidike. Odprava omenjenih vzorcev delovanja financerjev bi prispevala k bolj osredotočenemu raziskovalnemu delu raziskovalcev in raziskovalcev, ustanovam pa bi omogočila bolj smotno dolgoročno načrtovanje, večjo predvidljivost in učinkovitejše izvajanje raziskovalne dejavnosti.

2.3.4 Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi

Raziskovalne ustanove od leta 2015 na število mladih raziskovalcev nimajo več velikega vpliva, saj se število mentorskih mest določi na podlagi ocene kakovosti raziskovalnega programa, velikosti programske skupine in tipa raziskovalne organizacije, v kateri se izvaja raziskovalni program, ter glede na število razpisanih mest v vedi.

Razlog za manjšo kadrovsko mobilnost in manj vrhunskih objav od načrtovanih gre iskati v turbulentnem obdobju, ki onemogoča umirjeno raziskovanje, saj je bilo treba veliko energije usmerjati v zagotavljanje sredstev in spopadanje z vedno večjo birokratizacijo sistema.

Med neuresničene cilje sodi aktivnejše vključevanje v sooblikovanje državnih politik na področjih, na katerih delujejo raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU. Razlogi so različni, najpogostejši pa je zaprtost in nedostopnost političnih odločevalcev.

Dodatna pojasnila so v poglavju 2.3.1.

2.4 Zakonske podlage in dokumenti razvojnega načrtovanja

- Strategija razvoja Slovenije 2030:

http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/razvojno_nacrtovanje/strategija_razvoja_slovenije_2030/, na področju znanosti: Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11 in 57/12 – ZPOP-1A) razvojni dokumenti: Resolucija o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (Uradni list RS, št. 43/11); Slovenska strategija pametne specializacije, http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/SPS_10_7_2015.pdf; Slovenska strategija krepitve Evropskega raziskovalnega prostora 2016–2020

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Zakonodaja/Strategije/ERA_Roadmap.pdf, Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, št. 60300-5/2015/5 z dne 3. 9. 2015,

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Zakonodaja/Strategije/Nacionalna_strategija_odprtega_dostopa.pdf; Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2011–2020 (NRRI) – Revizija 2016 http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Strategije/NRRI_2016-SLO.pdf; če ima JRZ knjižnico, tudi: Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15);

- Navodila Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport številka 0140-19/2017/9 z dne 11. 6. 2018.

2.5 Predstavitev ZRC SAZU

ZRC SAZU je srednje velik in dobro organiziran javni raziskovalni zavod s preišljenim in dobro delujočim ravnovesjem med centralizacijo in decentralizacijo notranje organizacije. Na organizacijski ravni ga odlikuje tudi dobra infrastrukturna in upravna podpora. V zadnjem desetletju je bil storjen precejšen napredek v doseganju notranje enotnosti, koherentnosti in povezljivosti ter v oblikovanju enotne in skupne identitete.

2.5.1 Organiziranost

Upravni odbor

UO ZRC SAZU se je konstituiral 19. 11. 2015 za mandatno obdobje do 18. 11. 2019.

Člani UO ZRC SAZU so predstavniki ustanoviteljice SAZU, predstavniki zaposlenih na ZRC SAZU in predstavnik iz vrst uporabnikov.

Predstavniki ustanoviteljice (SAZU):

akademik dr. Andrej Kranjc,
akademik dr. Jože Krašovec,
akademikinja dr. Dragica Turnšek,
Zoran Mezeg, upravni direktor SAZU.

Predstavniki zaposlenih na ZRC SAZU:

dr. Radivoj Riha, predsednik,
dr. Drago Perko, namestnik predsednika,
dr. Petra Svolfšak,
dr. Anton Velušček.

Predstavnica iz vrst uporabnikov:

Martina Rozman Salobir, direktorica Narodne in univerzitetne knjižnice.

Znanstveni svet

ZS ZRC SAZU se je konstituiral 10. 11. 2016 za mandatno obdobje do 9. 11. 2020.

ZS ZRC SAZU šteje trinajst članov: osem članov so 21. 9. 2016 izvolili raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU iz vrst znanstvenih sodelavk in sodelavcev, višjih znanstvenih sodelavk in sodelavcev in znanstvenih svetnikov in svetnikov. Štiri člane oziroma članice je 19. 9. 2016 imenovalo Predsedstvo SAZU iz ustreznih razredov; direktor ZRC SAZU je član po položaju.

Predstavniki raziskovalcev ZRC SAZU:

dr. Matija Ogrin, predsednik,
dr. Jožica Škofic, podpredsednica,
dr. Ingrid Slavec Gradišnik,
dr. Marjeta Šašel Kos,
dr. Boris Golec,
dr. Mija Oter Gorenčič,
dr. Dušanka Knežević Hočevar,
dr. Borut Telban.

Predstavniki ustanoviteljice (SAZU):

akademikinja dr. Tatjana Avšič-Županc,

akademik dr. Matija Gogala,
akademik dr. Jože Krašovec,
akademik dr. Peter Štih.
Član po položaju: dr. Oto Luthar, direktor ZRC SAZU.

Direktor

Prof. dr. Oto Luthar, znanstveni svetnik; mandatno obdobje: od 1. 10. 2013 do 30. 9. 2017, od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2022.

Namestnice in pomočnice direktorja

Vanda Baloh, namestnica direktorja v Poslovni pisarni; mandatno obdobje: od 1. 12. 2015 do 30. 11. 2020.
Dr. Mimi Urbanc, namestnica direktorja v Raziskovalni pisarni; mandatno obdobje: od 1. 12. 2015 do 30. 11. 2020.
Dr. Jerneja Fridl, pomočnica direktorja v Raziskovalni pisarni; mandatno obdobje: od 1. 12. 2015 do 30. 11. 2020.
Tanja Valte, pomočnica direktorja v Raziskovalni pisarni; mandatno obdobje: od 1. 12. 2015 do 30. 11. 2020.

Predstojnice in predstojniki inštitutov in vodja Založbe ZRC na dan 30. 9. 2018

Biološki inštitut Jovana Hadžija¹
Družbenomedicinski inštitut: predstojnica dr. Lilijana Šprah
Filozofski inštitut: predstojnik dr. Radivoj Riha
Geografski inštitut Antona Melika: predstojnik dr. Drago Perko
Glasbenonarodopisni inštitut: predstojnik dr. Drago Kunej
Inštitut za antropološke in prostorske študije: predstojnik dr. Ivan Šprajc
Inštitut za arheologijo: predstojnik dr. Anton Velušček
Inštitut za kulturno zgodovino: predstojnik dr. Gregor Pobežin
Inštitut za raziskovanje krasa: predstojnik dr. Tadej Slabe
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša: predstojnik dr. Marko Snoj
Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije: predstojnica dr. Marina Lukšič Hacin
Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede: predstojnik dr. Marko Juvan
Inštitut za slovensko narodopisje: predstojnica dr. Ingrid Slavec Gradišnik
Muzikološki inštitut: predstojnica dr. Metoda Kokole
Paleontološki inštitut Ivana Rakovca: predstojnica dr. Špela Goričan
Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta: predstojnica dr. Barbara Murovec
Zgodovinski inštitut Milka Kosa: predstojnica dr. Petra Svoltjšak
Inštitut za kulturne in spominske študije: predstojnica dr. Tanja Petrović
Založba ZRC SAZU: vodja mag. Aleš Pogačnik

Vodje raziskovalnih postaj

Raziskovalna postaja Maribor in Raziskovalna postaja Prekmurje: dr. Mateja Ratej
Raziskovalna postaja Nova Gorica: dr. Danila Zuljan Kumar

Kolegij

Kolegij sestavljajo predstojniki inštitutov, namestniki in pomočniki direktorja ter vodja Založbe ZRC.

¹ Postopek imenovanja predstojnice oziroma predstojnika inštituta je v teku.

2.5.2 Osnovni podatki o raziskovalni in razvojni dejavnosti

(stanje na dan 31. 12. 2017)

Področja raziskovanja

Po ARRS klasifikaciji programskih skupin so na ZRC SAZU zastopana naslednja področja: 1.03 biologija, 1.06 geologija, 5.11 narodno vprašanje, 6.01 zgodovinopisje, 6.02 arheologija, 6.03 antropologija, 6.04 etnologija, 6.05 jezikoslovje, 6.07 literarne vede, 6.08 muzikologija, 6.09 umetnostna zgodovina, 6.10 filozofija in 6.11 geografija. Dejansko delo sega tudi zunaj omenjenih področij, zlasti na področje 2.05 mehanika, 2.17 geodezija, 5.01 vzgoja in izobraževanje, 5.09 psihologija in 6.06 kulturologija.

Pomembni raziskovalni oz. znanstveni dosežki:

- odkritje dveh večjih arheoloških najdišč na vzhodu mehiške države Campeche, 2014;
- odkritje pajka *Poltys sp.* je bilo predstavljeno v reviji Newsweek, 2016;
- vzpostavitev spletišča *Prostor slovenske literarne kulture*, ki z GIS-i prikazuje razvoj medsebojnih vplivov med geografskim prostorom, večinsko poseljenim s Slovenci, in slovensko književnostjo v obdobju 1780–1940, 2015;
- vzpostavitev spletne aplikacije *Slovenska historična topografija* z vsemi toponimi v historični deželi Kranjski, ki se pojavljajo v zgodovinskih virih do leta 1500, 2014;
- razvoj orodja za obvladovanje psihosocialnih tveganj in absentizma: Orodje OPSA, prosto dostopen instrument na spletu, ki vključuje priročnik, vprašalnik in programirano datoteko za vrednotenje podatkov ter samodejno izdelavo ocene psihosocialnih tveganj, 2014;
- Fran, spletni jezikovni portal, ki združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo na ZRC SAZU, ter slovarje, ki so dobili digitalno obliko, 2014;
- pridobitev evropskega raziskovalnega projekta iz programa ERA-NET Cofund Smart Urban Futures (Obzorje 2020): Bright future for black towns: reinventing European industrial towns and challenging dominant post-industrial discourses, koordinator David Bole, 2017;
- objava v reviji, ki je na prvem mestu na področju: ŠPRAJC, Ivan. Astronomy, architecture, and landscape in Prehispanic Mesoamerica. *Journal of archaeological research*, 2018, 26-2, str. 197–251;
- objava v reviji, ki je na prvem mestu na področju: KUNTNER, Matjaž, AGNARSSON, Ingi, LI, Daiqin. The eunuch phenomenon: adaptive evolution of genital emasculation in sexually dimorphic spiders. *Biological reviews*, 2015; 90-1, str. 279–296.

Število raziskovalnih skupin: 18

Število raziskovalnih programov ARRS, pri katerih je ZRC SAZU nosilec: 17

Število raziskovalnih programov ARRS, pri katerih je ZRC SAZU sodelujoči: 1

Število raziskovalnih projektov ARRS, pri katerih je ZRC SAZU nosilec: 44

Število raziskovalnih projektov ARRS, pri katerih je ZRC SAZU sodelujoči: 36

Število raziskovalk in raziskovalcev: 253

Število raziskovalk in raziskovalcev v FTE: 231,2

Število mladih raziskovalk in raziskovalcev: 28

2.5.3 Sredstva na dan 31. 12. 2017

- Skupni prihodki in odhodki ter osnovna struktura prihodkov: javna služba / trg

Preglednica 2.9: Celotni prihodki in odhodki za leto 2017 ter poslovni rezultat leta 2017

	AOP	Vrednost v EUR
Celotni prihodki	870	15.482.095
Celotni odhodki	887	15.182.520
Presežek prihodkov pred obdavčitvijo	888	299.575

Preglednica 10: Osnovna struktura prihodkov: javna služba / trg

Prihodki	Leto 2017	Struktura v %
Javna služba	14.993.706	97
Trg	488.389	3
Skupaj prihodki	15.482.095	100

- Odstotek prihodkov za raziskovalno dejavnost od skupnih prihodkov javne službe in trga

Dobrih 99 % celotnih prihodkov je ustvarjenih iz naslova izvajanja raziskovalne dejavnosti.

Preglednica 2.10: Viri prihodkov za raziskovalno dejavnost absolutno in v deležih

	Prihodki glede na namen	Realizirano 2017 (v EUR)	Viri prihodkov v %
1	Infrastrukturni program	860.856	6
2.	Raziskovalni programi	4.342.945	28
3	Raziskovalni projekti	2.764.060	18
4	Program NKD SAZU	721.955	5
5	CRP	110.445	1
6	Mladi raziskovalci	567.446	4
7	Ustanovitelske obveznosti in dodatki po KP	3.369.050	22
8	Znanstveni tisk	142.332	1
9	Tuja znanstvena literatura in baze podatkov	43.666	0
10	Osrednji specializirani informacijski centri	44.509	0
11	Sofinanciranje mednarodnih projektov	1.310.223	8
12	Ostalo	716.218	5
	Skupaj javna služba	14.993.706	97
13	Trg (vključno s povečanjem zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje)	488.389	3
14	SKUPAJ PRIHODKI	15.482.095	100

2.5.4 Okolje delovanja

Razmere in okoliščine za raziskovalno delo se vztrajno slabšajo, pri čemer edini razlog ni zgolj nezadostni obseg financiranja, ampak tudi zastarela zakonodaja, izjemna birokratizacija in neustrezen položaj znanosti ter raziskovalk in raziskovalcev v sistemu javnega sektorja. Na drugi strani razvoj družbe, vključenost Slovenije v Evropsko unijo in ustvarjanje enotnega raziskovalnega prostora nudi številne priložnosti.

Preglednica 2.11: Zunanje priložnosti, ki izvirajo iz okolja delovanja

Priložnosti
<p>Raziskovanje (vsebine, področja):</p> <ul style="list-style-type: none">– družbeno aktualne vsebine omogočajo široko sodelovanje pri razpisih in izvedbi projektov z raznolikimi partnerji zunaj ZRC SAZU v domačem in mednarodnem prostoru;– interes javnosti za nekatera področja/aktivnosti/dogodke narašča;– spremljanje spreminjanja fokusa raziskav v mednarodnih razpisih (npr. ženske in znanost);– nacionalni mehanizmi in mehanizmi EU spodbujajo oz. zahtevajo interdisciplinarne skupine ter sodelovanje z različnimi akademskimi in drugimi ustanovami.
<p>Financiranje:</p> <ul style="list-style-type: none">– dostop do nacionalnih in evropskih virov financiranja.
<p>Sodelovanje:</p> <ul style="list-style-type: none">– članstvo v EU olajša povezovanje s tujimi raziskovalnimi skupinami;– nacionalni mehanizmi in mehanizmi EU spodbujajo oz. zahtevajo povezovanje sorodnih in komplementarnih ustanov;– naraščajoči interesi po partnerstvih in sodelovanju izkazujejo tako različne skupnosti, javni zavodi in tudi gospodarstva;– univerze so dovzetne za vključevanje raziskovalcev v pedagoški proces.
<p>Vpliv na politične odločevalce, sektorske in državne strategije:</p> <ul style="list-style-type: none">– nekatera področja državnih/sektorskih politik so dovzetna za sodelovanje in prispevke raziskovalnih ustanov.
<p>Odnos do družbe znanja:</p> <ul style="list-style-type: none">– zgodovinske in kulturne obletnice služijo za promocijo raziskovalnega dela;– vsaj na deklarativni ravni družba podpira prenos znanja.

Preglednica 2.12: Nevarnosti oziroma grožnje zunanjega okolja

Nevarnosti, grožnje
<p>Sistem financiranja znanosti:</p> <ul style="list-style-type: none">– nestabilno financiranje temeljne znanosti;– okostenelost sistema;– nedoločen urnik razpisov;– prevelika odvisnost od enega, in še to nepredvidljivega vira financiranja;– vedno večja tekmovalnost za nacionalna in mednarodna razpoložljiva finančna sredstva;– neokolonializem na evropski ravni in kopičenje sredstev/projektov pri velikih ustanovah;– pomanjkanje mednarodnih razpisov s področja temeljne znanosti in humanistike.
<p>Kadri:</p> <ul style="list-style-type: none">– ni virov za zaposlitev novih perspektivnih raziskovalcev;– odsotnost mehanizmov nagrajevanja na državni ravni.

Vpliv na odločevalce:

- državni odločevalci so večinoma zaprti za vključitev znanosti v soustvarjanje raziskovalne in razvojne politike;
- smernice evropske politike (npr. migracije, žensko vprašanje ...) sicer spodbujajo povezave z družboslovno-humanističnimi znanstvenimi panogami, vendar na državni ravni ostajajo zgolj na stopnji smernic, ne pa aktivnega izvajanja, pri katerem bi sodelovale raziskovalne ustanove.

Raziskovalna politika:

- toga delovna zakonodaja, ki ni prilagojena začasnemu, nestabilno financiranemu projektному delu;
- zakonodaja, ki ureja financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, evalvacijo uspešnosti in zaposlovanje kadrov, je neustrezna in polna protislovij;
- država zahteva sprotno prilagajanje razvojni in znanstveni politiki na račun kakovosti.

Zahteve financerjev:

- zahteve financerjev se zaostrojujejo, a na neustreznih parametrih, ki ne pokažejo slike dejanske in realne kakovosti raziskovalnega dela in/oz. njegovih dosežkov;
- birokratizacija postopkov.

Odnos do družbe znanja

- družba znanja je floskula;
- zloraba znanosti v politične namene;
- pedagoške ustanove ostajajo vase zaprte in samozadostne: univerze so deloma dovzetne za vključevanje raziskovalcev v pedagoški proces, a le do omejene mere – vedno bolj zgolj na deficitarnih področjih, sicer pa zapolnjujejo pomembna področja z lastnimi kadri, četudi ti nimajo raziskovalnih izkušenj na področjih, ki jih pedagoško »pokrivajo«;
- odnos javnosti glede podobe javnega sektorja kot parazita in nekoristnost raziskovalne dejavnosti: slabost vključevanja raziskovalne sfere v javni sektor je viden prek naraščajočega antiintelektualizma in amaterizma.

2.5.5 Drugo

ZRC SAZU skupaj s SAZU kot svojo ustanoviteljico izvaja **dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda**. V okviru tega programa, ki ga SAZU tudi sofinancira, se kontinuirano in sistematično zbirajo in raziskujejo gradiva, ki predstavljajo podporno delo temeljnim in aplikativnim raziskavam. Da so raziskave ZRC SAZU koristne za ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter potreben dejavnik pri iskanju rešitev za konkretne probleme na različnih ravneh, dokazujejo številni dosežki, denimo izdelava temeljnih slovarjev slovenskega knjižnega in strokovnega jezika, negovanje, ohranjanje, varovanje in upravljanje avtentičnih prvin slovenske naravne in kulturne dediščine ter izdelava študij in strategij za odgovoren odnos do naravne, kulturne in žive dediščine (npr. študije vpliva in ranljivosti različnih dejavnikov na okolje in prostor ter življenje in zdravje). S tem SAZU in ZRC SAZU odgovorno sledita zakonskemu cilju razvoja slovenskega jezika in kulture slovenskega naroda. SAZU je v letu 2017 s sofinanciranjem dveh aplikativnih projektov in ene temeljne raziskave nadaljevala z dolgoročnim sodelovanjem med ustanovama; dodatnih 500.000 EUR proračunskih sredstev pa je bilo namenjenih pripravi *Novega Slovenskega biografskega leksikona*, novega pravopisa in novih slovarjev sodobne slovenščine ter pesemski dediščini v zbirki *Znanstvenokritični korpus Slovenska ljudska pesem*.

ZRC SAZU je bil zaradi specifičnosti določenih raziskav izbran, da opravlja javno službo po dveh pooblastilih:

- Od leta 2004 potekajo **zbiranje, obdelava, preverjanje in dokumentiranje podatkov o slovenskih jamah**. Javna služba je v tem primeru namenjena vzdrževanju in dopolnjevanju *Katastra jam* in rednemu letnemu poročanju Agenciji Republike Slovenije za okolje. V te aktivnosti sta vključeni še Jamarska zveza Slovenije in Društvo za raziskovanje jam iz Ljubljane.
- **Priprava strokovnih geoloških podlag in analiz kot dela monitoringa geoloških pojavov in monitoringa stanja podzemnih voda**. To pooblastilo je leta 2017 podelila Agencija Republike Slovenije za okolje v skladu z drugim in tretjim odstavkom 96. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06) z veljavnostjo do konca leta 2023.

2.6 Ključna področja delovanja in znanstveno-raziskovalna usmeritev

2.6.1 Raziskovalna dejavnost

Raziskovalna dejavnost poteka v skladu s Sklepom o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (Uradni list RS, št. 11/17):

»ZRC SAZU opravlja temeljne, aplikativne in razvojne raziskave, ki predstavljajo javno službo kot zaokroženo področje raziskovalnega dela, za katerega je pričakovati, da bo aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju, in je takega pomena za Slovenijo, da obstaja državni interes, opredeljen v Raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije, za dolgoročno raziskovanje programske skupine na tem področju.

ZRC SAZU opravlja raziskave na področjih humanistike, družboslovja in naravoslovja, varstva okolja in informatike, usposablja in podiplomsko izobražuje raziskovalce, izvaja izobraževanje in svetovanje na posebnih strokovnih področjih, izdaja in objavlja znanstvena dela, skrbi za delovanje infrastrukture v okviru nacionalnega raziskovalnega programa, dolgoročno raziskuje naravno in kulturno dediščino slovenskega naroda ter skupaj s SAZU skladno z Zakonom o SAZU izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda.«

Znanstvenoraziskovalno usmeritev ZRC SAZU zaokrožajo raziskovalni programi ARRS: Antropološke in prostorske raziskave; Arheološke raziskave; Biodiverzitetna: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje; Biografije, mentalitete, epohe; Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks; Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture; Geografija Slovenije; Historične interpretacije 20. stoletja; Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave; Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij; Paleontologija in sedimentarna geologija; Pogoji in problemi sodobne filozofije; Raziskave slovenske glasbene preteklosti; Raziskovanje krasa; Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru; Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju; Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti; Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem.

Pregled znanstvenoraziskovalnih usmeritev po področjih ZRC SAZU:

- biologija: varstvo naravne dediščine, sistemizacija rastlin in živali, raziskave o evoluciji, ekologiji, biogeografiji in etologiji;
- paleontologija: paleontologija izbranih skupin organizmov, sedimentarna geologija karbonatnih platform in bazenov, geobiologija terestričnih karbonatov;
- izseljenstvo in migracije: migracijski procesi v Sloveniji in na tujem, izseljevanje, priseljevanje, vrnitev izseljencev, migracijske politike in narodnostna ekonomija, izobraževanje, kultura in umetnost, etnična pripadnost;
- zgodovinisje: zgodovina plemstva in genealogija, ekonomska in socialna zgodovina, zgodovina prve svetovne vojne; zgodovina diplomacije, kritične edicije zgodovinskih virov, zgodovinska topografija in toponimija;
- kulturna zgodovina: biografija, kulturnozgodovinska metodologija, (ne)zgodovinski viri za zgodovino slovenskega prostora, zgodovina idej, zgodovina mentalitet, zgodovina zločina, vojaška zgodovina, zgodovina vsakdana;
- kulturne in spominske študije: odnos med jezikom, spominom in politikami reprezentacije v slovenski družbi in na širšem območju srednje in jugovzhodne Evrope;
- arheologija: prazgodovina, arheologija rimske dobe, zgodnjega in visokega srednjega veka, epigrafika in klasični književni viri, palinologija, arheobotanika in arheozoologija;
- antropologija in prostorske študije: geografski informacijski sistemi, socialna antropologija, in arheologija srednje Amerike;
- narodopisje: kultura vsakdanjika in njene transformacije, materialne, družbene in simbolne prakse, kulturna dediščina, folklor, vizualna etnografija, zgodovina in metodologija etnologije in folkloristike;
- glasbeno narodopisje: dokumentiranje, analiziranje in interpretiranje ljudske glasbene, pesemske in plesne prakse ter njihovih kontekstov, povezovanje folkloristične tradicije in sodobnih študij kulturnih transformacij, z edinstvenimi zbirkami arhivskega gradiva skrbi za ohranjanje kulturne dediščine;
- jezikoslovje: slovaropisje in slovarstvo, terminologija, standardizacija jezika in pravopisje, dialektologija, etimologija in onomastika, splošno in primerjalno jezikoslovje, historično jezikoslovje, sociolingvistika;

- literarne vede: starejša in novejša slovenska literatura, primerjalna književnost, literarna in kulturna teorija, zgodovina in metodologija primerjalnih ved, kritika besedil;
- muzikologija: starejša zgodovina glasbe v Sloveniji, raziskave glasbenih virov in kritične izdaje, refleksija o glasbi, njeni pojavnosti in poustvarjanju;
- umetnostna zgodovina: umetnostna zgodovina v Sloveniji in njeno mesto v Evropi, umetnost in umetniki ter umetnice v družbenem kontekstu, naročniki umetnin in zbiratelji, ikonografija in ikonologija, umetnostna topografija Slovenije, umetnostna dediščina v fizični obliki, metodologija in zgodovina umetnostne zgodovine;
- filozofija: filozofija nemškega idealizma, filozofska razsežnost psihoanalize, politična in pravna filozofija, zgodovina in filozofija znanosti, estetike in etike, analize aktualnega dogajanja v luči filozofskih konceptov, tudi v medijih;
- geografija: fizična geografija z naravnimi nesrečami, humana geografija z regionalnim načrtovanjem, regionalna geografija, varstvo okolja, geografska terminologija z zemljepisnimi imeni, geografski informacijski sistemi in tematska kartografija;
- krasoslovje: geologija in geomorfologija krasa, speleologija, hidrogeologija krasa, biologija in mikrobiologija krasa, ekologija krasa in razvoj krasa;
- družbena medicina in zdravje: blaginja in duševno zdravje, stres, nasilje v družini, digitalno zdravje, družinsko kmetovanje, migracije in zdravje.

Raziskovalno delo obsega temeljne in aplikativne raziskave in se izvaja v okviru (podatki za september 2018):

- 18 nacionalnih raziskovalnih programov: pri 17 je ZRC SAZU vodilna, pri enem sodelujoča ustanova;
- nacionalnih raziskovalnih projektov, financiranih s sredstvi ARRS: 39 projektov, v katerih je ZRC SAZU vodilna ustanova, in 29 projektov, v katerih je sodelujoča ustanova; še dva se bosta začela izvajati leta 2018;
- nacionalnih aplikativnih projektov; 11 jih financirajo različna ministrstva, štiri projekte Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter dva projekta občini;
- mednarodnih projektov: 44 projektov iz različnih programov Evropske unije; gre za projekte, financirane iz Evropskega teritorialnega sodelovanja – čezmejnih programov Slovenija – Hrvaška, Slovenija – Madžarska in Slovenija – Avstrija, Evropskega teritorialnega sodelovanja – transnacionalnega sodelovanja (Srednja Evropa, Podonavje, Mediteran), Obzorja 2020 (Infrastruktura, Science with and for society, Družbeni izziv 5, Marie Skłodowska Curie RISEi, EASI, Ustvarjalne Evrope, HERA in ERA-net Urban futures in COST);
- centra odličnosti Vesolje;
- tržnih projektov, ki jih je na letni ravni med 20 in 30.

2.6.2 Infrastrukturalna dejavnost

Tehnično, informacijsko in dokumentacijsko podpora raziskovalnemu delu nudi infrastrukturni program *Naravna in kulturna dediščina*. Aktivnosti infrastrukturne skupine so večnivojske, zaradi 19 notranjih organizacijskih enot tudi zelo raznovrstne. Obsegajo tako skupno podpora ZRC SAZU kot tudi dejavnosti infrastrukturnih sodelavcev v posameznih organizacijskih enotah. Večji del infrastrukturne podpore je namenjen nacionalnim raziskovalnim programom ter nacionalnim raziskovalnim in aplikativnim projektom.

Obsežnejše skupne infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU, ki so se začele leta 2015 in nadaljevale tudi v leto 2017, so vzpostavitev repozitorija za elektronsko založništvo znanstvenih publikacij (<http://ojs.zrc-sazu.si/>), na katerem so trenutno javno dostopne številke naslednjih serijskih publikacij: *Acta Carsologica*, *Acta geographica Slovenica*, *De musica disserenda*, *Hacquetia*, *Jezikoslovni zapiski*, *Folia biologica et geologica*, *Filozofski vestnik* in *Primerjalna književnost*. Slednja izhaja v okviru Slovenskega društva za primerjalno književnost, ki mu je ZRC SAZU – podobno kot Biblioteki SAZU in Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije – ponudil infrastrukturno podpora pri predstavitvi njihovih serijskih publikacij (<https://knjiznica.zbds-zveza.si/knjiznica/index>). Trenutno je v procesu preizkušanja tudi prosto dostopni program Open Monograph Press za urejanje in predstavitve znanstvenih monografij.

V okviru skupnih infrastrukturnih dejavnosti potekajo tudi dela za izdajo tretjega in četrtega zvezka *Novega Slovenskega biografskega leksikona* (gesla o osebnostih in družinah, katerih priimki se začenjajo s črkami B (od Ble do Byh), C, Č in Ć) ter dela pri spletnem portalu *Slovenska biografija*.

V sodelovanju z Biblioteko SAZU je ZRC SAZU dokončal evidenco knjižničnega gradiva, ki obsega 270.000 skeniranih kataložnih listkov. Tako je od oktobra 2017 mogoče iskati po knjižnem fondu ZRC SAZU in SAZU tudi po spletu (<http://katalog.sazu.si/>).

Infrastrukturalna dejavnost notranjih organizacijskih enot je povezana:

- s terenskim delom (arheološke in paleontološke raziskave, geodetske meritve, sledilni poskusi voda, meritve v kraških jamah, kartiranje vegetacije in biotopov, fotografiranje objektov, snemanje narečij in etnološkega gradiva, obiski arhivov, muzejev in drugih inštitucij doma in v tujini ...);
- z dokumentacijsko dejavnostjo (laboratorijske obdelave terenskih vzorcev, vnašanje rezultatov vzorcev, gradiva in podatkov, razvrščanje in katalogiziranje gradiva, arhiviranje, statistične obdelave vzorcev ...) in
- z informacijsko dejavnostjo (digitaliziranje starejših zapisov, GIS-analize, organiziranje podatkovnih zbirk in mrež, analiziranje, modeliranje, avdiovizualna dejavnost ...).

Po večletnih prizadevanjih se je ZRC SAZU pridružil štirim evropskim raziskovalnim infrastrukturam ESFRI, ki jih je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju MIZŠ) v *Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020* uvrstilo na seznam nacionalno pomembnih projektov. Te so:

- DARIAH – *Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities)*;
- LIFEWATCH – *Znanstvena in tehnološka infrastruktura za podatke o biotski raznovrstnosti in opazovalnice (Science and Technology Infrastructure for Biodiversity Data and Observatories)*;
- CLARIN – *Infrastruktura za skupne jezikovne vire in tehnologije (Common Language Resources and Technology Infrastructure)* in
- EPOS – *Evropski sistem opazovanja plošč (European Plate Observing System)*.

2.6.3 Založniška in predstavitvena dejavnost

Raziskovalke in raziskovalci svoje rezultate preverjajo, primerjajo in soočajo z rezultati tujih znanstvenikov, jih predstavljajo na domačih in tujih znanstvenih in strokovnih srečanjih ter objavljajo v domačih in tujih znanstvenih revijah in monografijah, s čimer skrbijo za njihovo razširjenost v domačem in tujem akademskem okolju. Za lažjo in boljšo distribucijo rezultatov svojega dela je ZRC SAZU leta 1993 ustanovil samostojno založbo, ki se je razvila v osrednjo slovensko znanstveno založbo.

Založba ZRC tehnično izvaja založniško in publicistično dejavnost. Skrbi za visoke tehnične standarde pri izdajanju znanstvenih publikacij, tako v tiskani kot elektronski oziroma on-line obliki, za njihovo promocijo in prodajo, hkrati pa koordinira, svetuje in pomaga inštitutom pri objavljanju svojih raziskav. Založba ZRC zalaga 12 znanstvenih in 2 strokovni reviji in večje število izvirnih znanstvenih monografij, vključno s prevodi, leksikografskimi deli, kritičnimi izdajami virov in zemljevidi, ki izhajajo kot samostojne izdaje ali v okviru več kot 50 knjižnih (pod)zbirk. Dejavnost založbe zajema tudi elektronske objave (večinoma prosto dostopne spletne publikacije) in avdiovizualno produkcijo. Od maja 2012 založba publikacije sistematično predstavlja na portalu Google Books: od skupno več kot 1200 publikacij (september 2018) jih je na portal uvrščena že skoraj polovica. Spletni predstavitveni portal publikacij ZRC SAZU vsebuje več kot 300 prosto dostopnih monografij.

Knjigarna Azil, podprta tudi s ponudbo založbe Beletrina, ki ima svoje prostore prav tako v osrednji stavbi ZRC SAZU, se uspešno uveljavlja tudi kot strokovni družabni prostor za strokovno javno razpravo in referenčni naslov za prodajo in posredovanje domače in tuje strokovne literature s področja humanistike in družboslovja.

Atrij ZRC je najpomembnejše prizorišče promocijske, kulturne in prireditvene dejavnosti ZRC SAZU, ki se trudi, da bi v njem na inovativne načine akademski in širši javnosti predstavil svoje raziskovalne dosežke in tako gojil znanstveni dialog ter vsebinsko in žanrsko pestrost, sodeloval s sorodnimi ustanovami ter bil tudi del kulturnega in družabnega življenja mesta. Nabor dogodkov je zelo pester in obsega literarne večere, glasbene koncerte, okrogle mize, javne tribune, predavanja, razstave, kongrese, delavnice, družabna srečanja ipd.

ZRC SAZU se zaveda svoje zaveze javnosti in jo sprotno obvešča o svojih raziskovalnih dejavnostih. To poteka na več ravneh, od srečanj, predstavitev in razprav v živo do komuniciranja na spletnih omrežjih in vzpostavljanja stikov z mediji kot veznim členom med raziskovalci in javnostjo.

V sklopu javnih prireditev predstavlja dela v povezavi z dejavnostjo Založbe ZRC (izid knjig) in raziskovalno dejavnostjo posameznih inštitutov (v povezavi s posameznimi raziskovalnimi projekti in njihovimi predstavitevami javnosti). Pri tem velja omeniti tudi serije prireditev z dolgoletno tradicijo, kot so *Historični seminar*, koncertni cikel *Harmonia Concertans* in cikel pogovorov *Gradovi na razpotju*. ZRC SAZU se dobro zaveda pomena aktivnosti na spletu, zato objavlja na računih vseh treh družbenih omrežij, kjer je ZRC SAZU prisoten, in sicer Facebook, Twitter in Instagram. Omeniti velja še spletni časopis *ZRCalnik*, kjer sodelavke in sodelavci ZRC SAZU objavljajo daljše in poglobljene zapise o raziskovalnih dejavnostih posameznih inštitutov in/ali posameznih zaposlenih, pogosto pa služi kot medij za opozarjanje na širše teme, ki zadevajo vso družbo.

Raziskovalne igralnice že štirinajst let zapored v poletnem času privabljajo otroke v starosti od 7 do 14 let. Moto »Igrajmo se znanost!«, po katerem igralnice slovijo tako med otroki in starši kot tudi med izvajalci, ZRC SAZU udejanja na otrokom prijazen način. Raziskovalne vsebine z različnih področij družboslovne, humanistične in naravoslovne znanosti so predstavljene laboratorijsko, terensko, eksperimentalno, muzejsko, galerijsko, interaktivno, predvsem pa inovativno.

2.6.4 Izobraževanje

Raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU so na različnih ravneh vpeti v izobraževalni proces. V okviru **systema mladih raziskovalk in raziskovalcev** se je med letoma 2014 in 2018 v povprečju izobraževalo in usposabljal 33 doktorskih študentov.

Več deset sodelavk in sodelavcev (40 leta 2014 in 53 leta 2017) redno sodeluje v izobraževalnih ustanovah doma in v tujini. Stiki z izobraževalnimi ustanovami se poglobljajo in ustvarjajo se vedno novi. Nekatera sodelovanja so se formalizirala, druga ostajajo na neformalni ravni. Najtesnejša je povezava s Podiplomsko šolo ZRC SAZU, na kateri se izvaja podiplomski program Primerjalni študij idej in kultur. Z Univerzo v Novi Gorici, katere soustanovitelj je bil tudi ZRC SAZU, je ZRC SAZU povezan prek dodiplomskih programov Slovenistika in Kulturna zgodovina, Mednarodnega študijskega programa Migracije in medkulturni odnosi (ang. European Master in Migration and Intercultural Relations) in doktorskega študijskega programa Krasoslovje, ki je tudi Krasoslovno študijsko središče Unesca (ang. UNESCO Chair on Karst Education). Z Univerzo v Mariboru je ZRC SAZU tesno povezan s programom umetnostne zgodovine na istoimenskem oddelku Filozofske fakultete.

V sistemu SICRIS je za obdobje od leta 2014 do 2018 (september 2018) zabeleženih 71 mentorstev doktorskih disertacij, 61 mentorstev magistrskih in 402 mentorstvi diplomskih del. Poleg tega so bili raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU v sto primerih somentorji na različnih stopnjah diplomskega in podiplomskega študija. Poleg vključenosti v formalni izobraževalni sistem so raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU organizirali in vodili vrsto izobraževanj, delavnic in konferenc, ki krepijo vseživljenjsko učenje zaposlenih na ZRC SAZU in tudi zunanje javnosti.

2.7 Pomen znanstveno-raziskovalne usmeritve za razvoj znanosti v širšem (svetovnem) merilu

Raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU razvijajo inovativne metodološke in vsebinske pristope k raziskovanju na različnih področjih proučevanja, prispevajo temeljna znanja o zgodovinskem in sodobnem razvoju človeka, družbe, kulture, nekdanjega in sedanjega okolja in pokrajin ter prispevajo k ohranjanju bogastva kulturne in naravne dediščine, širijo nabor relevantnih virov in podpirajo interdisciplinarnost. S sistematičnim sodelovanjem na mednarodnih znanstvenih konferencah in objavami rezultatov pri domačih in tujih založbah omogočajo prenos znanja v mednarodno raziskovalno okolje, s sodelovanjem v pedagoškem procesu (gostovanja, predavanja in seminarji) na tujih univerzah prenašajo pridobljena znanja na področje visokošolskega izobraževanja in tako bistveno prispevajo k akademskim razpravam na globalni ravni, še posebej na področju filozofije, biologije in krasoslovja. Z vzpostavljanjem mednarodnih mrež, s sodelovanjem v mednarodnih projektih iz različnih projektnih programov, z navezovanjem stikov s sorodnimi tujimi raziskovalnimi ustanovami ZRC SAZU krepí evropski in svetovni raziskovalni prostor in raziskovalni habitus raziskovalk in raziskovalcev, njihovo znanje in kompetence. ZRC SAZU vsebinsko stalno dopolnjuje podatkovne zbirke in nekatere od njih vključuje v mednarodne elektronske podatkovne zbirke (npr. RISM – *Répertoire*

International des Sources Musicales) ter tako krepi zavest o lastni kulturni dediščini in postavlja bogate nacionalne zbirke v svetovni prostor, s čimer omogoča njihovo širšo oziroma globalno rabo.

V nadaljevanju sledi nekaj poudarkov pomena znanstveno-raziskovalne usmeritve ZRC SAZU za razvoj znanosti v širšem merilu.

ZRC SAZU je močno vpet v mednarodne tokove na naslednjih področjih:

– S študijami o izseljenstvu in priseljenstvu, povratništvu, etničnosti v migracijskih in večkulturnih kontekstih pogloblja različne metodološke in teoretične pristope k raziskovanju migracij in večkulturnosti.

– Z raziskavami prispeva k razvijanju kakovostne etnografije družbenih procesov v postsocialističnih družbah nekdanje Jugoslavije ter pogloblja razprave o ideoloških razsežnostih zgodovinskega in sodobnih interpretacijah preteklosti.

– Na podlagi empiričnih, kvalitativnih (etnografskih) raziskav vsakdanjih, samoumevnih vidikov življenja, življenjskih strategij in praks, folklorističnih in etnomuzikoloških fenomenov ZRC SAZU prispeva mednarodno primerljiva spoznanja o kulturnih procesih (lokalizacija, regionalizacija, nacionalizacija, globalizacija), formiranju posredovanosti kulture, kulturni dediščini in kulturnih identitetah na Slovenskem ter jih vpenja v širši evropski kulturni prostor. Z raziskavami zgodovine etnološkega in folklorističnega raziskovanja ZRC SAZU postavlja disciplinarno problematiko v družbeno informirano zgodovino produkcije znanja (*histoire croisée*).

– Na področju literarnih študij ZRC SAZU prispeva k izboljšanju in aplikaciji metodologij za digitalno tekstnokritično predstavitev rokopisnih besedil in njihovo hrambo v e-repozitoriju, k dopolnitvi primerjalnih obravnav evropskega kulturnega nacionalizma s slovenskim gradivom in nadgraditvi koncepta kanonizacije kulturnih svetnikov z obravnavo ritualnih praks in krajev spomina, razčlenitvi sodobnih koncepcij svetovnega literarnega sistema z vidika perifernosti in izdelavi ter analitični uporabi inovativnega modela za prostorsko zgodovino literarne kulture s tehnologijo GIS.

– Krasoslovne raziskave in raziskovalni dosežki ZRC SAZU so pomembno pripomogli k uspešnemu razvoju mednarodnega krasoslovja. Celostni razvoj in pristop omogočata uresničevati eno vodilnih vlog pri razvoju krasoslovja, spoznavanju in razumevanju svetovne kraške dediščine in poučevanju o krasu. ZRC SAZU je eden ključnih nosilcev v mednarodnem mreženju krasoslovcev in krasoslovnih ustanov (*Mednarodna krasoslovna šola, Krasoslovno študijsko središče Unesca, Mednarodna krasoslovna akademija, Mednarodna speleološka zveza UIS, projekti IGCP Unesco*). Utrjuje pomen krasoslovja v mednarodni znanstveni politiki in razvoju družbe. Sodelavci ZRC SAZU razvijajo eno najbolj pomembnih področij razumevanja razvoja pravične in ustvarjalne družbe v trajnostno razvijajočem se okolju.

– ZRC SAZU je edina ustanova za izdelovanje temeljnih jezikovnih priročnikov za slovenski jezik, zato je izjemnega, širšega in svetovnega pomena za razvoj slovenistične znanosti. Vrednost dela je tudi v inovativnih leksikografskih rešitvah, ki imajo vpliv na rešitve drugih leksikografskih centrov v Evropi, izgradnji jezikovnih portalov, ki imajo prav tako vpliv na izgradnjo jezikovnih portalov drugih jezikov, in v sodelovanju pri mednarodnem projektu *Slovanski lingvistični atlas*, s čimer je posredovano vedenje o slovenskih narečnih jezikovnih pojavih.

– ZRC SAZU nadgrajuje geografsko metodologijo proučevanja slovenskih pokrajin in prispeva k reševanju regionalnih konfliktov, regionalnemu načrtovanju ter sprejemanju političnih odločitev v evropskem prostoru.

– Z arheološkimi in antropološkimi raziskavami se ZRC SAZU sistematično posveča doslej neraziskanemu območju v svetu (v Mehiki, na Papui Novi Gvineji, na južnem Balkanu), kjer sodelavke in sodelavci ZRC SAZU z intenzivnim in metodološko dodelanim terenskim delom pridobivajo kvantitativne in kvalitativne podatke, ki so že sami po sebi novost v svetovnem merilu.

Prepoznavnost v svetu so si sodelavke in sodelavci ZRC SAZU ustvarili tudi s specifičnimi interdisciplinarnimi pristopi, ko pri pridobivanju in analizah podatkov na inovativen način prepletajo npr. daljinsko zaznavanje z arheologijo in antropologijo ali pa antropologijo z jezikoslovjem.

– Na področju daljinskega zaznavanja velja izpostaviti funkcionalnost procesne verige za obdelavo optičnih satelitskih podatkov, saj je uporabna v procesih, ki zahtevajo takojšen odziv. Raziskave na področju obdelave

satelitskih posnetkov – njihova vloga in pomen se povečujeta, o čemer priča izredno zanimanje najpomembnejših akterjev v svetu – zagotavljajo uporabo najbolj naprednih postopkov v različnih aplikacijah, od ugotavljanj sušnega stresa in stanja gozdov do prepoznavanja arheoloških ostalin. Prav tako pomembno je orodje za izračun prikazov modelov višin. V raziskovalnih ustanovah, ki se ukvarjajo z arheološko interpretacijo podatkov laserskega skeniranja, sodi v standardni nabor orodij, zato je predmet obravnave na arheoloških delavnicah in ga pri poučevanju uporabljajo tudi na univerzah. Vsakodnevno ga pri svojem delu uporabljajo v številnih podjetjih in tudi posamezniki skoraj po vsej Evropi in drugod, v ZDA, Braziliji, Avstraliji in Kitajski.

– Raziskovalno delo na področju filozofije je prispevalo h kritičnemu pretresu in samopremisleku filozofije in njenega znanstvenega pomena, s tem pa je tudi plodno in stimulatивно delovalo na razvoj znanosti nasploh. Na podlagi razvitja jasnejših in razločnejših temeljnih filozofskih konceptov ter ustreznih analitičnih orodij in postopkov je prispevalo k okrepitvi tako filozofije kot stroke kot tudi k njeni relevantnosti za številna znanstvena področja. Specifična poteza, ki je raziskovalno delo razločevala od drugih raziskav, nanašajočih se na izzive globaliziranega sveta, je bila obravnava filozofije kot izvira kreativnosti in inovacije. Eden od ciljev raziskovalnega dela je bil pokazati, kako sama filozofija oblikuje naše kritične diskurze, kako prispeva k sodobnim modusom periodizacije zgodovine in kulture, in končno, kako omogoča razumeti nove načine mišljenja in nove prakse na najrazličnejših področjih intelektualne dejavnosti, v znanosti, tehnologiji, etiki, umetnosti, politiki, ekonomiji itn.

– S sodelovanjem v umetnostnozgodovinskem združenju RIHA (The International Association of Research Institutes in the History of Art; podpredsedstvo), RIHA Journal (mednarodno uredništvo), projektu Media and Memoria, Transfer of Cultural Objects in the Alpe Adria Region in the 20th Century (HERA EU) ter drugih evropskih projektih in povezavah ZRC SAZU metodološko in umetnostnozgodovinsko prispeva k razumevanju preteklosti umetnosti, sodobnih arhitekturnih in umetniških praks ter njihovih družbenopolitičnih kontekstov.

– Raziskave na področju paleontologije so prinesle nova znanstvena spoznanja o biologiji, ekologiji in evoluciji obravnavanih skupin fosilov ter o procesih sedimentacije in diagenese v različnih okoljih. Raziskave so pomembne tudi v faktografskem smislu, saj so podatki pridobljeni na območjih, ki so bila do sedaj slabo raziskana. Rezultati bodo uporabni pri nadaljnjem temeljnem raziskovanju na področju geologije. Posredno naši rezultati prispevajo k razvoju drugih, npr. okoljskih znanosti, uporabni pa so tudi v arheologiji in agronomiji.

– Na področju biografike z metodološkimi podlagami ZRC SAZU gradi temelje internacionaliziranemu biografskemu spletišču, ki ga povezuje s primerljivimi spletnimi platformami po Evropi in svetu.

2.8 Pomen znanstveno-raziskovalne usmeritve za razvoj Slovenije

Zaradi odmevnega raziskovalnega dela si je ZRC SAZU že pred desetletjem pridobil status vodilne znanstvene ustanove na področju humanistike, hkrati pa se povečuje tudi pomen raziskovalnega dela ustanove na področju družboslovja in naravoslovja. Izjemni rezultati večdesetletnega sistematičnega proučevanja naravne in kulturne dediščine, krepijo pomen ZRC SAZU. Z razvijanjem in implementacijo najmodernejših raziskovalnih pristopov in uvajanjem novih tehnologij se s projektom »Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda« skrbi za metodološko ustreznost in mednarodno primerljivost znanosti v Sloveniji, krepí se interdisciplinarno in transdisciplinarno raziskovanje. Mnogi rezultati dela ZRC SAZU so neposredno uporabni v gospodarstvu, kulturni politiki, pedagoških procesih, okoljevarstveni strategiji in pri reševanju drugih konkretnih družbenih problemov v Sloveniji, drugi pa prispevajo k mednarodni prepoznavnosti Slovenije in ustreznemu ovrednotenju slovenske znanosti in družbenopolitične stvarnosti.

Razvoj znanosti: Raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU izkušnje in znanje, pridobljeno z delom in aktivnostmi v mednarodnem okolju, prenašajo v domače okolje in omogočajo kritično-konstruktivne poglede na slovensko družbeno, kulturno in raziskovalno okolje, primerjavo raziskovalnih pristopov, metodologij in spoznanj v tujini s tistimi v Sloveniji ter prevajajo tuje terminologije in koncepte v slovenščino. Z najnovejšimi spoznanji bogatijo in s sodelovanjem s sorodnimi ustanovami krepijo slovenski akademski prostor, ga odpirajo in umeščajo v globalni akademski prostor.

Vidnost znanosti: Z objavami v večjezičnih znanstvenih revijah (npr. *Hacquetia*, *Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies*, *Traditiones*, *Dve domovini. Razprave o izseljenstvu/Two Homelands. Migration Studies*, *Acta geographica Slovenica/Geografski zbornik*, *Acta carsologica/Krasoslovni zbornik*, *De musica disserenda*, *Acta historiae artis Slovenica*) se tujim raziskovalcem omogoča dostop do znanja slovenskih raziskovalcev in bistveno prispeva k vidnosti slovenske znanosti. K temu prispevajo tudi številne razstave, predavanja in konference, obenem pa družbeno angažirani dogodki opozarjajo širšo javnost na pomen znanosti v družbi in si prizadevajo za boljše vrednotenje pomena znanosti in za ustrezno mesto znanja v družbi.

Najpomembnejše, vendar ne edino prizorišče, je Atrij ZRC, ki je v štirih letih (od 2014 do vključno 2017) gostil 413 prireditev, pri čemer je posebej razveseljivo dejstvo, da število prireditev še narašča.

Razvoj kadrov in usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja:

Številni raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU (40 leta 2014 in 53 leta 2017) delujejo kot mentorji diplomskim (402), magistrskim (61) in doktorskim študentom (71) in tako prispevajo k prenosu znanja, medgeneracijskemu sodelovanju in posledično k boljši usposobljenosti prihajajočih generacij. Izpostaviti je treba tudi prenos novih spoznanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference), v visokošolski in doktorski študij (redna in občasna predavanja in seminarji) ter laični javnosti.

S številnimi predavanji, delavnicami in konferencami za notranje in zunanje javnosti ZRC SAZU udejanja idejo vseživljenjskega učenja in z internimi izobraževanji omogoča zaposlenim pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin. Med letoma 2014 in 2018 (do 24. 9.) je usposabljanje zaključilo 33 mladih raziskovalk in raziskovalcev, poleg njih pa je doktoriralo še 18 sodelavk in sodelavcev ZRC SAZU.

Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz: Z vzpostavitvijo in dopolnjevanjem arhivskih zbirk (v fizični in digitalni obliki) in digitalnih (multi)medijskih vsebin s sodobnimi metodami in tehnologijami ZRC SAZU varuje, predstavlja, objavlja in analizira različno gradivo kot pomembno sestavino kulturne dediščine ter s tem pomembno prispeva k informatizaciji družbe, širjenju znanja in zavedanja o prostoru, v katerem živimo in njegovi (kulturni) zgodovini. Med najvidnejšimi podatkovnimi zbirkami velja omeniti slovarski portal *Fran*, *Slovensko historično topografijo* in *Prostor slovenske literarne kulture*. ZRC SAZU si prizadeva za odprto ali prost dostop do podatkov, spoštovanje avtorskih pravic pri večavtorskih in večgeneracijskih zbirkah, nastalih v daljših časovnih intervalih itd. Pomemben segment skrbi za zbirke je tudi vzdrževanje in redno posodabljanje informacijskih sistemov in sistemov za upravljanje s podatkovnimi zbirkami.

Razvoj družbe: ZRC SAZU s svojimi raziskavami in spremljajočo dejavnostjo prispeva k socialni, kulturni, humani, etični družbi in vzpostavlja skupnost družbeno odgovornih državljanov, ohranja njihovo nacionalno zavest in zgodovinski spomin ter s tem omogoča enakopravno in samozavestno vključevanje v evropsko družbo in kulturo. Poglobljeno razumevanje družbeno-kulturnih sprememb v različnih okoljih vpliva na družbeno zavest o procesih rabe tradicije in preteklosti, pomaga pri razumevanju odnosa do ponavljajočih se trendov sodobnega sveta. ZRC SAZU pomaga razumeti odprto, večkulturno družbo in s tem zagotavljati razmere za večjo ustvarjalnost in z raziskavami prispevati k razumevanju družbe in okolja, kar je izhodišče za pravični in trajnostni razvoj.

K razvoju širšega družbenega okolja so raziskovalke in raziskovalci v različnih medijih prispevali s številnimi intervjuji in mnenji o področjih, povezanih z znanostjo. Kot avtorji strokovnih mnenj, raziskovalci, komentatorji in izvajalci se pojavljajo v vidnih televizijskih (Ugriznimo v znanost, Dobro jutro, Dnevnik, Svet, 24ur idr.) in radijskih oddajah (Frekvenca X, Noetova banda idr.), na podkastih (Metamorfoza, Metin čaj, spletni portal 24ur idr.), v nacionalnih in regionalnih časnikih, na javnih predavanjih, okroglih mizah, koncertih in razstavah.

Vloga in pomen raziskovalnega dela je v obravnavanju sodobnih družbenih problemov in opozarjanju na podobne pojave v preteklosti.

Tako usmerjeno raziskovanje išče in predstavlja pretekle dobre prakse ter preverja možnosti za njihovo sodobno aplikacijo. ZRC SAZU vpliva na družbeno zavest o procesih, kot so uporaba preteklosti in zgodovinskih mitov v politične namene, zgodovinski revizionizem, migracijska dinamika itd. S tem prispeva k poglobljenemu razumevanju družbenih sprememb v Sloveniji in v sosednjih državah, – evropeizacije, globalizacije in novih regionalizmov, – ter pomaga krepiti vključujočo družbo in medkulturni dialog.

Raziskovalno delo in razvijanje filozofske misli na ravni praktičnih in teoretičnih zahtev svoje dobe ustvarja razmere za kreativno odzivanje na izzive današnjega časa. Na ta način prispeva k razvoju tiste stopnje kulturne in politične avtonomije, ki bo Sloveniji kot relativno majhni državi omogočala, da bo tudi v razmerah globalizacije in multikulturalnosti zmožna uveljavljati lastne kulturne in politične interese ter poglede. Raziskovalna dognanja presegajo tako filozofsko kot tudi znanstveno področje in so uporabna tudi za razvoj moderne državljanske demokratične politične kulture, s tem pa za utrjevanje Slovenije kot avtonomne politične in kulturne entitete.

Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete: ZRC SAZU prispeva temeljno znanje o človeku in družbi ter sooblikuje smernice slovenskega nacionalnega razvoja s temeljnimi raziskavami slovenskih pokrajin, ki vzpostavljajo zavest o identiteti naroda, prispevajo k skrbi za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine, njuni trajnostni rabi in razpoznavnosti v mednarodni skupnosti. Posebej velja omeniti raziskave na področju krasoslovja, ki so izhodišče za razumevanje **kraške dediščine** (47 % površine Slovenije je kraške), načrtovanje življenja na kraških območjih (gradnja, prometnice, oskrba z vodo, varovanje pri razvoju turizma) in njegovo ohranjanje. Krasoslovci skrbijo za kontinuirano poučevanje o krasu in si prizadevajo za njegovo ustrezno vlogo v družbi. ZRC SAZU prispeva k varstvu naravne dediščine, in sicer z različnimi ekspertnimi mnenji v povezavi z ohranjanjem habitatov, upravljanjem območij Natura 2000, s shemo neposrednih plačil in z različnimi operacijami.

ZRC SAZU prispeva k poznavanju, razumevanju, varovanju in promociji starejšega **glasbenega gradiva** in glasbene misli preteklih obdobij, umetnostne dediščine prostora in tradicionalnih glasbenih, pesemskih in plesnih oblik. Nacionalna kulturna dediščina je državotvornega identitetnega pomena in temeljnega pomena za nadaljnji kulturni in gospodarski razvoj; zavest o kulturni dediščini se prepleta s kakovostno vzgojo in šolstvom ter uspešnim (spomeniškim) varstvom. V najširše razumljivi zvočni in vizualni obliki (s koncertnimi izvedbami, razstavami) laični javnosti predstavlja rezultate raziskav. S skupnim vsebinskim načrtovanjem glasbenih dogodkov na mednarodnih poletnih glasbenih festivalih stare glasbe (npr. *Festival Radovljica*) neposredno vpliva na promocijo nacionalne kulturne dediščine v okviru nacionalne turistične ponudbe.

ZRC SAZU je nacionalno središče za raziskovanje slovenskega jezika in pripravo temeljnih in specializiranih normativnih in slovarskih jezikovnih priročnikov. Vloga teh priročnikov je usposobiti čim več govorcev slovenščine za čim bolj kompetentno in hkrati kritično uporabo slovenskega (knjižnega) jezika, priročnikov in sodobnih orodij ter aplikacij, ob tem pa omogočiti vpogled v njegovo socialnozvrstno raznolikost, narečne in pokrajinske posebnosti ter njegovo zgodovino in predzgodovino.

Pomen raziskav na področju književnosti je zanesljiva in trajna znanstvena prezentacija rokopisne in tiskane literarne dediščine na Slovenskem, obravnava doslej premalo raziskanih področij slovenske literarne zgodovine, gradivsko in metodološko posodabljanje literarne vede, obravnava rokopisne kulture, natančna analiza cenzure v slovenskih deželah kot prispevek h kulturni zgodovini in zgodovini knjige, umeščanje slovenske literarne in kulturne zgodovine v evropski kontekst, obenem pa enakovredno vključevanje raziskav skupine v svetovni literarnovedni diskurz in vpeljava interdisciplinarne prostorske zgodovine slovenske književnosti.

Rezultati s področja paleontologije in geologije so podlaga za evalvacijo geoloških objektov s stališča ohranjanja, varovanja in možne uporabe v učne namene. Prispevajo k boljši prepoznavnosti geologije kot znanosti v družbi. Raziskave materialov in živalskih ostankov v arheoloških najdiščih prispevajo k boljšemu razumevanju kulturne dediščine in vplivajo na vzpostavljanje mreže geoturističnih objektov na področju slovenskega prostora, s čimer raziskave na ZRC SAZU vplivajo tudi na promocijske možnosti Republike Slovenije.

Razvoj družbene infrastrukture in oblikovanje politik: ZRC SAZU prispeva k regionalnemu in prostorskemu razvoju Slovenije z različnimi ekspertnimi mnenji (varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami), strategijami določenega področja (promet), akcijskimi načrti in drugim.

Oblikuje ukrepe parcialnih politik s področja demografije, duševnega zdravja in digitalnega zdravstva ter kmetijstva (razvoj podeželja) s pomočjo strokovnih podlag o prebivalstvenem gibanju, duševnem zdravju in družinskem kmetovanju. Rezultati dela so uporabljeni v procesih odločanja na lokalni in državni ravni. Omeniti velja npr. tehnike in metodologijo rabe in interpretacije satelitskih in drugih podatkov daljinskega zaznavanja ter geokemične raziskave tal in antropogenih sedimentov, ki so podlaga za oceno človekovega vpliva na okolje in pomagajo pri oblikovanju ukrepov za varovanje okolja in zdravja.

Izvrševanje zakonodaje: ZRC SAZU vodi *Komisijo za standardizacijo zemljepisnih imen*, ki na nacionalni ravni skladno z zakoni in drugimi akti obravnava in daje soglasje k spremembam vseh imen naselij in ulic v Sloveniji, odloča o vlogah fizičnih in pravnih oseb, postopoma ureja nered na področju slovenskih zemljepisnih imen v Sloveniji ter italijanskih in madžarskih imen na dvojezičnih območjih, sodeluje pri pripravi zakonskih aktov, podaja predloge pravopisnih sprememb glede zemljepisnih imen, sodeluje z Inštitutom za standardizacijo, sprejema standardizacijske dokumente in podobno. Na ZRC SAZU potekajo tudi druge dejavnosti, ki jih predvideva resolucija za jezikovno politiko.

2.9 Dolgoročni cilji ZRC SAZU

V desetletjih delovanja so sodelavke in sodelavci ZRC SAZU dokazali, da odločilno prispevajo k razvoju znanja, njegovemu prenosu tako v izobraževalni sistem kot tudi v druge družbene podsisteme in usposabljanju bodočih generacij raziskovalk in raziskovalcev. Ker želi ZRC SAZU tudi v prihodnje ohraniti doseženo dinamiko in smer razvoja, graditi na odličnosti ter postati še bolj konkurenčen in prepoznaven, bo deloval v skladu z navedenimi splošnimi cilji.

Razvojne prioritete za prihodnje obdobje so:

Razvojna prioriteta 1: Kakovostno in odgovorno raziskovalno delo

Cilj ZRC SAZU je kakovostno, kritično in odgovorno raziskovalno delo, uravnoteženje med klasičnimi in novodobnimi pristopi, med tradicionalnim in inovativnim, preizkušenimi in novimi metodami, ter konceptualni pristopi. Glede na kakovostno raven raziskav bi lahko dosegli boljšo vidnost rezultatov ter njihovo objavo v referenčnih mednarodnih revijah in pri odličnih mednarodnih založbah.

Dolgoročni cilji ZRC SAZU so:

- v sodelovanju z ustanoviteljico, SAZU, nadaljevanje izvajanja programa Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda in prizadevanje za povečanje sredstev zanj na raven leta 2011;
- povečanje obsega FTE-jev v programih in pridobitev vsaj enega novega raziskovalnega programa;
- razumevanje temeljnega raziskovanja kot hrbtenice raziskovalnega dela;
- ohranjanje sredstev iz naslova temeljnih, postdoktorskih in aplikativnih projektov na ravni leta 2018;
- ohranitev števila mednarodnih projektov na ravni leta 2018, vendar povečanje števila projektov iz okvirnih programov, pridobitev koordinatorskega projekta iz okvirnih programov in ERC projekta;
- spodbujanje sodelovanja v mednarodnih projektih s prevlado akademskih ustanov;
- še večja vključitev rezultatov raziskav v evropske in druge mednarodne raziskovalne mreže;
- oblikovanje novih ali poglobitev obstoječih sodelovanj z gospodarskimi subjekti, državnimi agencijami in zavodi ter aktivnejše pridobivanje tržnih projektov;
- spodbujanje kakovostnega raziskovalnega dela in objave rezultatov v odličnih revijah in pri uveljavljenih mednarodnih založbah;
- prizadevanje za dvig kakovostne ravni znanstvenih revij in monografskih publikacij Založbe ZRC;
- oblikovanje sistema spremljanja in zagotavljanja kakovosti, ki vključuje enotne kazalnike kakovosti na posameznih področjih delovanja, stalno spremljanje doseganja kakovosti ter sprejemanje ukrepov za spodbujanje kakovosti;
- izvesti mednarodno evalvacijo;
- nadgrajevanje *Pravilnika o izvolitvah* ... tako, da bo spodbujal odličnost in vrhunske raziskovalne rezultate;
- spodbujanje kulture kakovosti;
- upoštevanje referenc oziroma kakovosti, ki bodo merilo pri imenovanjih v nazive in pri letnem ocenjevanju.

Razvojna prioriteta 2: Visoko usposobljeni, odgovorni in motivirani zaposleni

Raziskovanje temelji na delu visoko usposobljenih, motiviranih in odgovornih raziskovalk in raziskovalcev. Za ZRC SAZU je značilna visoka stopnja samoreprodukcije kadrov (zaposlovanje lastnih študentk in študentov), majhen delež zaposlenih, ki so bili na podoktorskem usposabljanju v tujini, in dokaj skromne raziskovalne

izkušnje raziskovalk in raziskovalcev z drugimi okolji. Majhen je tudi delež gostovanj tujih raziskovalk in raziskovalcev.

Pred leti je ZRC SAZU podpisal Listino za raziskovalce in Evropski kodeks pri zaposlovanju raziskovalcev, zato želi v prihodnje doseči usklajenost ukrepov na kadrovskem področju z omenjenima dokumentoma.

Dolgoročni cilji ZRC SAZU so:

- močne, povezane raziskovalne skupine z jasno vizijo ter osredotočeno vsebinsko usmeritvijo;
- pri razpisih za zaposlitev upoštevanje referenc kot ključnega merila za izbiro;
- spodbujanje in omogočanje izpopolnjevanja in pridobivanja izkušenj na domačih in tujih znanstvenih in visokošolskih ustanovah;
- s prožno kombinacijo pedagoškega, raziskovalnega in organizacijskega dela omogočati izpolnjevanje delovnih obveznosti zaposlenih;
- ohranjanje števila mladih raziskovalcev na ravni leta 2018 in zagotavljanje njihovega kakovostnega izobraževanja in učinkovitega usposabljanja;
- nadaljevanje s stalnim strokovnim izobraževanjem zaposlenih in omogočanje njihove strokovne in profesionalne rasti;
- nadaljevanje skrbi za zdravje in dobro počutje zaposlenih v okviru promocije zdravja na delovnem mestu;
- spodbujanje akademskih vrednot ter razvijanje profesionalnih in etičnih praks;
- skrb za uravnoteženost spolov, spolno enakost in politiko enakih možnosti;
- graditi na spoštovanju dela vseh zaposlenih na ZRC SAZU.

Razvojna prioriteta 3: Krepitev nacionalne in mednarodne prepoznavnosti ter položaja in vloge znanosti v družbi

ZRC SAZU je drugi največji raziskovalni inštitut v Sloveniji in največji na področju humanistike. Je nacionalno in mednarodno priznan in cenjen. Sodeluje s številnimi odličnimi ustanovami, kar pa se ne zrcali v potekajočih mednarodnih projektih. Prav tako so raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU redko članice in člani programskih odborov mednarodnih konferenc, organov združenj in uredniških odborov tujih uveljavljenih revij in pri mednarodnih založbah.

Dolgo in sestavljeno ime in posledično njegova neenotna raba ne delujeta v prid prepoznavnosti. Pogosto ga tudi zamenjujejo s SAZU.

Dolgoročni cilji ZRC SAZU so:

- krepitev prepoznavnost ZRC SAZU v domačem in mednarodnem prostoru;
- krepitev prisotnosti v mednarodnem raziskovalnem okolju (uvodna/vabljenja predavanja, članstva v organih združenj, v uredniških odborih odličnih tujih revij);
- krepitev sodelovanja z vrhunskimi slovenskimi in mednarodnimi raziskovalnimi ustanovami;
- aktivno sooblikovanje državne politike na področju znanosti prek iniciativ, kot so Shod za znanost in KOsRIS;
- premišljeno in sprotno predstavljanje raziskovalnih rezultatov in prenos znanja širšemu krogu uporabnikov s pospešenim uvajanjem in rednim vzdrževanjem novejših pristopov (spletni časopis ZRCalnik, YouTube, Twitter, Facebook), s poletnimi raziskovalnimi igralnicami za najmlajše, izkoriščanjem potenciala paleontološkega laboratorija Dinolab in Zemljepisnega muzeja; nadaljevanje uveljavljenih prireditev (»Generacije znanosti«, »Znanost ne grize«, »Zajuckaj in zapoj«, »Stara glasba na novem trgu«, »Harmonia Concertans« in cikel pogovorov (Historični seminar, »Gradovi na razpotju«), razstav, znanstvenih srečanj in organizacija novih;
- več pozornosti nameniti organizaciji znanstvenih srečanj na najvišji ravni in z mednarodno udeležbo;
- skrb za stalen prenos raziskovalnih spoznanj o naravni in kulturni dediščini v aktualni družbeni trenutek in prostor prek ciljnih in aplikativnih projektov.

Razvojna prioriteta 4: Informacijska in infrastrukturna podpora raziskovalnemu delu

V splošnem se ZRC SAZU lahko pohvali z dobro informacijsko in infrastrukturno podporo raziskovalnemu delu, vendar je nekatera področja mogoče izboljšati. ZRC SAZU ima prek Založbe ZRC, elektronskih medijev in prioritiziranih prostorov številne in raznolike informativne kanale, ki jih s pridom izkorišča.

Dolgoročni cilji ZRC SAZU so:

- posodabljanje obstoječe informacijske in programske podpore in dosledno izvajanje pred leti sprejete *Strategije razvoja IKT*;
- redno dopolnjevanje knjižničnega fonda in dostop do elektronskih bibliografskih baz;
- skrb za nacionalno digitalno infrastrukturo za humanistiko v okviru nacionalnih ESFRI iniciativ: DARIAH, LIFEWATCH, EPOS in CLARIN;
- varovanje in nadgradnja podatkovnih zbirk o naravni in kulturni dediščini Slovenije, njihovo vključevanje v evropske digitalne repozitorije in nadaljevanje priprave korpusov naravne in kulturne dediščine;
- nadgradnja repozitorija elektronskega založništva ZRC SAZU z novimi serijskimi publikacijami in prehod iz testnega v produkcijsko okolje na področju objave znanstvenih monografij v Open monograph press;
- vzpostavitev repozitorija, ki zagotavlja odprti dostop in izmenljivost s podobnimi evropskimi skladišči oziroma knjižnicami;
- povezava podatkov digitaliziranih kataložnih listkov s podatki baze COBIB in mednarodno dostopnimi bibliotečnimi bazami ter integracija v bazo COBISS;
- sodelovanje z zunanjimi IT-partnerji na področju digitalizacije in spletnih predstavitev raziskovalnih dejavnosti in rezultatov;
- uvajanje novih programskih rešitev za projektno vodenje, kadrovsko vodenje in dokumentni sistem;
- več aktivnosti posvetiti odprti znanosti, oblikovanju strategije odprtega dostopa do raziskovalnih rezultatov in sprotnemu objavljanju elektronskih, prosto dostopnih publikacij;
- sprotno posodabljanje izrabljene raziskovalne opreme;
- sistemsko vzpostavljanje visokih standardov znanstvenega založništva, tudi z aktivnim udeleževanjem glede splošnih smernic za to dejavnost predvsem v Sloveniji (izobraževanje, dajanje pobud pri uvajanju sprememb, novosti ipd.);
- ohranitev obsežne publikacijske dejavnosti Založbe ZRC;
- iskanje novih oziroma neizkoriščenih prodajnih poti, predvsem e-publikacij, tako doma kot v tujini, in prodajno-promocijsko sodelovanje s sorodnimi slovenskimi ustanovami, tudi s komercialnimi založbami in tujimi znanstvenimi založbami;
- preoblikovanje Založbe ZRC v osrednjo slovensko organizacijo znanstvenega tiska, ki redno objavlja visoko kakovostne raziskave tudi tistih avtorjev, ki niso zaposleni na ZRC SAZU.

Razvojna prioriteta 5: Upravljanje, organizacija in notranja povezanost ZRC SAZU

Skromno in neredno projektno financiranje in nedorečena ter nepregledna zakonodaja zelo otežujejo kakovostno upravljanje in zagotavljanje dobrih razmer za delo. Izpolnjevanje vedno zahtevnejših in obsežnejših formalnih in zakonskih zahtev in predpisov ter izpolnjevanje vseh administrativnih/birokratskih zahtev financerjev postaja vse hujše breme. Za spoprijemanje z omenjenimi izzivi so nujno potrebni stabilna notranja struktura, preišljena organizacija, usklajeno delovanje in dober pretok informacij.

Dolgoročni cilji ZRC SAZU so:

- kadrovska, generacijska in strokovna uravnoteženost raziskovalnih skupin;
- izvajanje enotne kadrovske politike po organizacijskih enotah;
- spodbujanje oblikovanja strokovnih delovnih mest in krepitev administrativne in tehnične podpore raziskovalnim skupinam;
- vzdrževanje uveljavljenega in dobro delujočega razmerja med notranjo decentralizacijo in centralizacijo; ohranitev in utrditev mreže raziskovalnih postaj;
- vzpodbujanje in podpiranje prizadevanj za medinstitutsko in interdisciplinarno sodelovanje; zagotavljanje hitrega pretoka notranjih in zunanjih informacij.

3 PROGRAM RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

(z opredelitvijo obsega javne službe ter raziskovalnega dela za trg za obdobje 2019–2023)

3.1 Program raziskovalne dejavnosti, strukturiran po področjih² ter znanstvenih in družbenih izzivih

Preglednica 3.1: Program raziskovalne dejavnosti na področju biologije

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Razvoj najmočnejše svilene niti pajkov je plod evolucijske pridobitve novih svilnih genov in morfologije svilnih žlez.	Vsebina: produkcija, zgradba in biomehanika prediva rodu drevesnih pajkov <i>Caerostris</i> , določitev evolucijskih vzrokov in posledic ekstremno močnega prediva. Rezultati: razkritje nove, modelne podlage za razvoj in izpopolnitev sintetičnih biomaterialov; objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost temeljne znanosti, za aplikacijo na probleme človeške družbe.	Znanstveni izziv: funkcionalna povezava med zgradbo prediva, mehaniko in evolucijsko ekologijo.
Svilni proteini vrste <i>Caerostris darwini</i> so posledica unikatnega izražanja in nabora genov.	Vsebina: genetska podlaga vlečne niti vrste <i>Caerostris darwini</i> in njenega izražanja. Metodologija: anotacija celotnega genoma. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost slovenske temeljne znanosti.	Znanstveni izziv: poznavanje genetske podlage v evoluciji biomaterialov.
Mreže pajkov so dober vir okoljske DNA.	Vsebina: raziskave novega potencialnega orodja za kvantifikacijo biotske pestrosti, ovrednotenje uporabnosti različnih tipov pajčjih mrež kot vira okoljske DNA; metodološko zastavljen projekt. Rezultati: predviden je razvoj zmogljivega pristopa kvantifikacije biotske pestrosti; objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost slovenske temeljne znanosti.	Znanstveni izziv: kvantifikacije biotske pestrosti.
Mobilnost organizmov je ključna lastnost pri pretoku genetskega materiala in zato ključnega pomena v speciaciji.	Vsebina: raziskovanje evolucijskih, ekoloških in biogeografskih procesov na modelnih vrstah pajkov in metuljev, ki ustvarjajo genetsko, fenotipsko in ekološko pestrost; preverjanje pomembnosti genskega pretoka ter mobilnosti organizmov za vrstno pestrost. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost slovenske temeljne znanosti.	Znanstveni izziv: temeljno razumevanje mikroevolucije.

² Upoštevana so področja ARRS, v katera so uvrščene programske skupine ZRC SAZU.

Pri vrstah pajkov z visokim velikostnim spolnim dimorfizmom (SSD) je genetska korelacija samcev s starši nizka.	Vsebina: raziskovanje proksimalnih in distalnih vzrokov za evolucijo SSD na modelnih organizmih. Metodologija: kvantitativne genetske metode za ocenitev dednosti in medspolne genetske korelacije telesne velikosti. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost temeljne znanosti.	Znanstveni izziv: razumevanje evolucije SSD in njegovih evolucijskih posledic.
Evolucija ekstremnega SSD je kratkoročno adaptivna, dolgoročno pa vodi v evolucijsko slepo ulico.	Vsebina: raziskovanje proksimalnih in distalnih vzrokov za evolucijo SSD na modelnih organizmih. Metodologija: moderne filogenetske metode. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za razvoj odličnosti slovenske temeljne znanosti.	Znanstveni izziv: razumevanje evolucije SSD in njegovih evolucijskih posledic.
Osebnostne razlike pomembno vplivajo na vedenje osebka v spolnem kontekstu, biološki fitnes pa je zaradi izravnave vplivov osebnosti podoben za osebke različnih osebnosti.	Vsebina: pomen osebnostnih razlik za vedenje v spolnem kontekstu in za biološki fitnes osebka; vloga osebnostnih razlik v ekološkem in evolucijskem kontekstu. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost slovenske temeljne znanosti.	Znanstveni izziv: razumevanje vpliva spolne selekcije na evolucijo osebnostnih razlik.
Lokalne razmere so za podobnost vrstne strukture pomembnejše od biogeografije in nadmorske višine.	Vsebina: raziskave vpliva klimatskih sprememb na alpsko bioto; razvoj modelov za napovedi biotskih odgovorov na klimatske spremembe. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost slovenske temeljne znanosti, za oblikovanje ukrepov blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam.	Znanstveni izziv: natančno poznavanje in napovedi vpliva klimatskih in drugih antropogenih sprememb na spreminjanje biotske pestrosti. Družbeni izziv: podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin.
Preživetvena sposobnost ekotipov vrste <i>Coenonympha oedippus</i> je najvišja v njihovih domačih habitatih.	Vsebina: razširitev preteklih raziskav ob upoštevanju koncepta varstvenih enot (ESU—Evolutionary Significant Unit, MU—Management Unit); vpliv morfoloških razlik osebkov na intra- in inter-specifično komunikacijo, plodnost samic in letalno učinkovitost samcev. Rezultati: objave v najkakovostnejših bioloških in multidisciplinarnih revijah ter v znanstvenih monografijah. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: za odličnost temeljne znanosti, za oblikovanje ukrepov blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam.	Znanstveni izziv: ohranjanje biodiverzitete. Družbeni izziv: podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin.

Sinergijski učinek hipotez na področju biologije: poznavanje regionalnih in globalnih vzorcev biodiverzitete in razumevanje procesov, ki spreminjajo biotsko pestrost. Na podlagi poznavanja vzorcev procesov je mogoče napovedovati spremembe biodiverzitete in konkretno prispevati k ohranitvi biotske pestrosti.

Preglednica 3.2: Program raziskovalne dejavnosti na področju paleontologije

<p>Taksonomija, biostratigrafija, paleoekologija in paleobiogeografija mezozojskih radiolarijev.</p>	<p>Vsebina: raziskave odlično ohranjenih radiolarijskih združb v srednjetriasnih sedimentih Dinaridov in v spodnjejurskih sedimentih Severnih apneniških Alp. Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost. Pomen: prispevek k večji stabilnosti in boljši resoluciji radiolarijskih biokronoloških lestvic.</p>	<p>Znanstveni izziv: razumevanje evolucije in provincializma morskih planktonskih protistov.</p>
<p>Paleontologija, biostratigrafija in paleoekologija diatomej in silikoflagelatov; stratigrafija oligocena in miocena Paratetide.</p>	<p>Vsebina: raziskave kremenčnih sedimentov na Štajerskem in v Posavskih gubah; razumevanje evolucije posameznih sedimentnih bazenov Centralne Paratetide, njihove ekološke spremenljivosti in odvisnosti od globalnih klimatskih sprememb. Metodologija: kvantitativne raziskave primarnih producentov in vzporedne raziskave sedimentoloških in geokemičnih okoljskih parametrov. Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost doma in v tujini. Pomen: za razvoj temeljne znanosti.</p>	<p>Znanstveni izziv: poznavanje paleoekologije kremenčnih alg; boljše poznavanje bazenov v zahodni Centralni Paratetidi.</p>
<p>Fosilni vretenčarji – taksonomija, paleobiologija, paleoekologija, paleobiogeografija.</p>	<p>Vsebina: primerjava morfortipov hadrozavridnih zob z najdišča pri Kozini s primitivnimi in visoko razvitimi hadrozavridi drugih nahajališč; filogenetska umestitev in določitev paleogeografskih povezav med različnimi kopninami v zgornji kredi; analiza mikrostrukture dentina v oklih; razvoj sistema za določanje neogenskih proboscidnih taksonov; reprodukcijski parametri pri jamskem medvedu. Metodologija: SEM analiza sledov obrabe na zobeh; analiza zobnega cementa. Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost doma in v tujini. Pomen: za razvoj temeljne znanosti.</p>	<p>Znanstveni izziv: prispevek k paleobiogeografiji in paleoekologiji zgornjekrednih hadrozavrov; razvoj novih metodoloških pristopov za določanje proboscidnih taksonov; novi izsledki o paleobiologiji in paleoekologiji jamskega medveda.</p>
<p>Stratigrafija in sedimentologija globokomorskih bazenov in karbonatnih platform – pomen za paleogeografijo.</p>	<p>Vsebina: stratigrafska korelacija mezozojskih zaporedij različnih paleotopografskih enot (horstov in grabnov) v Julijskih Alpah. Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost doma in v tujini. Pomen: za razvoj temeljne znanosti, za nadaljnje tektonske rekonstrukcije Julijskih Alp in za palinspastične modele širše regije.</p>	<p>Znanstveni izziv: poznavanje regionalne geologije Slovenije in širšega prostora Alp in Dinaridov.</p>
<p>Sedimentarna geologija in geobiologija karbonatov – vpliv organskih snovi in bioloških procesov na izločanje in transformacijo kalcijevo-magnezijevih karbonatnih mineralov.</p>	<p>Vsebina: povezava med dedolomitizacijo, evaporiti in nastankom kolapsnih breč v albijsko-cenomanijskih platformnih karbonatih Dinaridov; kopenski karbonati in meteorska diagenaza; geobiologija kalkret; pojasnitev pogojev in procesov, potrebnih za tvorbo rizolitov (mineraliziranih ostankov korenin). Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost doma in v tujini. Pomen: za razvoj temeljne znanosti.</p>	<p>Znanstveni izziv: napredek v razumevanju procesov izločanja in transformacije karbonatnih mineralov.</p>

Geokemija in mineralogija antropogenih sedimentov.	Vsebina: raziskave različnih sedimentov, na katere vpliva človekova dejavnost; ugotoviti razlike med geogenim in antropogenim vplivom na sestavo sedimentov, predvsem na vsebnost težkih kovin; karakterizacija odpadnih materialov in preverjanje njihovih zmesi za uporabo v kmetijstvu in gradbeništvu. Manjši obseg raziskav financira Urad za UNESCO pri MIZŠ. Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost doma in v tujini; gospodarstvo. Pomen: za učinkovitejše spopadanje z ravnanjem z odpadki.	Znanstveni izziv: ugotavljanje različnih virov onesnaženja od holocena do sedanjosti. Družbeni izziv: predelava in ponovna uporaba odpadnih mineralnih snovi v skladu s politiko "nič odpadkov".
Sodelovanje v multidisciplinarnih študijah.	Vsebina: Nadaljevanje petrografskih analiz prazgodovinskih kamnitih artefaktov; izdelava ocene (skupaj z agronomi) insekticidne aktivnosti materialov, ki doslej še niso bili testirani (npr. zeolitov in različnih vrst lesnega pepela). Rezultati: objave v znanstvenih člankih. Uporabniki: znanstvena javnost doma in v tujini. Pomen: za nastanek novih naravnih insekticidov.	Znanstveni izziv: provenienca materiala v arheoloških najdiščih; naravnih insekticidov za skladičenje žita. Družbeni izziv: zdravje, demografske spremembe in blaginja; varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in bio-gospodarstvo.

Sinergijski učinek hipotez na področju paleontologije: raziskave taksonomije, biokronologije, evolucije, paleobiologije, paleoekologije in paleobiografije izbranih skupin fosilov; detaljne stratigrafske in sedimentološke študije, dopolnjene z mineraloški in geokemičnimi raziskavami.

Preglednica 3.3: Program raziskovalne dejavnosti na področju izseljenstva in migracij

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Dinamika procesov narodne in kulturne identitete (na individualni, skupinski in skupnostni ravni) se spreminja v različnih migracijskih kontekstih.	Vsebina: raziskovanje različnih družbenih in kulturnih vidikov slovenskega izseljenstva v preteklosti in sedanjosti v komparativni perspektivi z drugimi diasporami v različnih lokalnih/nacionalnih/globalnih migracijskih kontekstih. Razvoj principov ohranjanja kulturne in narodne identitete v slovenski diaspori skozi medgeneracijski dialog. Razvoj principov ohranjanja kulturne in narodne identitete za druge diaspore, ki delujejo v Sloveniji, skozi medgeneracijski dialog. Metodologija: več- in interdisciplinarni pristopi; bo kvalitativna in kvantitativna metodologija ali sestavljena iz obeh pristopov.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; migracije in medkulturni dialog; ohranjanje kulturne in narodne identitete v slovenski diaspori.
Podobnosti in razlike migracijskih kontekstov po posameznih selitvenih podpopulacijah.	Vsebina: obravnava migracijskih fenomenov po posameznih (pod)populacijah v diahroni in sinhroni perspektivi skozi komparacijo med konteksti različnih diaspor, da se izboljša razumevanje slovenskega stanja (med Slovenci po svetu ali v odnosu do ljudi, ki prihajajo ali so prihajali v Slovenijo). Pomen: za razumevanje demografskih sprememb in blaginje, za načrtovanje – podnebnih ukrepov in spodbujanje medkulturnega dialoga.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; migracije in medkulturni dialog; demografske spremembe.

Razumevanje in vzpostavitev inkluzivne družbe raznolikosti omogoča hkratnost raznolikosti in enakopravnosti.	Vsebina: komparativna analiza sodobnih teoretskih migracijskih pristopov in razvoj modela za slovensko okolje. Pomen: za razumevanje demografskih sprememb in blaginje, za načrtovanje podnebnih ukrepov in spodbujanje medkulturnega dialoga.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; demografske spremembe; podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin.
--	---	---

Sinergijski učinek hipotez na področju izseljenstva in migracij: razumevanje in interpretacija družbenih in kulturnih migracijskih fenomenov v prepletu s stališčem »Mi drugje – drugi pri nas«.

Preglednica 3.4: Program raziskovalne dejavnosti na področju zgodovinopisja

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Kritične edicije virov so pomemben pripomoček za poglobljeno zgodovinsko raziskovanje.	Vsebina: evidentiranje in kritično objavljane virov za slovensko zgodovino, tudi redkih in zgodovinsko pomembnih arhivskih zapisov, zlasti osebnih dnevnikov, spominov, kronik. Metodologija: uveljavljena merila zgodovinopisne stroke oz. egdotike.	Znanstveni izziv: razvoj temeljne zgodovinske znanosti.
Identitete in mobilnost pomembno (so)oblikujejo sodobne identitete in identitetne vzorce.	Vsebina: raziskave identitet (kolektivne, individualne, konfesionalne, stanovske, nacionalne, etnično-jezikovne, politično-deželne, državne) in mobilnosti, fluidnosti identitet in raznovrstnosti identitet; prepletanja, sovpadanje, mobilnosti, izključevanja in podobni procesi. Metodologija: klasična historična metodologija raziskovanja na izvirnem arhivskem gradivu in drugih relevantnih virih, od literarnih do pravnih. Rezultati: znanstveni članki, monografije. Uporabniki: raziskovalci in zainteresirana javnost.	Znanstveni izziv: identiteta in njen vpliv na politiko in vsakdanje življenje v določeni skupnosti. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.
Historično-topografske identifikacije so sestavni del vsake temeljitejše raziskave s področja starejše zgodovine.	Vsebina: obstoj kredibilnih historično-topografskih priročnikov je nujno potreben. Njihova frekventna uporaba je praviloma izkazana v vseh relevantnih strokovnih in znanstvenih objavah. Metodologija: arhivske raziskave, identifikacija toponimov, paleografske in diplomatične raziskave. Rezultati: spletna podatkovna baza, e-knjiga, članki, prispevki na konferencah, klasična knjižna tekstnokritična edicija vira s komentarjem. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družbenih ved ter računalništva, širša zainteresirana javnost.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.
Poznavanje zgodovine mest in trgov je nujno za celostno poznavanje slovenske urbane zgodovine.	Vsebina: nastanek zapoznelih zgodnjenovoveških trgov in njihov razvoj, nastanek novih urbanih naselbin. Metodologija: klasična historična metodologija raziskovanja na izvirnem arhivskem gradivu z vsemi relevantnimi viri. Rezultati: klasične knjižne objave, digitalne objave, historični atlas (Ljubljana). Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družbenih ved, širša zainteresirana javnost.	Znanstveni izziv: boljše poznavanje urbane zgodovine. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.

<p>Raziskovanje razvoja javnega zdravstvenega sistema na Slovenskem v 19. in 20. stoletju je pomembno za poznavanje družbene zgodovine.</p>	<p>Vsebina: izgradnja javne zdravstvene mreže, razvoj medicinskih poklicev, epidemije, socialna medicina po prvi svetovni vojni, organizacija zdravstva, dostopnost zdravniške oskrbe, odnos do bolezni in dojemanje zdravja. Metodologija: klasična historična metodologija raziskovanja na izvirnem arhivskem gradivu z vsemi potrebnimi viri. Rezultati: znanstveni članki, podatkovne baze, monografija. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družbenih ved ter zgodovine medicine, širša zainteresirana javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: raziskovanje področja socialne zgodovine medicine, vpliv družbe na razvoj medicine in njenega medsebojnega vplivanja. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Genealoške in socialnozgodovinske raziskave plemstva na Slovenskem bodo prispevale k vpeljavi novih tem v zgodovinopisje.</p>	<p>Vsebina: proučevanje zgodovine plemstva kot konstitutivne družbene skupine, ki je bila od konca prve svetovne vojne izključena iz slovenskega družbenega diskurza in znanstvenega raziskovanja. Metodologija: klasična historična metodologija raziskovanja na izvirnem arhivskem gradivu in drugih relevantnih virih. Rezultati: spletna podatkovna zbirka, genealoške študije, znanstveni članki, monografije. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družbenih ved, širša zainteresirana javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: revidiranje slovenske zgodovine, vključujoča zgodovina. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Proučevanje nastanka, razvoja in propada specifičnih družbenih skupin je pomembno za poznavanje pravne in upravne zgodovine.</p>	<p>Vsebina: specifične družbene skupine (npr. kosezi); znanstvenokritične objave virov pravne in upravne provenience. Rezultati: znanstveni članki, podatkovne baze, monografija. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družbenih ved ter zgodovine medicine, širša zainteresirana javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: razvoj pravne in upravne zgodovine. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Pretekle družbene interakcije in kulturna zgodovina so pomembne za razumevanje današnjih življenjskih vzorcev.</p>	<p>Vsebina: proučevanje razvoja vsakdanjega življenja na Slovenskem v vseh družbenih slojih; podrobna rekonstrukcija kulturnega življenja, miselnih svetov, vsakdanjega življenja in socialnih interakcij plemstva, meščanstva in uradništva od 17. do 19. stoletja; raziskovanje čezmejnih kulturnih vplivov in razvoja čezmejnih, transnacionalnih identitet. Metodologija: proučevanje pisnega gradiva v domačih in tujih arhivih, tiskanih virov ter znanstvene literature. Proučeno bo gradivo zasebne provenience (npr. korespondenca, dnevniki itd.) ter zapisi oblastnih inštitucij. Pritegnjeni pa bodo tudi materialni viri (umetnostni artefakti, nesnovna dediščina, npr. glasba, ustna tradicija itd.). Rezultati: klasične in e-objave, prispevki na konferencah. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družboslovja, širša zainteresirana javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: razvoj kulturne zgodovine. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Raziskave zgodovine nasilja in 1. svetovna vojna so pomembne za poznavanje preteklosti.</p>	<p>Vsebina: sistematično raziskovanje različnih oblik nasilja in njihovih posledic, kot jih je generirala 1. svetovna vojna; proučevanje diplomatsko-političnih, socialnih, demografskih in gospodarskih posledic 1. svetovne vojne. Metodologija: analize izvirnega arhivskega gradiva, snovne in nesnovne dediščine. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družboslovja, širša zainteresirana javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: razvoj raziskovanja fenomenologije vojne. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Raziskave s področja biografike so pomembne za poznavanje preteklosti.</p>	<p>Vsebina: biografske študije s področja kulturne, diplomatske, vojaške in politične zgodovine. Metodologija: proučevanje pisnega gradiva v domačih in tujih arhivih, tiskanih virov (zakonodaja, časopisje) ter znanstvene literature. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družboslovja, širša zainteresirana javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: razvoj biografike kot posebnega znanstvenega področja. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>

Sinergijski učinek hipotez na področju zgodovinopisja: prispevek k razvoju zgodovinopisja in sorodnih ved ter odpiranje novih znanstvenih vprašanj; razvoj temeljnih historičnih raziskav; razvoj raziskav s področja zgodovine zdravstva in demografije.

Preglednica 3.5: Program raziskovalne dejavnosti na področju kulturne zgodovine

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Biografija kot temelj nacionalnih imaginarijev.	Vsebina: biografske študije v najširšem pomenu besede; vzpostavljanje in nadgradnja znanstvenih temeljev ter metodoloških pomagal pri biografskem raziskovanju; vzpostavljanje digitaliziranega arhiva. Metodologija: proučevanje pisnega gradiva v domačih in tujih arhivih, sekundarnih virov v najširšem pomenu besede in znanstvene literature. Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družboslovja, širša zainteresirana javnost.	Znanstveni izziv: prispevek k razvoju zgodovinopisja, prispevek k razvoju pomožnih zgodovinskih ved in prispevek k razvoju sorodnih humanističnih ved; razvoj biografskih študij in raziskav.
Kulturna zgodovina: samo ideja na papirju ali znanstvena disciplina?	Vsebina: vzpostavljanje konceptualnih podlag za pojem kulturne zgodovine; odgovoriti je treba na vprašanje, ki je relevantno od Burckhardtove <i>Renesančne kulture v Italiji</i> , ali zadošča poglobljeno branje ali dejansko obstajajo jasni koncepti in metode; nadaljevanje kulturnozgodovinskih študij v inštitutskih zbirkah in podzbirkah. Metodologija: proučevanje primarnih in sekundarnih virov ter znanstvene literature, znanstvena analiza in sinteza. Rezultati: temeljna metodološka monografija. Uporabniki: humanisti in družboslovci s področja kulturne zgodovine.	Znanstveni izziv: razvoj temeljne zgodovine znanosti: kaj je kulturna zgodovina?
Zgodovina brez vira je kot vir brez zgodovine: vzpostavljanje platforme za kritične izdaje virov.	Vsebina: zbiranje, evidentiranje, vrednotenje, analiza in objavljanje virov humanističnih in latinsko pišočih avtorjev do vključno 18. stoletja; analiza <i>Sloveniae scriptores Latini recentioris aetatis</i> ; vzpostavljanje ustreznih metodologij za oblikovanje znanstvenokritičnih izdaj; vzpostavljanje tiskanega in spletnega okolja za objavo znanstvenokritičnih izdaj. Metodologija: arhivsko delo, analiza primarnih in sekundarnih virov, digitalizacija, primerjava izdaj, prevajanje. Rezultati: zbirka in e-zbirka. Uporabniki: humanisti in družboslovci, zgodovinarji, literarni zgodovinarji, klasični filologi, zainteresirana širša javnost.	Znanstveni izziv: razvoj temeljne zgodovinske in literarne znanosti.
Srednjeveška in novoveška epigrafika: ju je vredno raziskovati?	Vsebina: zbiranje, evidentiranje, vrednotenje, analiza in objavljanje epigrafskih virov srednjega in zgodnjega novega veka v slovenskem prostoru; vzpostavljanje metodologije za zbiranje, evidentiranje, vrednotenje, analizo in objavljanje epigrafskih virov srednjega in zgodnjega novega veka; vzpostavljanje tiskanega in spletnega okolja za objavo epigrafskih virov. Metodologija: terensko delo, arhivsko delo, analiza primarnih in sekundarnih virov, prevajanje. Rezultati: zbirka in e-zbirka. Uporabniki: humanisti in družboslovci, ki se ukvarjajo s proučevanjem epigrafike, zgodovine in kulturne zgodovine.	Znanstveni izziv: razvoj temeljne zgodovinske znanosti.

Kulturnozgodovinske konceptualizacije marginaliziranih skupin.	Vsebina: kulturnozgodovinska obravnava konceptov in predstav o marginaliziranih skupinah (jezikovnih, verskih, socialnih) na območju srednje in jugovzhodne Evrope; komparativni pristop, obdobje med 18. in 21. stoletjem. Metodologija: delo v (slovenskih, hrvaških, madžarskih, avstrijskih, italijanskih, čeških) arhivih, intervjuji (ustna zgodovina), zbirke fotografij, muzejske zbirke. Rezultati: monografija, članki, e-baza pisnih virov, fotografij, materialne dediščine. Uporabniki: humanisti in družboslovci.	Znanstveni izziv: razvoj določenih idej, predstav, stereotipov, predsodkov do marginaliziranih skupin, ki krojijo današnji svet.
--	--	--

Sinergijski učinek hipotez na področju kulturne zgodovine: zgodovinsko dogajanje se oblikuje na podlagi interakcije ljudi in njihove vednosti in povezuje v celoto s proučevanjem biografij, mentalitet in epoh.

Preglednica 3.6: Program raziskovalne dejavnosti na področju kulturnih in spominskih študij

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Procesov preoblikovanja naracij o prelomnih dogodkih v 20. stoletju ni mogoče razumeti brez upoštevanja in resne obravnave drugih diskurzov o preteklosti.	Vsebina: aksiološki vidiki odnosa med zgodovinopisjem in drugimi diskurzi in praksami skozi prizmo naslednjih sklopov: 1) zgodovinopisje in »afektivni obrat«; 2) politike spomina (revizionizem, vpliv popularne kulture, vpliv inštitucij na popularne interpretacije zgodovine itd.); 3) prostor, spomin in zgodovina; 4) spomin, zgodovina in digitalni mediji. Rezultati: monografije, znanstveni in poljudni članki, medijski in javni nastopi.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.
Kulturna in materialna dediščina imata velik pomen za ustvarjanje reflektivnih, odgovornih in solidarnih skupnosti in družb.	Vsebina: dediščina sv. Martina; jugoslovanska industrijska dediščina; dediščina mediteranske hrane. Rezultati: monografije, znanstveni in poljudni članki, medijski in javni nastopi.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.
Razumevanje političnih skupnosti v 21. stoletju zahteva proučevanje širokega spektra kulturnih praks, senzoričnih izkušenj in upoštevanje dinamike med lokalnim in globalnimi procesi.	Vsebina: odnos med subjektivnostjo, političnostjo in afektom; raziskovanje načinov delovanja in družbenih pomenov političnega humorja. Rezultati: monografije, znanstveni in poljudni članki, medijski in javni nastopi.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.

Sinergijski učinek hipotez na področju kulturnih in spominskih študij: raziskovanje historičnih interpretacij 20. stoletja.

Preglednica 3.7: Program raziskovalne dejavnosti na področju arheologije

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
<p>Uvajanje in preverjanje novih raziskovalnih metod, izgrajevanje podatkovnih zbirk in pridobivanje novih spoznanj o poselitvenih strukturah, gospodarski in družbeni dinamiki ter okolju Slovenije in njenega obrobja v arheoloških dobah bo prispevalo k razumevanju in poznavanju arheoloških dob.</p>	<p>Vsebina: proučevanje arheoloških dob od paleolitika do srednjega veka, rimskih napisov Slovenije in rimske zgodovine na podlagi antičnih literarnih virov za vzhodnoalpski prostor; posebna pozornost bo posvečena naravoslovnim metodam v arheologiji in uvajanju novih raziskovalnih prijemov; raziskovalna skupina je opremljena z ustreznimi laboratoriji in opremo; podatkovne in primerjalne zbirke se bodo dopolnjevale in redno posodabljale.</p> <p>Rezultati: monografske publikacije, članki v mednarodno odmevnih znanstvenih in domačih poljudnih revijah, predavanja na znanstvenih konferencah; s poljudnimi predavanji, razstavami in delavnicami bodo rezultati prikazani tudi laični javnosti.</p> <p>Pomen: raziskave bodo prispevale temeljno znanje o zgodovinskem razvoju človeka, družbe in okolja ter k ohranjanju bogastva kulturne in naravne dediščine.</p>	<p>Znanstveni izziv: pridobivanje, proučevanje in interpretiranje materialnih ostankov iz arheoloških dob od paleolitika do srednjega veka.</p>

Sinergijski učinek hipotez na področju arheologije: nova znanja o razvoju človeka, družbe in okolja v najstarejših obdobjih, od prazgodovine do srednjega veka, na prostoru današnje Slovenije in sosednjih območij.

Preglednica 3.8: Program raziskovalne dejavnosti na področju antropoloških in prostorskih študij

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
<p>Jezik in družba na primeru skupnosti na Papui Novi Gvineji: na kakšne načine lahko spoznanja na enem znanstvenem področju pripomorejo k boljšemu razumevanju na drugem.</p>	<p>Vsebina: raziskovanje, ki v odročnem območju Papue Nove Gvineje poteka že skoraj 30 let, bo sočasno posvečeno tudi karavarijskemu jeziku, družbi, kulturi in okolju; proučevanje razumevanja življenja ljudi v plemenskih družbah skozi čas ter antropologiji in jezikoslovju na splošno.</p> <p>Metodologija: terenski zapisi; avdio in avdio-vizualno snemanje dogodkov, pogovorov, intervjujev; transkripcije in prevodi (v treh jezikih: karavarijski jezik, Tok Pisin, angleščina); uporaba računalniškega programa Toolbox.</p> <p>Rezultati: etnografsko-enciklopedično-jezikoslovni trojezični slovar, članki.</p> <p>Uporabniki: lokalne skupnosti na Papui Novi Gvineji, antropologi, jezikoslovci, zgodovinarji pacifiških otokov, družbeni geografi itd.</p> <p>Pomen: dokumentacija za ohranitev enega izmed nezapisanih jezikov.</p>	<p>Znanstveni izziv: poznavanje karavarijskega jezika, družbe, kulture in okolja.</p> <p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>

<p>Satelitski posnetki omogočajo prepoznavanje stanja in sprememb v okolju z visoko prostorsko in časovno natančnostjo.</p>	<p>Vsebina: razvoj inovativnih modelov za visokoločljivo zaznavanje stanja in sprememb v okolju, npr. oceno začetka, obsega in intenzivnosti suše, oceno stanja gozdnih ekosistemov ter stopnjo sprememb rabe tal. Metodologija: modeli temeljijo na prosto dostopnih satelitskih posnetkih, talnih meteoroloških in hidroloških meritvah ter vseh razpoložljivih pomožnih podatkih; proučevanje, vrednotenje in izboljševanje tehnike obdelave satelitskih podatkov, tehnike združevanja posnetkov nizke in visoke ločljivosti (zgoščevanje podatkov) ter tehnike združevanja posnetkov in terenskih meritev; statistično relevantne spremenljivke iščemo z uporabo algoritmov učenja z globokimi nevronskimi mrežami. Rezultati: natančne ocene okoljskih kazalnikov na slovenskem ozemlju, rezultati bodo uporabni na državni ravni, kar bo omogočilo njihovo izkoriščanje pri celovitem upravljanju.</p>	<p>Znanstveni izziv: prehod na visoko ločljivost ugotavljanja stanja okolja. Družbeni izziv: zdravje, demografske spremembe in blaginja; varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in bio-gospodarstvo; varna, čista in učinkovita energija; podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin.</p>
<p>Prebivalci v Albaniji in Srbiji prilagajajo svoja življenja glede na njihove praktične, kognitivne, senzorne, emocionalne in spiritualne izkušnje vode.</p>	<p>Vsebina: antropološke in prostorske raziskave vode in vodnih teles; antropološki popis in analiza načinov, kako posamezniki v Albaniji in Srbiji dojemajo vodo kot vir, ki (po)ustvarja njihova življenja in oblikuje fizična okolja, kako povezujejo kratko- in dolgoročne okoljske spremembe, ki so povezane z vodo; njihovo razumevanje narave in človeške ustvarjalnosti; Metodologija: terensko delo v Albaniji in Srbiji; opazovanje z udeležbo; terenski zapisi; avdio in avdio-vizualno snemanje dogodkov, pogovorov, intervjujev; transkripcije in prevodi; analiza satelitskih posnetkov (Landsat, Sentinel); statistična in demografska analiza; geografske raziskave. Rezultati: monografija, članki. Uporabniki: lokalne skupnosti v Albaniji in Srbiji, antropologi, geodeti, geografi, družbeni geografi, raziskovalci študij okolja ipd. Pomen: prispevek k študijam antropologije vode in k širšim antropološkim razpravam o okoljski antropologiji, antropocenu in naturalizaciji.</p>	<p>Znanstveni izziv: teorija izkustva in zaznav sveta 'narave' in 'kulture'; metodologija analiz in »pretočitve« pomena. Družbeni izziv: zdravje, demografske spremembe in blaginja; varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in bio-gospodarstvo; varna, čista in učinkovita energija; podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin.</p>
<p>Terenski pregledi, ki temeljijo na lidarskih podatkih, omogočajo poglobljeno razumevanje poselitvene slike in različnih vprašanj kulturnega razvoja majevske družbe na obravnavanem območju.</p>	<p>Vsebina: arheološka pokrajina v osrednjem jukatanskem nižavju (200 km² na vzhodu mehiške države Campeche). Metodologija: lasersko skeniranje (lidar), terenske verifikacije; analiza in interpretacija podatkov, analiza površinskega materiala (deleži in razprostranjenost v posameznih obdobjih), tipologija arhitektonskih objektov in analize z orodji geografskih informacijskih sistemov. Rezultati: tematski članki. Pomen: prispevek k poznavanju kulture Majev; relevantnost uporabljene metodologije pri reševanju specifičnih arheoloških problemov; prispevek k ustreznemu upravljanju naravnega parka.</p>	<p>Znanstveni izziv: vprašanja, ki zadevajo, med drugim, družbenopolitično organizacijo, poljedelsko rabo zemljišč in vplive okoljskih dejavnikov ter verskih pojmovanj v dinamiki oblikovanja in konceptualizaciji kulturne pokrajine.</p>
<p>Multidisciplinarna kulturološko-zgodovinska raziskava življenj in dela slovenskih misijonark v Indiji v 20. stoletju.</p>	<p>Vsebina: osebne zgodovine in življenjske poti slovenskih misijonark; analiza njihovih individualnih prizadevanj in prispevek v Indiji; njihovo religiozno formiranje in profesionalne poti v Indiji. Metodologija: terensko delo v Indiji, Sloveniji, Angliji, idr.; opazovanje z udeležbo; terenski zapisi; avdio in avdio-vizualno snemanje dogodkov, pogovorov, intervjujev; transkripcije in prevodi. Rezultati: izvirni znanstveni članki in monografije. Uporabniki: akademska in širša javnost v Sloveniji, Indiji in drugod. Pomen: za bodoče načrtovalce politik, ključne akterje družbenega razvoja in opolnomočenja žensk pa tudi za nevladne kadre in druge akterje socialnega dela in dobrotelnih dejavnosti v Indiji in drugod.</p>	<p>Znanstveni izziv: teoretski prispevek k študijam misijonarjenja in ženske vloge v njem; metodološki prispevek k uveljavljanju povezovanja ustne zgodovine z arhivskimi viri.</p>

Sinergijski učinek hipotez na področju antropoloških in prostorskih študij: proučevanje prostora, kraja in časa s perspektive specifičnih kompetenc posameznih raziskovalcev.

Preglednica 3.9: Program raziskovalne dejavnosti na področju narodopisja

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Zgodovina in teorija etnologije in folkloristike sta bistveni prvini disciplinarne avtorefleksije.	Vsebina: biografska, institucionalna, intelektualna zgodovina discipline v tokovih zgodovinskih, družbenih in političnih sprememb. Metodologija: arhivske in bibliografske raziskave, kritično branje in interpretacija. Rezultati: dve monografiji, članki/poglavja v domačih in tujih znanstvenih časopisih/monografijah; prispevki na znanstvenih srečanjih; uredništvo monografskih in serijskih publikacij. Uporabniki: slovenski in tuji raziskovalci v humanistiki in družboslovju. Pomen: za poznavanje procesa produkcije znanja v humanistiki/družboslovju.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih disciplinarnih raziskav. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.
Raziskave materialnih svetov na mikroravni vsakdanjega življenja ne osvetljujejo le materializiranih vidikov človeškega bivanja.	Vsebina: pretekle in sodobne preživetvene strategije na različnih ravneh (posameznik, gospodinjstvo, zadruga in druge gospodarske skupnosti, regija, država, makroregija, Evropa in globalno) s poudarki na izbranih tematikah: prehranjevanje, prebivanje, oblačenje, pridobitne dejavnosti, dediščinjenje, vzgoja in prenos znanja. Metodologija: arhivske, bibliografske, terenske in vizualne raziskave. Rezultati: članki/poglavja v domačih in tujih znanstvenih časopisih /monografijah; prispevki na znanstvenih srečanjih; etnografski filmi; smernice za nacionalne/regionalne/lokalne gospodarske, prostorske in druge politike. Uporabniki: slovenski in tuji raziskovalci v humanistiki in družboslovju; dediščinske ustanove; širša javnost. Pomen: poznavanje preteklega in sodobnega načina življenja in kulturne dediščine na današnjem slovenskem in širšem severnojadranskem, vzhodnoalpskem in srednjeevropskem območju; raba kulturne dediščine za vzdržen gospodarski in družbeni razvoj.	Znanstveni izziv: sistematična krepitev poznavanja preteklega in sodobnega življenja, kulturne dediščine in procesov ustvarjanja dediščine. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in bio-gospodarstvo.
Socialne prakse in socialni prostori so prizorišče družbenokulturne dinamike.	Vsebina: razmerja med globalnimi procesi, teritorialnostjo in identitetnimi praksami (lokalno, nacionalno in transnacionalno); analize sodobnih in nastajajočih oblik mobilnosti kot prakse, ki ustvarja nova razmerja/povezave med skupinami in kraji. Metodologija: arhivske, bibliografske in terenske raziskave; kvalitativno in kvantitativno raziskovanje; kritično branje in interpretacija. Rezultati: monografije (domače/tuje); članki/poglavja v domačih in tujih revijah; prispevki na znanstvenih in strokovnih srečanjih; smernice za nacionalne/regionalne/lokalne politike. Uporabniki: slovenski in tuji raziskovalci v humanistiki in družboslovju; lokalni in nacionalni uporabniki; širša javnost. Pomen: poznavanje sodobnih in nastajajočih kulturnih praks in transnacionalnih procesov v Sloveniji in v mednarodnem okviru; za načrtovanje; prispevek k prehodu v zeleno družbo; osveščanje mladih o pomenu trajnostnega razvoja.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih in aplikativnih raziskav (dediščina za prihodnost; teoretizacija »zelenih« konceptov). Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; vzdržen razvoj kulturnega in družbenega okolja (razvoj socialnih dejavnosti in civilne družbe; krožno gospodarstvo).

Prostori slovstvene folklorne so prostori identitete, ustvarjalnosti in kolektivnega spomina.	Vsebina: transformacije in posredovanost pripovedne kulture v Sloveniji, med zamejci in izseljenci; tipološke raziskave žanrov (slovenske ljudske pravljice v mednarodnem prostoru, pregovori, uganke); sodobne rabe folklorne in njena posredovanost (mediji); raziskave mitologije. Metodologija: arhivske, bibliografske in terenske raziskave; kritično branje in interpretacija; urejanje knjižnih objav gradiva; digitalna humanistika. Rezultati: monografije, članki/poglavja v domačih in tujih znanstvenih revijah; spletne baze in zbirke (digitalizacija arhiva); vseslovenska zbiralna akcija gradiva po šolah; predavanja; prispevki na znanstvenih srečanjih; smernice za izobraževalno in kulturno politiko. Pomen: prispevek k poznavanju slovenske slovstvene folklorne in njene vpetosti v širši evropski in svetovni okvir.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih in aplikativnih raziskav (dediščina za prihodnost). Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; vzdržen razvoj kulturnega in družbenega okolja.
Avdiovizualne raziskave omogočajo in prispevajo k celostnemu, večplastnemu in mnogoglasnemu portretiranju kulture in vsakdanjega življenja.	Vsebina: teorija in praksa avdiovizualne produkcije. Metodologija: terensko snemanje; urejanje multimedijskega arhiva; digitalna humanistika. Rezultati: zbirke avdiovizualnega gradiva; etnografski filmi. Uporabniki: slovenski in tuji raziskovalci v humanistiki in družboslovju; dediščinske ustanove; širša javnost.	Družbeni izziv: varovanje kulturne dediščine.

Sinergijski učinek hipotez na področju narodopisja: razumevanje in interpretacija tradicijskih in sodobnih kulturnih fenomenov, praks in identitet, kakor se kažejo na ravni vsakdanjega življenja; kulturna dediščina in njene transformacije; razvoj temeljnih in aplikativnih raziskav na področju etnologije in folkloristike; širjenje in uporaba znanstvenih spoznanj za družbeni in gospodarski razvoj.

Preglednica 3.10: Program raziskovalne dejavnosti na področju glasbenega narodopisja

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Glasba in ples sta pomembna nosilca nacionalne in etnične identitete.	Vsebina: različne glasbene in plesne prakse ter procesi, ki so vezani na prezentacije nacionalne identitete, etničnosti in elemente dediščine; vrednotenje dominantnih konceptov identitet in reprezentacij nacionalnega in etničnega v glasbi in plesu. Metodologija: uveljavljena folkloristično-etnološka metodologija: zbiranje gradiva v obliki tiskanih virov, terenskega raziskovanja, observacijska metoda, polstrukturiran intervju, metode neposrednega opazovanja in udeležbe. Rezultati: znanstvene publikacije (monografija, članki, referati), aplikativni rezultati (koncerti, npr. Zajuckaj in zapoj, financiran celo s strani Urada za UNESCO pri MIZŠ; delavnice, zvočna publikacija). Uporabniki: raziskovalci s področja humanistike in družbenih ved ter širša zainteresirana javnost.	Znanstveni izziv: širjenje znanstvenih spoznanj in metodologij. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe; skrb za ohranjanje kulturne dediščine.

<p>Pri raziskovanju ustvarjalne in funkcionalne komunikacije ljudskega duhovnega izročila, njegove teksture, teksta, konteksta in njegovih nosilcev je treba upoštevati spreminjanje tradicije zaradi novih družbenih okoliščin, novih kulturnih dinamik in transformacij kulturnih praks.</p>	<p>Vsebina: ustvarjalnost ljudskega v pisnem kodu, glasbi in plesu ter inovacij in sodobnih pojavov; analiza prezrtih žanrov; proučevanje zoopojavov v folklori, literaturi in kulturi ter pesemskih praks. Metodologija: folkloristično-etnološke metode ob vključitvi terenskih in laboratorijskih raziskav. Rezultati: prispevki na konferencah, znanstveni prispevki v odprto-dostopnih revijah, monografije (tiskane oblike in sočasne odprto dostopne e-objave) in multimedijška predstavitev na spletu. Uporabniki: mednarodna znanstvena javnost, pedagoški delavci, strokovna javnost. Pomen: za dopolnitev in nadgradnjo védenja o formiranju konceptov ljudskoglasbene dediščine.</p>	<p>Znanstveni izziv: širjenje znanstvenih spoznanj in metodologij. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Glasba je pomemben dejavnik za integracijo v družbenokulturne prostore in je hkrati nosilka transkulturnega kapitala.</p>	<p>Vsebina: glasbenokulturna dinamika med manjšinskimi skupnostmi in posamezniki v Sloveniji z vidika različnih pravno-formalnih opredelitev in različnih družbenih, ekonomskih in geografskih provenienc; struktura in problematika kulturnega izražanja manjšinskih skupnosti. Metodologija: uveljavljene folkloristične in etnomuzikološke metode, terensko delo z lastno udeležbo: spremljanje vaj, koncertov, druženj. Rezultati: znanstvene in strokovne objave, organizacija nacionalnih in mednarodnih posvetov, prispevki na mednarodnih simpozijih, podatkovne zbirke. Uporabniki: odločevalci na področjih kulturne in manjšinske politike, raziskovalci, pripadniki manjšinskih skupnosti.</p>	<p>Znanstveni izziv: širjenje znanstvenih spoznanj in metodologij. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Narečje v pesemski dediščini je povezano s teksturo (melodijo) besedila; nanj vplivajo izvajalčeva interpretacija ter lokalni in širši socialni in kulturni kontekst.</p>	<p>Vsebina: povezave med narečnostjo in nadnarečnostjo pesemske dediščine ter vsebino folklornega teksta ali dogodka na primeru manjšinskega jezika in kulture v Režiji (It.), s čimer se osvetli pomen narečja za identiteto posameznika in skupnosti. Metodologija: interdisciplinarni pristop, ki poleg folklorističnih metod in terenskega raziskovanja vključuje semantične raziskave, kognitivne analize in razvoj algoritmov za obdelavo signalov in pridobivanje informacij iz glasbe in govora. Rezultati: objave znanstvenih prispevkov, odprtokodna izvorna koda vseh razvitih algoritmov, podatkovna zbirka, spletno mesto, vključevanje v pedagoške vsebine. Uporabniki: raziskovalci, študenti, predavatelji s področij humanistike in tehnologije.</p>	<p>Znanstveni izziv: razvijanje novih pristopov pri analizi narečnosti in nadnarečnosti ter novih metod za avtomatizacijo iskanja fonetičnih razlik v prestopanju jezikovnih kodov. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>
<p>Ljudska glasba je lahko povezovalni element dveh etničnih skupin, ki sobivata na nekem območju.</p>	<p>Vsebina: skupna (dvojezična) raziskava in obdelava dokumentiranega ljudskoglasbenega gradiva s slovenskega in madžarskega območja (Prekmurje, županiji Zala in Vas); cilj je raziskati in zaščititi unikatno arhivsko gradivo, hkrati pa povečati njegovo dostopnost (ob sodelovanju državnega, občinskega in zasebnega sektorja). Metodologija: digitalne obdelave arhivskih zvočnih in notnih zapisov ter skupno terensko raziskovanje. Rezultati: protokol o raziskovanju ljudskoglasbene dediščine, objava znanstvenih prispevkov, digitalna zbirka zvočnih posnetkov in notnih zapisov, diseminacija znanja (predstavitev, delavnice, publikacije, digitalne spletne vsebine). Uporabniki: raziskovalci ljudske glasbe, pedagogi v glasbenih šolah, poustvarjalci ljudske glasbe in splošna javnost. Pomen: večja dostopnost zvočnih in notnih zapisov, njihovo raziskovanje in ponovna (upo)raba.</p>	<p>Družbeni izziv: povečanje zmogljivosti sodelovanja z namenom doseganja višje ravni zrelosti v čezmejnih odnosih; vključujoče, inovativne in razmišljajoče družbe.</p>

<p>Folkloristično raziskovanje medjezikovnih prepletanj v pesmih in glasbi omogoča interpretacijo medkulturnih stikov.</p>	<p>Vsebina: evidentiranje, predstavitev, analiza in kontekstualna interpretacija prezrtega ali še neodkrita arhivsko ohranjenega pesemskega izročila. Metodologija: zbiranje in selekcija pisnih zapisov in pesmaric ter kritična obravnava virov, analiza historičnih in sodobnih besedil z raziskavo konteksta, terensko delo. Rezultati: objave znanstvenih prispevkov, izdaja monografije, mednarodni simpozij, podatkovne zbirke, e-knjige itd. Uporabniki: mednarodna znanstvena in strokovna javnost. Pomen: prevrednotenje jezikovnih prepletanj v pesmih in glasbi.</p>	<p>Znanstveni izziv: Premoščanje kategorij ločenih kulturnih prostorov. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>
<p>Zvočno in AV-gradivo, objavljeno s komercialnimi nameni, je lahko izrednega pomena za razumevanje in preučevanje ljudskoglasbenih praks.</p>	<p>Vsebina: raziskave tržno naravnanih posnetkov ljudskoglasbenih praks (na gramofonskih ploščah, zvočnih kasetah, CD-jih idr.); procesi popularizacije, komercializacije, selekcije in transformacije ljudskoglasbenih praks; prepletanja ljudske z različnimi oblikami popularne glasbe. Metodologija: komparativno-historični analitični študij, zbiranje gradiva v obliki zvočnih, spletnih in tiskanih virov, eksperimentalno in terensko etnografsko delo (ankete in vodeni intervjuji), analiza zbranega gradiva. Rezultati: zbirka zvočnih publikacij, izdelava diskografije in posnete vsebine, celostna multimedijaska predstavitev gradiva na spletu, priprava monografije in znanstvenih prispevkov. Uporabniki: raziskovalci, poustvarjalci ljudske glasbe in splošna javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: preučevanje prilagajanja izvajalske prakse in percepcije ljudskoglasbenega izročila zaradi drugačnega načina predstavljanja, razširjanja in prenašanja; raziskava, zaščita in zagotovitev dostopnosti zvočnega in AV-gradiva. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>
<p>Kognitivna in zaznavna perspektiva omogočata nove uvide v folklorno in etnomuzikološko dediščino.</p>	<p>Vsebina: kognitivni vidiki dojetanja kulturne dediščine; odkrivanje splošnih vzorcev in posebnosti dojetanja ljudske pesmi in glasbe. Metodologija: interdisciplinarni pristop, ki povezuje humanistične in kognitivne vede z inovativnimi tehnologijami in metodami s področja računalništva (metode strojnega učenja, globoko učenje na podlagi konvolucijskih nevronske mreže in modela dolgega kratkoročnega spomina LSTM). Rezultati: znanstvene publikacije, javno dostopna spletna platforma z vizualizacijskimi orodji. Uporabniki: raziskovalci in splošna javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: vključevanje folklorističnega in etnomuzikološkega gradiva v raziskave glasbene kognicije in zaznav. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>

Sinergijski učinek hipotez na področju glasbenega narodopisja: prvine ljudskoglasbene dediščine so eden najjasnejših pokazateljev etničnih značilnosti (samo)prepoznavanja; s folklorističnega in etnomuzikološkega vidika lahko ugotavljamo, kako na te prvine vplivajo nosilci in družbeni konteksti, v katerih se uresničujejo.

Preglednica 3.11: Program raziskovalne dejavnosti na področju jezikoslovja

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Razvoj sodobnega slovenskega knjižnega jezika prinaša v jezik nove pomene, razvoj jezikovnih tehnologij pa nove opisne možnosti.	Vsebina: raziskovanje sodobnega slovenskega (knjižnega) jezika z jezikovnosistemskega, normativnega in sociolingvističnega vidika; aktualna jezikovna raba; sodobne slovaropisne prakse; projiciranje pridobljenega védenja v aplikativne vire in temeljne priročnike; celovita analiza jezikovne rabe v sinhronih gradivskih virih; preverjanje ustreznosti vzpostavljenih jezikovnoteoretičnih konceptov in njihovo nadgrajevanje. Rezultati: znanstveni članki, monografije ter priročniki: eSSKJ, ePravopis, eSprotni, pravopisna pravila. Uporabniki: splošni in znanstveni. Pomen: za slovensko in svetovno znanstveno in splošno javnost.	Znanstveni izziv: sodobna leksikografija. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.
Predpogoj za kakršno koli urejanje terminologije posamezne stroke je dober in strokovno zanesljiv opis terminov.	Vsebina: raziskovanje sodobne slovenske terminologije ter projiciranje pridobljenega védenja v aplikativne vire in temeljne priročnike. Metodologija: metodološko nadgrajevanje pojmovnega pristopa s korpusnim pristopom. Rezultati: znanstveni članki, monografije ter objava in/ali posodobljanje priročnikov: Terminološki slovar agronomije, Terminološki slovar živinoreje, Terminološki slovar armiranobetonskih konstrukcij, Terminološki slovar tiflopedagogike, Splošni tehniški slovar, Terminološki slovar farmacije, Terminološki slovar botanike, Terminološki slovar avtomatike. Uporabniki: splošni in znanstveni. Pomen: za slovensko in svetovno znanstveno in splošno javnost.	Znanstveni izziv: sodobna terminologija. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.
Narečno besedje s področja materialne kulturne dediščine umešča slovenščino med narečno močno členjene slovanske jezike.	Vsebina: raziskovanje slovenskih narečij in projiciranje pridobljenega védenja v posamezne zvezke Slovenskega lingvističnega atlasa: pomensko polje materialna kulturna dediščina. Metodologija: zbiranje gradiva na terenu; fonetično-fonološke raziskave; morfološka analiza ter leksikografska in kartografska predstavitev narečnega gradiva; korpusna metoda. Rezultati: znanstveni članki, monografije ter izid novih zvezkov Slovenskega lingvističnega atlasa; izid osmega zvezka fonetično-gramatične serije Slovanskega lingvističnega atlasa (Refleksi *i, *u, *y); izpopolnitev gradivske zbirke; razvoj ustreznih informacijskoteholoških orodij za analizo in geolingvistično predstavitev narečnega gradiva (interaktivni atlas). Uporabniki: splošni in znanstveni. Pomen: izdelava visoko relevantnih priročnikov in raziskav z najvišjim možnim pomenom za slovensko in svetovno znanstveno in splošno javnost.	Znanstveni izziv: sodobna dialektologija. Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.

<p>Poznavanje etimološkega izvora besedja omogoča boljšo interpretacijo in razumevanje leksikalne izraznosti in slovnične strukture slovenskega jezika tako v sinhronem kot v diahronem pogledu.</p>	<p>Vsebina: raziskovanje etimologije slovenskega besedja in projiciranje pridobljenega védenja v temeljne priročnike: Novi etimološki slovar slovenskega jezika 1: živali; Toponimija vzhodne Tolminske.</p> <p>Metodologija: primerjalna metoda in rekonstrukcija ob upoštevanju pomožnih pristopov, kot sta npr. tipologija in paradigmatica, ter vključevanje relevantnih nejezikoslovnih znanosti, kot so zgodovina, etnologija, botanika, geografija, arheologija, pravo itd.</p> <p>Uporabniki: deloma splošni, predvsem pa znanstveni uporabniki.</p> <p>Pomen: izdelava visoko relevantnih priročnikov in raziskav z najvišjim možnim pomenom za slovensko in svetovno znanstveno in splošno javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: sodobna etimologija.</p> <p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>
<p>Poznavanje pomenov in oblikoslovnih značilnosti starejšega besedja omogoča celovito poznavanje slovenskega besedja, razumevanje starejših besedil in boljši opis sodobnega besedja.</p>	<p>Vsebina: raziskovanje zgodovine slovenskega jezika in projiciranje pridobljenega védenja v posamezne zvezke zgodovinskega slovarja; raziskovanje vseh ravnin jezikovne zgradbe; upoštevanje novih, namensko opravljenih raziskav; primerjalno ugotavljanje odvisnosti od tujih (večinoma nemških) prevodnih predlog; integracija rezultatov.</p> <p>Rezultati: objava znanstvenih člankov, monografij, izid prvega zvezka Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja, priprava vzporedne elektronske baze.</p> <p>Uporabniki: splošni in znanstveni.</p> <p>Pomen: izdelava visoko relevantnih priročnikov in raziskav z najvišjim možnim pomenom za slovensko in svetovno znanstveno in splošno javnost.</p>	<p>Znanstveni izziv: zgodovinska leksikografija.</p> <p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>
<p>Boljša usposobljenost učiteljev slovenščine za delo na področju prožnih oblik učenja prispeva k večji sporazumevalni zmožnosti učencev.</p>	<p>Vsebina: E-orodje z vsebinami, namenjenimi učencem osnovnih in srednjih šol. Raziskave in njihova aplikacija bodo oblikovale portal Franček, ki bo obsegal odgovore na vprašanja o pomenu, rabi, pomenski povezanosti (sinonimi, nadpomenke), (ne)zaznamovanosti, zvrstnosti, stilnih značilnostih, izgovoru, pregibanju, izvoru, narečni rabi in zgodovinski umeščenosti besedja slovenskega jezika; nov Šolski slovar slovenskega jezika; orodje, ki bo povezovalo slovarske vsebine s slovničnimi; Jezikovno svetovalnico za učitelje slovenščine in nabor gradiv z opisom učnih metod, ki bodo pripomogle k obsežnejši uporabi predstavljenega e-orodja pri pripravi in izvajanju pedagoških procesov in k boljši usposobljenosti učiteljev za delo na področju prožnih oblik učenja.</p> <p>Pomen: spletno jezikovno e-orodje bo prvo celovito slovarsko-slovnico orodje te vrste na Slovenskem ter bo kot organsko povezana kombinacija več e-orodij neposredno uporabno pri izpolnjevanju osnovnih ciljev učnega načrta za slovenščino v osnovni in srednji šoli; orodje bo uvajalo učence in dijake v delo s spletnimi slovarji in spletnimi slovničnimi priročniki.</p>	<p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>

Sinergijski učinek hipotez na področju jezikoslovja: delo opredeljuje okvir Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, ki se osredinja na izdelavo jezikovnih priročnikov, njihovo teoretsko utemeljitev in praktično uporabnost.

Preglednica 3.12: Program raziskovalne dejavnosti na področju literarnih ved

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
V kontekstu globalnega študentsko-delavskega gibanja v »dolgem maju 68« sta se slovenska modernistična literatura in teorija sinhronizirali s centri svetovnega literarnega sistema.	Vsebina: primerjava slovenske neoavantgardne literature in strukturalistične teorije s sočasnimi literarnimi in teoretskimi praksami v Franciji, Jugoslaviji, Evropi in svetu; analiza modernega svetovnega sistema in dialektike centrov in periferij; digitalni repozitorij slovenskih tekstov, povezanih z »majem 68«. Rezultati: dve mednarodni znanstveni konferenci in javno dostopno projektno spletišče, objave izsledkov v mednarodnih recenziranih publikacijah. Pomen: digitalno podprta analiza ideoloških, literarnih in teoretskih sprememb, razvidnih v korpusu; določitev specifičnosti študentskih gibanj v Sloveniji in Jugoslaviji.	Znanstveni izziv: nadgraditev preučevanja globalne študentsko-delavske revolte leta 1968 z vidika literature in periferije; nadgraditev pluralističnih koncepcij modernizma in periodizacije mednarodnega modernizma glede na vlogo utopije in revolucije.
Jezuitsko gledališče in jezuitska dramska dejavnost na splošno sta bila pomemben pedagoško-didaktični in religiozno-propagandni medij in sta odigrala pomembno vlogo.	Vsebina: primerjalna raziskava vloge jezuitskega gledališča v evropski gledališki in literarni zgodovini; raziskava še neevidentiranega primarnega gradiva v arhivih in knjižnicah; znanstvenokritične objave izbranih besedil; literarno-, kulturno- in gledališko-zgodovinska interpretacija besedil in uprizoritev jezuitske dramatike na Slovenskem; primerjalna umestitev te dejavnosti v srednjeevropski kontekst. Rezultati: objava izsledkov v znanstveni monografiji in znanstvenih člankih.	Znanstveni izziv: evidentiranje in interpretacija doslej neznanega ali premalo raziskanega gradiva za zgodovino gledališča in dramatike na Slovenskem.
Cenzurne prakse so bile vpete v širši habsburški prostor. Evidentiranje prepovedanih knjig v knjižnicah na Slovenskem dokaže, da je bila narava tedanje knjižne kulture nadnacionalna in kozmopolitska.	Vsebina: raziskava primarnega gradiva in zgodovine knjige; zgodovina cenzurne institucije v Avstriji glede na slovenske dežele; popis in razstava prepovedanih knjig. Rezultati: spletna predstavitev podatkov in rezultatov projekta; študije in kolektivna znanstvena monografija o cenzuri in cenzuriranih delih na Slovenskem.	Znanstveni izziv: evidenca in obravnava novega gradiva; prispevek k zgodovini knjige in cenzure.
Začetki slovenske pripovedne proze v prvi polovici 19. stoletja so povezani z vrstmi slovstva duhovne izgradnje.	Vsebina: literarnozgodovinsko in primerjalno preučevanje začetkov slovenskega pripovedništva. Metodologija: aplikacija računalniško podprte stilometrije za analizo korpusa zgodnje pripovedne proze. Vključitev v akcijo COST Distant reading for European literary history.	Znanstveni izziv: dopolnitev slovenske literarne zgodovine; razvoj stilometričnih orodij, primernih za analizo slovenskih pripovednih besedil.
Sodelovanje v raziskavi koncepta indiference v moderni dobi, ki ima logiški, epistemološki, filozofsko-genealoški in ideološko-kritični status.	Vsebina: analiza strukture in zasnutje genealogije indiference. Metodologija: uporaba koncepta indiference za kritiko ideološke retorike krivdne ekonomije. Rezultati: objava člankov v recenziranih revijah.	Znanstveni izziv: interdisciplinarno povezovanje sodobne filozofije in literarne teorije; kritična refleksija globalne družbene situacije.

Raziskava slovenske literature v tranziciji, ki bo upoštevala literarnoestetsko in kulturno-zgodovinsko perspektivo, obenem pa primerjalno ovrednotila vlogo literature po razpadu SFRJ in osamosvojitvi Slovenije.	Vsebina: interdisciplinarna obravnava osemdesetih let 20. stoletja, ko se je v Sloveniji in preostali Srednji in (Jugo)Vzhodni Evropi križalo več vzporednih družbenih, ideoloških in kulturno-umetniških procesov; obravnava ideologij in družbenoekonomskih formacij, ki so določale status literarnega diskurza v obdobju tranzicije. Rezultati: objava znanstvenih člankov v recenziranih revijah.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih disciplinarnih in interdisciplinarnih raziskav.
Pomen manjših konsekracijskih središč in prevodnih praks pri mednarodnem obtoku tekstov iz perifernih literatur.	Vsebina: prodor slovenske matične in manjšinske književnosti v svetovni literarni sistem prek nemškega kulturnega prostora; dodelava sodobne metodologije analize svetovnega literarnega sistema z regionalno komponento. Rezultati: elektronska podatkovna zbirka o prevodih slovenskih tekstov v nemščino in njihovi medijski recepciji; objava znanstvenih člankov in monografije o izsledkih raziskave.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih disciplinarnih raziskav.
Razvoj nacionalnih literarnih sistemov je sovisen z družbeno-ekonomskimi razmerami.	Vsebina: raziskava politične ekonomije narodnih gibanj v habsburški monarhiji; primerjalna raziskava slovenske in madžarske literature 19. stoletja. Metodologija: vpeljava koncepta politične ekonomije literature. Rezultati: objava znanstvenih člankov v recenziranih revijah. Pomen: dopolnitev slovenske kulturne zgodovine 19. stoletja z ekonomsko komponento.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih disciplinarnih in interdisciplinarnih raziskav.

Sinergijski učinek hipotez na področju literarnih ved: teorija in zgodovina literarnega diskurza na podlagi kritične refleksije sodobnih literarnovednih metod.

Preglednica 3.13: Program raziskovalne dejavnosti na področju muzikologije

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Glasba na geografskem območju današnje Slovenije je bila v preteklosti odvisna od vsakokratnih politično-ekonomskih in kulturno-verskih tokov ter z njimi tesno povezana, pri čemer je bila tudi del širših srednjeevropskih trendov. Preučujemo in razumemo jo ter jo kot dediščino, iz katere lahko ustvarjalno črpamo še danes, posredujemo znanstveni in širši javnosti.	Vsebina: temeljne in najširše raziskave starejše nacionalne glasbene dediščine oz. dediščine geografskega prostora današnje Republike Slovenije od znanih začetkov do 20. stoletja. Temeljno raziskovalno delo poteka od iskanja osnovnih sredstev – primarnih virov, njihove opredelitve in vpisa v ustrezne javno dostopne registre do analize in širše umestitve v širše okolje – zgodovinsko, gospodarsko, kulturno, versko itd. Metodologija: historični stroki in glasbenemu zgodovinopisju primerne in lastne metode, predvsem analitične, primerjalne in interpretativne. Rezultati: znanstvene razprave, kritične izdaje, monografije, plemenitenje rastočih podatkovnih zbirk, ustvarjanje novih e-zbirk, predstavitvene dejavnosti (simpoziji, razstave, koncerti, glasbene delavnice). Uporabniki: tako najožji vrhunski strokovnjaki kot tudi najširši krog glasbenih ljubiteljev. Pomen: poznavanje, razumevanje in varovanje nacionalne kulturne dediščine.	Znanstveni izziv: razvoj temeljnih disciplinarnih raziskav. Družbeni izziv: ozaveščanje o pomenu poznavanja, razumevanja in varovanja nacionalne kulturne dediščine za kakovosten razvoj družbe.

Sinergijski učinek hipotez na področju muzikologije: boljša preglednost nad osnovnimi viri, ki omogočajo vpogled, poznavanje in nadaljnje analize nacionalne kulturne dediščine, s tem pa krepitev zavedanja njenega pomena iz uporabe v gospodarske namene (kulturni turizem).

Preglednica 3.14: Program raziskovalne dejavnosti na področju umetnostne zgodovine

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Translokacije umetnin so ključni del (kulturne) politike v konfliktnih situacijah.	Vsebina: transfer predmetov kulturne dediščine v regiji Alpe–Adria v 20. stoletju; raziskovanje translokacij in njihovih vzrokov; raziskovanje provenience, razumevanje preteklosti s poudarkom na času nacionalsocializma. Rezultati: repozitorij, knjiga. Uporabniki: raziskovalci, muzealci, študenti, občja javnost.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe; ozaveščanje o pomenu poznavanja, razumevanja in varovanja kulturne dediščine za kakovosten razvoj družbe.
Vpliv politike na likovno umetnost, nadzor nad umetnostjo in njena uporaba.	Vsebina: likovna umetnost med cenzuro in propagando od srednjega veka do konca prve svetovne vojne; raziskovanje odnosa med cenzuro/propagando in likovno umetnostjo. Rezultati: znanstveni članki, razstava. Uporabniki: raziskovalci, muzealci, študenti, občja javnost.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe; ozaveščanje o pomenu poznavanja, razumevanja in varovanja kulturne dediščine za kakovosten razvoj družbe.
Novo mesto na meji; arhitektura kot nosilka pomena.	Vsebina: mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest v zgodovinskem okviru. Modernistična Nova Gorica in njeni konteksti, raziskovanje izgradnje Nove Gorice. Rezultati: spletni portal, monografija, žepnice, razstave. Uporabniki: raziskovalci, muzealci, študenti, občja javnost.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe; ozaveščanje o pomenu poznavanja, razumevanja in varovanja kulturne dediščine za kakovosten razvoj družbe.
Ključna vloga naročnikov pri nastajanju umetnin.	Vsebina: umetnostna reprezentacija plemstva: naročništvo na Štajerskem v zgodnjem novem veku; raziskovanje različnih štajerskih plemiških družin. Rezultati: tri znanstvene monografije, poletne šole. Uporabniki: raziskovalci, muzealci, študenti, širša javnost.	Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe; ozaveščanje o pomenu poznavanja, razumevanja in varovanja kulturne dediščine za kakovosten razvoj družbe.

Sinergijski učinek hipotez na področju umetnostne zgodovine: slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru.

Preglednica 3.15: Program raziskovalne dejavnosti na področju filozofije

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
<p>Proučevanje usode in premen filozofskih kategorij v sodobni filozofski misli se mora osredotočiti na tri problemska področja, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na problematiko ontologije in kritike ontologije; – na problematiko diskontinuitete; – na vprašanje časovnosti v njenih različnih razsežnosti. 	<p>Vsebina: ugotavljanje, v kakšni meri omogoča koncept ontologike produktiven prehod od zgolj filozofskega raziskovanja na druga področja mišljenja in delovanja; kako misliti nastanek novega, ki bi bilo resničen prelom s starim in bi vodilo k radikalni spremembi obstoječe situacije; analiza klasičnih filozofskih pojmov vzroka, kontingence in nujnosti ter analiza pojmovanja diskontinuitete v sodobni filozofski, epistemološki in psihoanalitični misli; vprašanje časovnosti.</p> <p>Uporabniki: tako strokovnjaki kot študenti s področja filozofije ter humanističnih in družboslovnih disciplin.</p> <p>Pomen: raziskava je sestavni del aktualnih filozofskih razprav. Ima tako ožje filozofski kot širši družbeni pomen.</p>	<p>Znanstveni izziv: proučevanje usode in mutacij temeljnih filozofskih kategorij.</p> <p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>
<p>Potrebna je konceptualno podkrepljena intervencija v obstoječo filozofsko in epistemološko razpravo o problemu in statusu objektivnosti v svetu življenja, filozofiji in znanosti.</p>	<p>Vsebina: Podhipoteza raziskovalnega dela je, da se mora raziskava izogniti dvojni pasti oziroma dvema poenostavitvama: po eni strani relativizaciji resnice in objektivnosti, ki gre v smeri opustitve teh dveh kategorij, po drugi strani pa enostavni opoziciji resnice (objektivnosti) in fikcije, ki vse prepogosto prevladuje na strani scientističnega diskurza.</p> <p>Uporabniki: tako strokovnjaki kot študenti s področja filozofije ter humanističnih in družboslovnih disciplin.</p> <p>Pomen: raziskava je sestavni del aktualnih filozofskih razprav. Ima tako ožje filozofski kot širši družbeni pomen.</p>	<p>Znanstveni izziv: proučevanje usode in mutacij temeljnih filozofskih kategorij.</p> <p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>
<p>Nezadovoljiva filozofska utemeljitev Evrope kot političnega subjekta je integralni del današnje krize Evrope.</p>	<p>Vsebina: Evropa kot filozofska ideja in politični subjekt; Evrope kot političnega projekta ne moremo misliti ločeno od Evrope kot filozofskega projekta. Ekonomsko-politično-družbena kriza evropskega projekta je zato tudi kriza filozofske refleksije ideje Evrope in Evrope kot političnega subjekta.</p> <p>Uporabniki: tako strokovnjaki kot študenti s področja filozofije ter humanističnih in družboslovnih disciplin ter širša javnost.</p> <p>Pomen: raziskava je sestavni del aktualnih filozofskih razprav. Ima tako ožje filozofski kot širši družbeni pomen.</p>	<p>Znanstveni izziv: proučevanje usode in mutacij temeljnih filozofskih kategorij.</p> <p>Družbeni izziv: vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.</p>

Sinergijski učinek hipotez na področju filozofije: pogoji in problemi sodobne filozofije.

Preglednica 3.16: Program raziskovalne dejavnosti na področju geografije

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Globalne spremembe se odražajo v naravnogeografskih prvinah slovenskih pokrajin.	Vsebina: preučevanje naravnogeografskih prvin in procesov. Metodologija: monitoring, kvantifikacije procesov, daljinsko zaznavanje, kvantitativne in kvalitativne kabinetne in terenske metode. Rezultati: znanstvene in strokovne objave, podatkovne zbirke. Uporabniki: odločevalci na področju prostorskih, podnebnih in kmetijskih politik, raziskovalci sorodnih področij, šolniki, študenti. Pomen: prispevek k trajnostnemu razvoju.	Znanstveni izziv: razumevanje naravnogeografskih procesov. Družbeni izziv: varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in biogospodarstvo; podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin; varne družbe.
Globalne spremembe se odražajo v humanogeografskih prvinah slovenskih pokrajin.	Vsebina: preučevanje humanogeografskih prvin in procesov. Metodologija: kvantitativne in kvalitativne kabinetne in terenske metode. Rezultati: znanstvene in strokovne objave, podatkovne zbirke. Uporabniki: odločevalci na področju prostorskih, prometnih in demografskih politik, raziskovalci sorodnih področij, šolniki, študenti. Pomen: prispevek k trajnostnemu razvoju.	Znanstveni izziv: razumevanje humanogeografskih procesov. Družbeni izziv: zdravje, demografske spremembe in blaginja. pameten, okolju prijazen in celovit promet; vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.
Sodoben način življenja je grožnja ohranjanju narave.	Vsebina: preučevanje »groženj« za naravno okolje. Metodologija: monitoring, daljinsko zaznavanje, kvantitativne in kvalitativne kabinetne in terenske metode. Rezultati: znanstvene in strokovne objave, podatkovne zbirke. Uporabniki: odločevalci na področju prostorskih in okoljskih politik, raziskovalci sorodnih področij, šolniki, študenti. Pomen: prispevek k trajnostnemu razvoju.	Znanstveni izziv: razumevanje okoljskih pritiskov. Družbeni izziv: zdravje, demografske spremembe in blaginja; varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in biogospodarstvo; varna, čista in učinkovita energija; pameten, okolju prijazen in celovit promet; podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovin; varne družbe.

Sinergijski učinek hipotez na področju geografije: poznavanje in razumevanje geografskih značilnosti slovenskih pokrajin.

Preglednica 3.17: Program raziskovalne dejavnosti na področju krasoslovja

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Trajen razvoj celostnega krasoslovja je izhodišče za razumevanje kraške dediščine in načrtovanje življenja na njej.	Vsebina: najpomembnejša področja krasoslovja in njihovo interdisciplinarno povezovanje v razumevanje trirazsežnih kraških pokrajin; razvijanje pristopov proučevanja kraškega površja, jam, voda in ekoloških značilnosti. Rezultati: zbirna knjiga o krasoslovju na klasičnem krasu; nadaljevanje zbirke knjig o krasoslovju v razvojnih izzivih; urejanje krasoslovne revije Acta Carsologica in Krasoslovna šola. Del aktivnosti varovanja kraške dediščine finančno podpira tudi Urad za UNESCO pri MIZŠ. Uporabniki: poleg akademskih krogov tudi načrtovalci in študenti.	Znanstveni izziv: razvoj mednarodnega krasoslovja in načrtovanje življenja na krasu ter njegovo varovanje ter poučevanje o krasu.
Z merjenjem mikrotektonskih premikov v kraških jamah bomo dokazali aktivnost izbranih tektonskih struktur na kraških terenih.	Vsebina: monitoring aktivnih tektonskih 3D-mikropremikov v kraških jamah s tenziometri TM 71. Metodologija: seizmološke meritve in tektonsko-litološko kartiranje kraških jam in površja. Rezultati: podatki za razumevanje tektonske zgradbe in aktivne tektonike, podatkovna zbirka, objave v mednarodnih revijah. Uporabniki: geologi, gradbeniki (načrtovanje prometnic, poselitev itd.), znanstveno-strokovni delavci in študenti.	Znanstveni izziv: razumevanje in določitev aktivnih tektonskih struktur na kraških terenih.
Različne karbonatne kamnine se v različnih razmerah sveta oblikujejo različno.	Vsebina: raziskave razčlenjevanja vpliva kamnine in razmer na oblikovanje skale in njen relief kot pomembne sledi oblikovanja in razvoja kraških pojavov na površju ter jam. Metodologija: laboratorijsko modeliranje v mavcu. Pomen: izsledki bodo eden od temeljev za razumevanje oblikovanja krasa.	Znanstveni izziv: način oblikovanja in razvoj kraških pojavov, kar je nujno potrebno za celostno razumevanje kraških pokrajin.
Pridobljeni podatki o starosti sedimentov bodo pripomogli k rekonstrukciji speleogeneze in razvoja krasa ter določitvi zaporedja tektonskih in klimatskih dogodkov.	Vsebina: raziskave jamskih sedimentov na znanih in novih lokacijah. Metodologija: različne preiskovalne in datacijske metode. Pomen: pridobljeno znanje pomaga napovedovati in razumeti prihajajoče podnebne in geološke dogodke in s tem okoljske spremembe, ki vplivajo na človeka.	Znanstveni izziv: rekonstrukcija speleogeneze in razvoja krasa.
Multidisciplinarno merjenje recentnih speleogenetskih procesov vodi k temeljnemu razumevanju intenzitete in dinamike geo- ter bioloških procesov, ki oblikujejo kras.	Vsebina: kvantifikacija konceptualnih modelov z merjenjem intenzitete procesov, časovne ter prostorske variabilnosti. Metodologija: terenske raziskave, geološki ter analitski kemijski laboratorij. Rezultati: podatkovne zbirke, objavljene v obliki izvornih znanstvenih člankov ter zaključenih poročil. Uporabniki: raziskovalci procesov, dejavnikov in oblik na krasu (geomorfologi, geologi, hidrologi, klimatologi). Pomen: za – z upoštevanjem vpliva človeka – ustreznjšo sonaravno rabo turističnih jam.	Znanstveni izziv: vpeljava kvantitativnih metod v speleologijo, temeljno razumevanje snovnih tokov na krasu, sonaravno in trajnostno upravljanje s turističnimi jamami, vrednotenje vpliva klimatskih sprememb.

<p>Pri nastanku jam na širšem območju Vrha Sv. Treh Kraljev v Rovtarskem hribovju so imela odločilno vlogo nahajališča permsko-triasnih Ca-sulfatov in žveplene kisline.</p>	<p>Vsebina: jame širšega območja Treh Kraljev v Rovtarskem hribovju. Metodologija: terenske geološke in speleološke raziskave, sedimentološke, stratigrafske, petrografske, mineraloške ter geokemične analize kamnin in jamskih sedimentov. Rezultati: novi podatki o genezi jam s pomočjo žveplene kisline oziroma jam v dedolomitu ter procesih dedolomitizacije v Sloveniji, ki bodo objavljeni v odmevnih svetovnih znanstvenih publikacijah. Uporabniki: raziskovalci karbonatnih kamnin in jam s celotnega sveta, strokovnjaki s področij hidrogeologije, naftne industrije, inženirske geologije. Pomen: prispevek k razumevanju določenih pojavov.</p>	<p>Znanstveni izziv: razumevanje vloge Ca-sulfatov in žveplene kisline pri nastanku in oblikovanju jam v Sloveniji.</p>
<p>Laboratorijsko modeliranje v mavcu je ena od podlag za boljše razumevanje selektivnega zakrasevanja.</p>	<p>Vsebina: jamski rovi, ki so zbrani vzdolž majhnega števila stikov med plastmi, ob katerih je prišlo do prvega zakrasevanja; nadgradnja dosedanjih rezultatov, pridobljenih iz naravnega okolja, z nadaljnjimi poskusi v laboratoriju. Pomen: pomemben prispevek k razumevanju krasa.</p>	<p>Znanstveni izziv: razumevanje selektivnega zakrasevanja.</p>
<p>Učinkovit monitoring kraških vodnih virov je možen le ob poznavanju značilnosti pretakanja vode in prenosa snovi v kraških vodonosnikih.</p>	<p>Vsebina: monitoring kakovosti kraških vodnih virov; nadgradnja raziskav značilnosti pretakanja vode v njegovem zaledju; študija prenosa izbranih onesnaževal z območja vojaškega vadišča proti kraškim izvirov. Metodologija: terenske raziskave z uporabo metod sledenja z naravnimi in umetnimi sledili; laboratorijski poskusi mobilnosti izbranih onesnaževal; numerično modeliranje. Rezultati: objave v mednarodno priznanih revijah. Pomen: pomemben prispevek k bolj učinkovitemu monitoringu kakovosti kraških vodnih virov.</p>	<p>Znanstveni izziv: izboljšanje razumevanja procesov prenosa škodljivih snovi v krasu in trajnostna raba vodnih virov.</p>
<p>Kraški vodonosniki imajo pomembno vlogo pri dušenju poplav in vzdrževanju baznega toka.</p>	<p>Vsebina: analiza vpliva ekstremnih hidroloških razmer in človekovega delovanja na kraške vodne vire z uporabo hidrogeoloških metod. Rezultati: zaradi pomembnosti problema v sodobnem času in inovativnosti uporabljenih metod predvidoma znanstvene objave z visoko stopnjo citiranosti. Pomen: koristna osnova za trajnostno načrtovanje rabe in zaščite vodnih virov.</p>	<p>Družbeni izziv: podnebni ukrepi in trajnostna raba vodnih virov.</p>
<p>Določitev vodne bilance kraških polj je ključna za identifikacijo dejavnikov, ki vplivajo na intenziteto in dolžino visokih voda na kraških poljih.</p>	<p>Vsebina: analiza dotokov in odtokov vode kraških polj in določitev vodne bilance. Metodologija: uporaba hidroloških (hidrometrija) in hidrogeoloških (merjenje fizikalno-kemijskih parametrov) metod. Rezultati: znanje o letnem pretakanju vode v poljih. Pomen: pomoč pri zaščiti kraških polj kot tudi zaščiti pred njihovim poplavljanjem.</p>	<p>Družbeni izziv: zaščita pred poplavami in trajnostna raba vodnih virov.</p>
<p>Razvoj krasa in kraških oblik ter procese na krasu lahko raziskujemo z matematičnimi modeli, ki temeljijo na enačbah kemijskega ravnotežja in kemijske kinetike ter prenosa snovi in toplote v kraških masivih.</p>	<p>Vsebina: kras je dinamični sistem, ki ga poganja veliko število parametrov in procesov. Raziskave krasa temeljijo na dolgočasovnih meritvah in opazovanjih na kraškem površju in v jamah. Ti so osnova za izdelavo konceptualnih in matematičnih modelov razvoja krasa in kraških procesov, ki temeljijo na enačbah toka, raztapljanja in prenosa snovi v kraških sistemih. Raziskovanje dinamike razvoja jam (speleogeneza) v različnih razmerah, pretakanja vode in prenosa onesnaževal v krasu, toplotnih razmer v kraških masivih ter sestave in dinamike jamske atmosfere. Metodologija: razvoj in uporaba matematičnih modelov.</p>	<p>Znanstveni izziv: vpeljava količinskih metod v krasoslovje in poglobljeno razumevanje procesov in dinamike razvoja krasa.</p>

Dolgoročne ekosistemske in družbeno-ekološke raziskave imajo osrednjo vlogo pri delovanju ekosistemov in zagotavljanju ekosistemskih storitev.	Vsebina: kraška biotska raznovrstnost in raziskave kraških ekosistemov. Pomen: boljše razumevanje medsebojnih povezav med socialno-ekonomskimi dejavniki in naravnimi ekosistemi.	Družbeni izziv: varna oskrba s pitno vodo in prilagajanje podnebnim spremembam.
Pomanjkljivo poznavanje genetske zaloge kraškega podzemlja predstavlja izziv za odkritje novih organizmov in metabolitov.	Vsebina: vloge mikrobioma v biogeokemijskih ciklih in njegov genetski potencial, npr. antibiotične rezistence in ostali virulenčni dejavniki v izbranih habitatih v jamah in kraških vodnih telesih. Metodologija: najsodobnejša molekularna (npr. uporaba NGS, »next generation sequencing«) in ekološka raziskovalna orodja. – Rezultati ne bodo pomembni zgolj z znanstvenega vidika, ampak tudi upravljaljskega, npr. prisotnost mikrobnih genetskih determinant v vodnih virih, ki kažejo (ne)posreden vpliv človeka.	Znanstveni izziv: biodiverziteta, genetski in metabolni potencial jam. Družbeni izziv: varovanje naravne dediščine (jam).
S preišljeno zgrajenim sistemom opazovanj in analiz merjenih podatkov lahko zaznavamo vpliv turističnega obiska na jamsko okolje.	Vsebina: vpliv turizma na jamsko atmosfero in posledično na celotno jamsko okolje. Rezultati: razvoj novih metod avtomatskih meritev in statističnih ocen, ki bodo omogočale hitro zaznavanje kritičnih sprememb atmosferskih parametrov, ki so posledica morebitne (pre)velike turistične obremenitve jam.	Družbeni izziv: sonaravno in trajnostno upravljanje s turističnimi jamami.
Turistična raba pospešuje kolonizacijo jamskih habitatov z bioto človeškega izvora.	Vsebina: izpopolnitev postopkov za dolgoročno spremljavo (monitoring) vpliva turistične rabe naravnih podzemeljskih kraških vrednot na fizikalno-kemijske in (mikro)biološke dejavnike. Rezultati: vzpostavitev enostavnega in uniformiranega sistema spremljanja stanja v okolju s pomočjo relativno enostavnih, a zanesljivih, po možnosti komercialno dostopnih izdelkov. Pomen: monitoring bo skupaj s smernicami pomemben za pripravo upravljaljskih načrtov turističnih jam in njihove trajnostne rabe.	Družbeni izziv: trajnostna raba naravnih virov na krasu in v jamah.
Krasoslovno načrtovanje in spremljanje gradnje prometnic (nova železniška proga) je izrednega pomena.	Vsebina: ustrezno raziskovanje trirazsežne kraške pokrajine je omogočilo vzpostavitev dolgoročnega monitoringa za največji gradbeni poseg v Sloveniji; podrobne raziskave alogenih dotokov in nihanja kraške vode v Beško-Ocizeljskem jamskem sistemu ter izbranih kraških izvirov. Rezultati: poročila, ki predstavljajo ocene ničelnega stanja v opazovanih izvirov ob različnih hidroloških pogojih. Pomen: za nadaljnje spremljanje sprememb v poplavnih valovih po padavinah.	Družbeni izziv: prenos temeljnega znanja in njegova implementacija v praksi.

Sinergijski učinek hipotez na področju krasoslovja: spoznavanje in razumevanje krasa ter smiselno načrtovanje življenja na njem ter poučevanje o krasu je vse bolj priznано in pomembno v družbenem razvoju na krasu.

Preglednica 3.18: Program raziskovalne dejavnosti na področju družbene medicine in zdravja

Znanstveno-raziskovalne hipoteze	Program dela v naslednjem petletnem obdobju	Znanstveni in/ali družbeni izziv, ki ga naslavlja posamezna hipoteza
Globalna in nacionalna družbenostrukturna neenakost in negotovost se odražata v porastu duševnih stisk. Z vpeljavo novih digitalnih tehnologij se tvorijo družbene neenakosti na področju zdravja in blaginje.	Vsebina: duševno zdravje, nasilje in stiske v digitalni dobi. Metodologija: kombiniranje kvantitativnega in kvalitativnega pridobivanja zdravstvenih in blaginjskih informacij, podatkov in opažanj s pomočjo analiz obstoječih in javno dostopnih podatkovnih zbirk, vprašalnikov ter etnografskih pristopov. Rezultati: strokovne in znanstvene objave, digitalna izobraževalna platforma, mobilna izobraževanja in-situ, podatkovna zbirka o storitvah na področju duševnega zdravja, podatkovna zbirka o ravni pismenosti na področju motenj razpoloženja. Uporabniki: osebe s težavami v duševnem zdravju, z izkušnjo nasilja v družini in njihovi svojci, izvajalci zdravstveno-socialnih storitev ter družbeno ranljive skupine. Pomen: relevanten prispevek k zmanjševanju neenakosti v zdravju in blaginji.	Družbeni izziv: zdravje, demografske spremembe in blaginja. varna prehrana, trajnostno kmetijstvo in biogospodarstvo. vključujoče, inovativne in razmišljujoče družbe.

Sinergijski učinek hipoteze na področju družbene medicine in zdravja: družba in zdravje v digitalni dobi.

Kazalniki programa raziskovalne dejavnosti so navedeni v prilogah 1 do 5 na koncu dokumenta.

3.2 Podporna dejavnost raziskovalni dejavnosti

3.2.1 Infrastrukturni programi

Infrastrukturna podpora celotni raziskovalni dejavnosti ZRC SAZU poteka v okviru infrastrukturnega programa z naslovom Naravna in kulturna dediščina (IO-0031). Programsko obdobje se je začelo leta 2015 in se bo izteklo leta 2020. V petletnem programskem obdobju torej načrtujemo, da bomo uspešni pri prijavi novega infrastrukturnega programa in bomo tako tudi v prihodnje zagotovili sredstva za nemoteno podporo raziskovalni dejavnosti osemnajstih inštitutov in Založbe ZRC.

Dejavnosti, ki se bodo kontinuirano izvajale v okviru infrastrukture ZRC SAZU, lahko v splošnem strnemo v naslednje sklope:

- dokumentacijsko dejavnost, ki bo obsegala arhiviranje, zbiranje vzorcev, gradiv in podatkov, razvrščanje in katalogiziranje gradiv, njihovo obdelavo, grafično opremljanje in predstavljanje s sodobnimi metodami in postopki...;
- informacijsko dejavnost, ki bo zaokročila postopke, kot so digitalizacija, organiziranje podatkov v informacijske sisteme in mreže, analiziranje, modeliranje, statistične obdelave, interpretacije, laboratorijske analize...;
- prezentacijsko dejavnost, ki bo zajela predstavljanje rezultatov širši javnosti, npr. prelom za tisk, pripravo tematskih zemljevidov za izdaje v knjižni obliki, organizacijo tiskovnih konferenc, izvajanje koncertov, pripravo razstav ter podporo pri vseh dogodkih predstavitvenega značaja.

Sodelavke in sodelavci bodo ločeno po inštitutih zagotavljali logistično in tehnično podporo vsaj 18 raziskovalnim programom na leto, več kot 70 nacionalnim in mednarodnim projektom, ki jih bo vodila matična inštitucija, in nad 20 projektom, kjer bo ZRC SAZU sodelujoča ustanova.

Del dejavnosti bo namenjen tudi skupni infrastrukturi ZRC SAZU, predvsem v okviru založniške, knjigotrške in promocijske dejavnosti Založbe ZRC. Podobno kot v preteklih letih bo infrastrukturni program nudil podporo za sodelovanje še z ministrstvi, agencijami in vladnimi komisijami pri izvajanju služb državnih in drugih vladnih organov ter nudil podatke za raziskovalnorazvojno dejavnost drugih javnoraziskovalnih organizacij.

Vpetost ZRC SAZU v štiri ESFRI infrastrukture (DARIAH, LIFEWATCH, CLARIN in EPOS) bo zahtevala tudi mednarodno povezovanje, posredovanje podatkov v mednarodne podatkovne centre ter prenos znanja in dobrih praks v slovenski prostor.

3.2.2 Druga podporna dejavnost

(vključno s fiksnimi stroški upravljanja in fiksnimi stroški za financiranja instrumentalnih centrov in zbirk)

Med druge načrtovane podporne dejavnosti ZRC SAZU uvrščamo: (a) fiksne stroške upravljanja (ustanovitelske obveznosti), (b) dejavnost osrednjih specializiranih informacijskih centrov (OSICH), (c) odprti dostop do raziskovalnih rezultatov in (d) raziskovalne igralnice.

Fiksne stroške upravljanja sestavljajo:

1) Vzdrževanje in obnavljanje nepremičnin in opreme:

- stroški investicijskega vzdrževanja, obnove, rekonstrukcije in adaptacije stavb in prostorov, v katerih poteka izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti zavoda;
- amortizacija opreme in drugih osnovnih sredstev, ki niso neposredno vezana na izvajanje programov oziroma projektov, so pa osnova za izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti.

2) Stroški upravljanja in vodenja:

- stroški delovanja upravnega odbora in znanstvenega sveta zavoda;
- stroški plač in drugih stroškov direktorja zavoda;
- stroški plač in drugih stroškov delavcev s posebnimi pooblastili;
- stroški plač in drugih stroškov delavcev, ki opravljajo finančno-računovodska in druga potrebna strokovna dela;
- stroški plač za ure raziskovalnega in tehničnega osebja, opravljene za potrebe celotne organizacijske enote oziroma celotne organizacije in ne zgolj za opravljanje posameznega raziskovalnega projekta oziroma raziskovalnega programa (vzdrževalna dela na raziskovalni in podporni opremi, vzdrževanje sistema kakovosti ipd.) in ure, opravljene v času presežka kadrovskih zmogljivosti zaradi projektne načina poslovanja.

3) Fiksni stroški delovanja:

- stroški električne energije, plina in drugih energetskih virov;
- stroški vode;
- stroški komunalne infrastrukture;
- stroški pošte, telefona in drugih oblik telekomunikacij;
- stroški čiščenja prostorov zavoda;
- stroški tekočega vzdrževanja prostorov zavoda;
- stroški tekočega vzdrževanja opreme za izvajanje dejavnosti zavoda, ki niso neposredno vezani na izvajanje raziskovalnih programov oziroma projektov, so pa podlaga za izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti, s katerima se uresničuje Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije;
- stroški varovanja prostorov zavoda;
- stroški reprezentance;
- stroški zavarovanja;
- ostali stroški, ki niso neposredno vezani na izvajanje raziskovalnih programov oziroma projektov in niso vključeni v financiranje raziskovalnih programov in projektov, kot so npr. stroški sejmov in promocije, izobraževanja in štipendiranja, pisarniškega materiala in storitev, povezanih z administracijo in podobno.

Stroški se v pretežni meri financirajo iz sredstev za infrastrukturne obveznosti ARRS oziroma predstavljajo splošne stroške projektov izven ARRS (npr. tržni, evropski).

Dejavnost osrednjih specializiranih informacijskih centrov (OSICH)

Sodelavke in sodelavci ZRC SAZU bodo tudi v prihodnje v okviru OSICH sodelovali pri nadziranju razvrščanja, popravljanja in vrednotenja bibliografskih enot raziskovalcev s področja humanistike. Za Znanstvenoraziskovalni svet za humanistiko in Znanstveni svet ARRS bodo pripravljali predloge za izboljšanje metodologije vrednotenja, za odpravljanje težav pri vrednotenju revij in za reševanje pritožb raziskovalcev. Pripravljali bodo sezname starejših publikacij, ki se ujemajo z na novo uveljavljenimi tipi v *Tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS* (2.26 Temeljni znanstveni slovar ali leksikon; 2.27 Znanstveni terminološki slovar, enciklopedija ali tematski leksikon; 2.28 Znanstvenokritična izdaja vira) in skrbeli za ustrezno preategorizacijo. Obenem bodo odpirali druga relevantna vprašanja, povezana s temeljnim raziskovanjem in vrednotenjem raziskovalnih dosežkov (denimo vprašanje beleženja citatov), jih problematizirali in o njih sprožali razprave v skupnosti raziskovalcev.

Odpri dostop do raziskovalnih rezultatov

Že tri leta je na spletni strani <https://ojs.zrc-sazu.si/> omogočen prosti dostop do več kot polovice znanstvenih publikacij ZRC SAZU. V prihodnjih petih letih želimo objaviti vse znanstvene publikacije ZRC SAZU, vključno z arhivskimi številkami od njihovega nastanka. Vzpostavljena je tudi že testna različica odprtokodnega programa Open Monograph Press za objavo znanstvenih monografij. V kratkem načrtujemo njen prehod iz testne v produkcijsko različico. V skladu z *Nacionalno strategijo odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020* pa bomo morali sprejeti še dodatne odločitve in pripraviti strategijo glede razširjanja ali izkoriščanja raziskovalnih podatkov, financiranih iz javnih sredstev.

Raziskovalne igralnice

ZRC SAZU bo nadaljeval z organizacijo raziskovalnih igralnic »Igrajmo se znanost!«. Namen igralnic bo s poljudno-znanstvenimi vsebinami spodbujati radovednost in raziskovalni duh pri otrocih, starih od 8 do 14 let. Izvajalci programa bodo raziskovalke in raziskovalci ZRC SAZU in uveljavljeni zunanji sodelavci. Kot vsa leta do sedaj bomo pri tem tudi v prihodnje sodelovali z izbranimi kulturnimi in raziskovalnimi ustanovami po Sloveniji in na ta način spoznavanje znanosti obogatili še z odkrivanjem naše kulturne in naravne dediščine.

3.3 Opredelitev obsega javne službe ter raziskovalnega dela za trg

Med *prihodke iz dejavnosti javne službe* so vštetih prihodki iz javnofinančnih virov, ki so financirani na podlagi zahtevka oziroma dvanajstin, in prihodki mednarodnih projektov, ki so financirani posredno ali neposredno iz evropskih sredstev.

Med *prihodke tržne dejavnosti* so vštetih prihodki, ki so financirani na podlagi izstavljenih računov in prejetih subvencij za sofinanciranje tržne založniške dejavnosti.

Odhodki so na dejavnost javne službe in tržne dejavnosti razmejeni pretežno neposredno, preostali odhodki pa na osnovi sodila neposrednih stroškov dela v celotnih stroških dela.

4 PROGRAMI DRUGIH DEJAVNOSTI IN OPREDELITEV OBSEGA JAVNE SLUŽBE TER DELA ZA TRG

4.1 Program drugih dejavnost

Knjigotržna dejavnost znanstvene literature poteka prek lastne knjigarne, imenovane Knjigarna Azil. Svoje prostore ima v osrednji stavbi ZRC SAZU. Dejavnost Knjigarne Azil je v celoti tržna. Naloga knjigarne je poleg trženja lastnih znanstvenih in strokovnih publikacij tudi trženje tuje znanstvene in strokovne publicistike s področja humanistike in družboslovja. Njena dejavnost je osredotočena še na urejanje članstva in sodelovanje v nacionalnih konzorcijih za elektronski dostop do vsebin zbirk najkakovostnejših znanstvenih revij z visokimi faktorji vpliva. Namen dejavnosti knjigarne je zagotavljanje dotoka in dostopnosti mednarodnih znanstvenih in strokovnih informacij za potrebe raziskovalne, izobraževalne in razvojne dejavnosti. Najpomembnejši projekt, ki mora biti zaključen v prvi polovici novega petletnega programskega obdobja, je programska podpora spletni prodaji literature.

ZRC SAZU se trudi, da bi na inovativne načine akademski in širši javnosti predstavil svoje in tuje raziskovalne dosežke, pri tem gojil znanstveni dialog ter vsebinsko in žanrsko pestrost, sodeloval s sorodnimi ustanovami ter bil tudi del kulturnega in družabnega življenja mesta. Zato je promocijsko-informativna dejavnost ZRC SAZU živa vse leto in se množično odvija v treh dvoranah, namenjenih različnemu številu in krogu obiskovalcev. Najpomembnejše prizorišče promocijske, kulturne in prireditvene dejavnosti je Atrij ZRC, v katerem se letno zvrsti več kot 100 prireditev – od literarnih večerov, predavanj, okroglih miz, novinarskih konferenc, javnih tribun, simpozijev, razstav, kongresov, umetniških festivalov, koncertov do družabnih srečanj. Nadaljevale se bodo že utečene novinarske konference Založbe ZRC in tradicionalne prireditve, kot so: Generacije znanosti, Zajuckaj in zapoj, Stara glasba na Novem trgu in Znanost ne grize. Med prireditvami, ki izpostavljajo znanost in se poklanjajo raziskovalcem, so tudi prireditve kot Teden možganov, GIS v Sloveniji, Znanost na cesti, okrogle mize Kvarkadabre in v zimskih mesecih umetniški sejem Artish.

4.2 Opredelitev obsega javne službe ter dela za trg

ZRC SAZU poleg raziskovalne javne službe v manjšem obsegu izvaja tudi dejavnosti, ki niso financirane iz javnofinančnih virov. Naročniki teh dejavnosti so organizacije tako zasebnega kot javnega prava, ki naročajo predvsem raziskave, povezane z novimi odkritji objektov naravne in kulturne dediščine, terenska dela in svetovanja točno določenih strokovnjakov za posamezne sklope aktivnosti. Ti se največkrat nanašajo na raziskave, povezane z gradnjo večjih infrastrukturnih objektov (npr. cest, železnic, plinovodov, hidroelektrarn), pripravo ekspertnih mnenj za okoljska poročila, svetovanja na področju jezikoslovja, strokovne nadzore, sistematična opazovanja in svetovanja pri upravljanju z naravno in kulturno dediščino (npr. izdelava strategij za odgovoren odnos do naravne in kulturne dediščine, inventarizacije, strukturiranje digitalnih podatkovnih zbirk, strokovna podpora načrtovalskim usmeritvam, uveljavljanje evropskih politik varovanja dediščine ipd.).

Tudi v prihodnjem petletnem programskega obdobju bodo sodelavke in sodelavci ZRC SAZU pripravljene manjši del raziskovalne dejavnosti nameniti tržni dejavnosti in zadostiti potrebam različnih strokovnih javnosti in posameznih zasebnih podjetij. Po predvidevanjih bo večji del tržnih sredstev zagotovljen s:

- strokovnimi nadzori ter krasoslovnimi, geološkimi, stratigrafskimi in vegetacijskimi monitoringi ob gradnji drugega tira železniške proge med Divačo in Koproj;
- prodajo knjig v knjigarni Azil in s predstavitvenimi dejavnostmi Atrija ZRC pod okriljem Založbe ZRC.

Ker so te dejavnosti vezane na sprotne potrebe in povpraševanja naročnikov, je na področju tržne dejavnosti zelo težko napovedati dolgoročne aktivnosti. Želja je, da bi se le-te do konca petletnega programskega obdobja zvišale vsaj za odstotek.

5 PROGRAM INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJA

ZRC SAZU je lastnik pretežnega dela stavbe na Novem trgu 2 ter dela stavbe na Bregu 4. Ostale dejavnosti se opravljajo v najetih prostorih, in sicer v Ljubljani na Novem trgu 1, 4 in 5, Gosposki ulici 13, Trgu francoske revolucije 7, Wolfovi ulici 8 ter v Tolminu, Novi Gorici in Petanjcih. V brezplačni uporabi ima prostore Inštituta za raziskovanje krasa v Postojni ter prostore, v katerih gostujeta Raziskovalna postaja Maribor ter izpostava Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta v Mariboru.

V prihodnjem letu namerava ZRC SAZU dokončno usposobiti in opremiti prostore na Gosposki ulici 13, v katere se bodo preselili sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika, ki trenutno delajo v najetih prostorih na Trgu francoske revolucije 7. V naslednjih letih si bodo prizadevali za ohranjanje oziroma izboljševanje razmer za delo.

Preglednica 5.11 prikazuje načrt investicij v opremo, katere vrednost presega 10.000 EUR. V prvem delu je predstavljen načrt nabave raziskovalne opreme. Dejanska realizacija je v veliki meri odvisna od pridobitve dodatnih namenskih sredstev. Načrtuje se še posodobitev sistemov za arhiviranje in izboljšanje delovnih pogojev z novo opremo ter posodobitev in razširitev voznega parka, saj je terensko delo nemogoče izvajati brez ustreznih vozil.

Vir za nabavo bodo namenska sredstva, amortizacijska sredstva in presežek prihodkov nad odhodki preteklih let, razporejen v ta namen.

Večja investicijska vzdrževalna dela na stavbah ZRC SAZU niso predvidena.

Preglednica 5.1: Načrtovana raziskovalna oprema

Vrsta opreme	Naziv opreme	Klasifikacija	Leto, ko bo oprema dana v uporabo	Nabavna vrednost v EUR	Vir financiranja	Načrtovana stopnja izkoriščanja opreme (v %)
1	2	3	4	5	6	7
Raziskovalna oprema						
1	Terenska enota za beleženje slike in zvoka; delovna postaja za obdelavo in analizo (iMac Pro 27", SSD disk Samsung T5 2TB, Sony PXCW-FS5 M2 + 18–105mm objektiv, Sachtler System Ace XL FT 75, Sennheiser HD 26 PRO slušalke, Sennheiser MK 8 stereo, Sennheiser 8060, Sony objektiv SELP18200)	Komunikacijska omrežja	2019–2020	19.700	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo in amortizacija	100,0
2	Audio sistem za obdelavo in arhiviranje zvočnega gradiva	Arhivi podatkov, repozitoriji in zbirke	2020	25.000	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo in amortizacija	100,0
3	Kvantitativni PCR aparat (qPCR machine)	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2020	25.000	Amortizacija	>50%
4	Terenski fluorimeter	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2022	12.000	Amortizacija	50,0
5	Komplet terenske opreme	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2021	15.000	Amortizacija	80,0

6	Geodetski GPS sprejemnik z dodatno opremo (ZRover – Zeno Mobile paket z dodatno opremo)	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2020	10.000	Projekt LIFE ProCave, amortizacija	60,0
7	Merilnik električne upornosti tal Advanced Geosciences SuperSting R8 in zaščitni kovčki	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2020	60.000	Namenska sredstva projekta LIFE ProCave in amortizacija	60,0
8	Terenski lidar Leica BLK360 in zaščitni kovčki	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2020	20.000	Namenska sredstva projekta LIFE ProCave in amortizacija	60,0
9	CL detektor za SEM	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2021	20.000	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo in amortizacija	80,0
10	LV SED detektor za SEM	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	2021	15.000	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo in amortizacija	80,0
11	XRF spektrometer JEOL-1000S	Raziskovalni sistemi	2023	100.000	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo in amortizacija	50,0
12	Nano Bionix tensile tester	Raziskovalni sistemi	2020	150.000	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo in amortizacija	20,0
13	Klimatska komora (5–10 x)	Raziskovalni sistemi	2020	500.000	Namenska sredstva ARRS za veliko opremo (Konzorcij več inštitucij) in amortizacija	50,0
Skupaj raziskovalna oprema				971.700		
Druga oprema						
1	Pohištvo in ostala oprema za prenovljene prostore GIAM, Gosposka 13		2019	110.000	Amortizacija	100,0
2	Kanalska klima za arhiv GNI		2021	12.000	Amortizacija	100,0
3	Strežniki		2019	15.000	Amortizacija	100,0
4	Strežniki	Arhivi podatkov, repozitoriji in zbirke	2020	20.000	Amortizacija	100,0
5	Strežniki	Arhivi podatkov, repozitoriji in zbirke	2021	15.000	Amortizacija	100,0
6	Strežniki	Arhivi podatkov, repozitoriji in zbirke	2022	10.000	Amortizacija	100,0
Skupaj druga oprema				182.000		
Prevozna sredstva						
1	Lahko dostavno vozilo za terensko delo in prevoz vzorcev		2019	19.000	Presežek prihodkov iz preteklih let	98,0

2	Vozilo za terensko delo		2022	30 000	Presežek prihodkov iz preteklih let	80,0
3	Dostavno vozilo z raziskovalno opremo		2019	30.000	Namenska sredstva projekta Interreg Adrion in presežek prihodkov iz preteklih let	75,0
4	Vozilo za terensko delo		2020	38.000	Presežek prihodkov iz preteklih let	95,0
5	Vozilo za terensko delo		2019	30.000	Presežek prihodkov iz preteklih let	98,0
6	Vozilo za terensko delo		2019	20.000	Presežek prihodkov iz preteklih let	95,0
	Skupaj prevozna sredstva			137.000		
	SKUPAJ VSE			1.290.700		

V preglednici 5.2 je prikazana pomembna raziskovalna oprema, katere vrednost presega 10.000 EUR.

Preglednica 5.2: Pomembna raziskovalna oprema ZRC SAZU v letu 2018

Zap. št.	Naziv opreme	Leto nabave	Nabavna vrednost	Stopnja odpisanosti na dan 31. 12. 2017	Klasifikacija	Stopnja izkoriščenosti opreme na ZRC SAZU v letu 2017 (v %)	Stopnja izkoriščenosti opreme s strani zunanjih uporabnikov v letu 2017 (v %)	Skrbnik opreme
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Krasoslovna terenska in laboratorijska oprema	2004	41.397	100	Sistemi za raziskave na področju varstva okolja	96	0	Franci Gabrovšek, Tanja Pipan, Andrej Mihevc
2	Informacijski strežnik za tvorjenje, upravljanje in uporabo gradivskih slovarskih zbirk in programski paket SlovarRed	2002	22.796	100	Arhivi podatkov, repozitoriji in zbirke	70	0	Nina Ledinek, Andrej Perdih
3	Programski paket FloVegSi	2003	5.019	100	Baze podatkov	82	18	Branko Vreš
4	Oprema za laboratorij za raziskovanje paleookolja	2002	47.903	100	Raziskovalni sistemi	40	0	Maja Andrič
5	AV programska oprema	2002/2003	45.622	100	Komunikacijska omrežja	70	10	Franjo Drole
6	Digitalna računalniško podprta avdio delovna postaja	2003	39.233	100	Raziskovalni arhivi	91	0	Marjetka Golež Kaučič, Drago Kunej
7	Digitalni terenski laboratorij	2006/2007	26.479	100	Sistemi za zbiranje in analize podatkov, vključno s statistično analizo	92	0	Marjetka Golež Kaučič, Drago Kunej
8	Digitalni arhiv GNI	2004	20.247	100	Arhivi podatkov, repozitoriji in zbirke	91	0	Marjetka Golež Kaučič, Drago Kunej
9	Sistem za izdelavo mikroskopskih preparatov Logitech	2010	48.332	100	Raziskovalni sistemi	100	0	Adrijan Košir, Anton Velušček

V naslednjih dveh preglednicah so predstavljene nepremičnine, v katerih se izvaja dejavnost ZRC SAZU.

Preglednica 5.3: Zemljišča v uporabi ZRC SAZU

Zap. št.	Lokacija	Katastrska občina	Številka parcele	Površina v m ²
1	2	3	4	5
1.	Ig	1700	1857/18 in 1857/22	2.247
2.	Bokrači	79	87 in 90/1	9.925

Preglednica 5.4: Stavbe v uporabi ZRC SAZU

Zap. št.	Naslov	Katastrska občina	Številka stavbe	Številka dela stavbe	Površina v m ²
1	2	3	4	5	6
1.	Breg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	191	2	27,46
2.	Breg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	191	4	182,88
3.	Breg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	191	7	54,17
4.	Breg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	191	8	85,31
5.	Breg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	191	9	67,82
6.	Breg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	191	10	91,67
7.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	1	43,50
8.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	2	72,50
9.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	3	82,20
10.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	4	38,10
11.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	5	39,70
12.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	6	8,40
13.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	7	45,10
14.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	8	74,70
15.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	9	30,30
16.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	10	53,50
17.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	11	46,10
18.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	12	66,10
19.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	13	41,90
20.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	14	44,60
21.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	15	395,50
22.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	16	123,00
23.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	17	351,90
24.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	18	196,20

25.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	19	77,20
26.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	20	12,80
27.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	21	8,10
28.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	22	203,20
29.	Novi trg 2, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	177	23	71,40
30.	Moše Pijada 22, Maribor (brezplačna uporaba)	659 Tabor	348	209–230	488,70
31.	Pobreška cesta 20, Maribor (brezplačna uporaba)	659 Tabor	416	1	69,00
32.	Titov trg 2, Postojna (brezplačna uporaba)	2490 Postojna	488	1	1683,70
33.	Titov trg 2, Postojna (brezplačna uporaba)	2490 Postojna	488	2	195,50
34.	Zagorica 20, Ig (v upravljanju)	1700 Ig	1402	1	2089,30

Preglednica 5.5: Najem prostorov (zemljišč, stavb in delov stavb) ZRC SAZU, projekcija za obdobje 2019–2023

Zap. št.	Nepremičnina	Lokacija (kraj/naslov)	Katastrska občina	Površina v m ²	ID parcele/ ID stavbe	Obdobje najema (od–do)
1	2	3	4	5	6	7
1.	del stavbe	Brunov drevored 13, Tolmin	2248 Tolmin	32	2248-921-1	04/2017–03/2022
2.	del stavbe	Delpinova 12, Nova Gorica	2304 Nova Gorica	219	2304-1335-1	06/2014–ndč ³
3.	del stavbe	Delpinova 10, Nova Gorica	2304 Nova Gorica	25	2304-1336-1	07/2016–07/2026
4.	del stavbe	Trg francoske revolucije 7, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	41	1728-211-1	07/2003–ndč
5.	del stavbe	Trg francoske revolucije 7, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	46	1728-211-2	07/2003–ndč
6.	del stavbe	Trg francoske revolucije 7, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	46	1728-211-3	07/2003–ndč
7.	del stavbe	Trg francoske revolucije 7, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	192	1728-211-8	06/2003–ndč
8.	del stavbe	Wolfova 8, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	153	1728-523-16	10/1999–ndč
9.	del stavbe	Gosposka 13, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	1.483	1728-213-1	02/1998–ndč
10.	del stavbe	Novi trg 4, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	1.521	1728-152-1	02/1998–ndč
11.	del stavbe	Novi trg 5, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	1.938	1728-147-2	02/1998–ndč
12.	del stavbe	Novi trg 1, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	99	1728-175-35 in 1728-175-14	02/2017–ndč
13.	Stavba	Petanjci 19a, Tišina	121 Petanjci	79	121-645-1	06/2003–ndč
14.	del stavbe	Križevniška ulica 10, Ljubljana	1728 Ljubljana mesto	76	1728-318-1	01/2009–12/2019
15.	del stavbe	Seilerstatte 2, Dunaj		38		09/2018–08/2020

³ NDČ: Pogodba sklenjena za nedoločen čas

6 KADROVSKA PROJEKCIJA RAZVOJA

(s sistemizacijo programskih in infrastrukturnih skupin za obdobje 2019–2023)

V petletnem obdobju se načrtuje ohranjanje števila zaposlitev, izraženo v osebah, v obstoječem obsegu, to je 340. To bo mogoče doseči z novim zaposlovanjem le v primeru upokožitev ali izteka pogodb za določen čas ter manjšem številu mladih raziskovalcev.

Istočasno se načrtuje višje število zaposlitev, izraženih v FTE-jih, in sicer se bo njihovo število povečalo za 5,70 FTE, s 314,9 na 320,6. Raziskovalci so na ZRC SAZU pogosto zaposleni za krajši delovni čas oziroma dopolnilno, v preostalem obsegu pa na univerzah ali drugih raziskovalnih organizacijah. Boljše sodelovanje in prenos znanj med različnimi organizacijami odseva v načrtovanem povečanju obsega zaposlitev, izraženih v FTE-jih.

Preglednica 6.1: Zaposleni po virih financiranja, stanje na dan 1. 1. 2018 in projekcija na dan 1. 1. 2024

Viri	Realizacija 1. 1. 2018	Projekcija 1. 1. 2024
1. DRŽAVNI PRORAČUN		
2. PRORAČUNI OBČIN		
3. ZZS IN ZPIZ		
4. DRUGA JAVNA SREDSTVA ZA OPRAVLJANJE JAVNE SLUŽBE (NPR. TAKSE, PRISTOJBINE, KONCESNINE, RTV PRISPEVEK)		
5. SREDSTVA OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	8,831	8,1
6. NEJAVNA SREDSTVA ZA OPRAVLJANJE JAVNE SLUŽBE		
7. SREDSTVA PREJETIH DONACIJ		
8. SREDSTVA EVROPSKE UNIJE ALI DRUGIH MEDNARODNIH VIROV, VKLJUČNO S SREDSTVI SOFINANCIRANJA IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA	39,087	39,2
9. SREDSTVA ZZS ZA ZDRAVNIKE PRIPRAVNIKE IN SPECIALIZANTE, ZDRAVSTVENE DELAVCE PRIPRAVNIKE, ZDRAVSTVENE SODELAVCE PRIPRAVNIKE		
10. SREDSTVA IZ SISTEMA JAVNIH DEL		
11. SREDSTVA RAZISKOVALNIH PROJEKTOV IN PROGRAMOV TER SREDSTVA ZA PROJEKTE IN PROGRAME, NAMENJENA ZA INTERNACIONALIZACIJO IN KAKOVOST V IZOBRAŽEVANJU IN ZNANOSTI	268,032	273,3
12. SREDSTVA ZA ZAPOSLENE NA PODLAGI ZAKONA O UKREPIH ZA ODPRAVO POSLEDIC ŽLEDA MED 30. JANUARJEM IN 10. FEBRUARJEM 2014 (URADNI LIST RS, ŠT. 17/14 IN 14/15 – ZUUJFO), NE GLEDE NA VIR, IZ KATEREGA SE FINANCIRAJO NJIHOVE PLAČE		
SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH OD 1. DO 12. TOČKE	315,95	320,6
ŠTEVILO ZAPOSLENIH OD 1. DO 4. TOČKE	0	0
ŠTEVILO ZAPOSLENIH OD 5. DO 12. TOČKE	315,95	320,6

Preglednica 6.2: Zaposleni po plačnih (pod)skupinah in trajanju zaposlitve na dan 31. 12. 2017 ter projekcija na dan 31. 12. 2023, v osebah

	Število zaposlenih na dan 31. 12. 2017 (v osebah)			Projekcija št. zaposlenih na dan 31. 12. 2023 (v osebah)		
	Določen čas	Nedoločen čas	Skupaj	Določen čas	Nedoločen čas	Skupaj
POSLOVODNI ORGANI (DM plačne skupine B)	0	5	5	0	5	5
RAZISKOVALCI (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	45	172	217	42	179	221
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1) (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	8	0	8	8	1	9
MLADI RAZISKOVALCI (DM H017002, H017003 IN H018001)	28	0	28	23	0	23
STROKOVNI SODELAVCI (DM plačne podskupine H2)	8	17	25	6	24	30
STROKOVNI DELAVCI (DM plačnih skupin oz. podskupin J1 in drugih, ki niso vključeni drugam)	4	31	35	1	30	31
ADMINISTRATIVNI DELAVCI IN OSTALI STROKOVNO-TEHNIČNI DELAVCI (DM plačne podskupine J2 in J3)	0	22	22	1	20	21
SKUPAJ	93	247	340	81	259	340

Preglednica 6.3: Zaposleni po plačnih (pod)skupinah in trajanju zaposlitve na dan 31. 12. 2017 ter projekcija na dan 31. 12. 2023, v FTE

	Število zaposlenih na dan 31. 12. 2017 (v FTE)			Projekcija št. zaposlenih na dan 31. 12. 2023 (v FTE)		
	Določen čas	Nedoločen čas	Skupaj	Določen čas	Nedoločen čas	Skupaj
POSLOVODNI ORGANI (DM plačne skupine B)	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0
RAZISKOVALCI (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	36,4	165,7	202,1	39,9	170,9	210,8
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1) (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	1,1	0,0	1,1	1,4	0,2	1,6
MLADI RAZISKOVALCI (DM H017002, H017003 IN H018001)	28,0	0,0	28,0	23,0	0,0	23,0
STROKOVNI SODELAVCI (DM plačne podskupine H2)	7,5	15,5	23,0	6,0	22,5	28,5
STROKOVNI DELAVCI (DM plačnih skupin oz. podskupin J1 in drugih, ki niso vključeni drugam)	4,0	30,0	34,0	1,0	30,0	31,0
ADMINISTRATIVNI DELAVCI IN OSTALI STROKOVNO-TEHNIČNI DELAVCI (DM plačne podskupine J2 in J3)	0,0	21,8	21,8	1,0	19,8	20,8
SKUPAJ	77,0	237,9	314,9	72,3	248,3	320,6

Odstotek zaposlenih za določen čas je na dan 31. 12. 2017 znašal 24 %, v prihodnjih letih je načrtovano znižanje tega deleža na 22 % v korist zaposlovanja za nedoločen čas.

Preglednica 6.4: Zaposleni po plačnih (pod)skupinah in spolu na dan 31. 12. 2017, v osebah in v FTE

	Število zaposlenih na dan 31. 12. 2017 (v osebah)			Število zaposlenih na dan 31. 12. 2017 (v FTE)		
	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj
POSLOVODNI ORGANI (DM plačne skupine B)	1	4	5	1,0	4,0	5,0
RAZISKOVALCI (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	99	118	217	89,0	113,0	202,1
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1) (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	3	5	8	0,4	0,8	1,1
MLADI RAZISKOVALCI (DM H017002, H017003 IN H018001)	10	18	28	10,0	18,0	28,0
STROKOVNI SODELAVCI (DM plačne podskupine H2)	8	17	25	7,0	16,0	23,0
STROKOVNI DELAVCI (DM plačnih skupin oz. podskupin J1 in drugih, ki niso vključeni drugam)	11	24	35	10,6	23,5	34,0
ADMINISTRATIVNI DELAVCI IN OSTALI STROKOVNO-TEHNIČNI DELAVCI (DM plačne podskupine J2 in J3)	5	17	22	5,0	16,8	21,8
SKUPAJ	137	203	340	122,9	192,0	314,9

Na dan 31. 12. 2017 delež zaposlenih žensk, izražen v osebah, znaša 0,59 ter delež zaposlenih moških 0,41.

Preglednica 6.5: Raziskovalci po nazivih na dan 31. 12. 2017 ter projekcija na dan 31. 12. 2023, v FTE

Raziskovalni naziv	Kategorija raziskovalcev	Število raziskovalcev na dan 31. 12. 2017 (v FTE)	Projekcija št. raziskovalcev na dan 31. 12. 2023 (v FTE)	Primerjava med letoma 2023 in 2017 (v %)
Znanstveni nazivi	Mlajši raziskovalci	69	56	80,7
	Starejši raziskovalci	156	176	112,5
	Skupaj	225	231	102,8
Strokovnoraziskovalni nazivi	Mlajši raziskovalci			
	Starejši raziskovalci	6	4	66,7
	Skupaj	6	4	66,7
Razvojni nazivi	Mlajši raziskovalci			
	Starejši raziskovalci			
	Skupaj	0	0	
Skupaj	Mlajši raziskovalci	69	56	80,7
	Starejši raziskovalci	162	180	110,8
	Skupaj	231	235	101,8

Zaradi staranja raziskovalnih skupin in nezadostnega pomlajevanja je načrtovana sprememba strukture zaposlenih v korist starejših raziskovalcev, kar bo vplivalo tudi na povečevanje stroškov dela.

Preglednica 6.6: Raziskovalci po spolu in po nazivih na dan 31. 12. 2017, v osebah

Raziskovalni naziv	Kategorija raziskovalcev	Moški	Ženske	Skupaj	Delež žensk (v %)
Znanstveni nazivi	Mlajši raziskovalci	32	43	75	57,3
	Starejši raziskovalci	78	94	172	54,7
	Skupaj	110	137	247	55,5
Strokovnoraziskovalni nazivi	Mlajši raziskovalci	0	0	0	
	Starejši raziskovalci	2	4	6	66,7
	Skupaj	2	4	6	66,7
Razvojni nazivi	Mlajši raziskovalci	0	0	0	
	Starejši raziskovalci	0	0	0	
	Skupaj	0	0	0	
Skupaj	Mlajši raziskovalci	32	43	75	57,3
	Starejši raziskovalci	80	98	178	55,1
	Skupaj	112	141	253	55,7

Preglednica 6.7: Raziskovalci po državljanstvu in po nazivih na dan 31. 12. 2017, v osebah

Raziskovalni naziv	Kategorija raziskovalcev	Državljanstvo Republike Slovenije	Državljanstvo držav, članic EU	Državljanstvo drugih držav	Skupaj
Znanstveni nazivi	Mlajši raziskovalci	73	1	1	75
	Starejši raziskovalci	167	2	3	172
	Skupaj	240	3	4	247
Strokovno-raziskovalni nazivi	Mlajši raziskovalci				0
	Starejši raziskovalci	6			6
	Skupaj	6	0	0	6
Razvojni nazivi	Mlajši raziskovalci				0
	Starejši raziskovalci				0
	Skupaj	0	0	0	0
Skupaj	Mlajši raziskovalci	54	1	2	57
	Starejši raziskovalci	189	4	3	196
	Skupaj	243	5	5	253

Preglednica 6.8: Raziskovalci po starosti in po nazivih na dan 31. 12. 2017, v osebah

Raziskovalni naziv	Kategorija raziskovalcev	do 24 let	25–34 let	35–44 let	45–54 let	55–64 let	od 65 let	Skupaj
Znanstveni nazivi	Mlajši raziskovalci		43	23	6	3		75
	Starejši raziskovalci		9	72	44	42	5	172
	Skupaj	0	52	95	50	45	5	247
Strokovnoraziskovalni nazivi	Mlajši raziskovalci							0
	Starejši raziskovalci				1	4	1	6
	Skupaj	0	0	0	1	4	1	6
Razvojni nazivi	Mlajši raziskovalci							0
	Starejši raziskovalci							0
	Skupaj	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	Mlajši raziskovalci	0	43	23	6	3	0	75
	Starejši raziskovalci	0	9	72	45	46	6	178
	Skupaj	0	52	95	51	49	6	253

Preglednica 6.9: Projekcija raziskovalcev po starosti in po nazivih na dan 31. 12. 2023, v osebah

Raziskovalni naziv	Kategorija raziskovalcev	do 24 let	25–34 let	35–44 let	45–54 let	55–64 let	od 65 let	Skupaj
Znanstveni nazivi	Mlajši raziskovalci		31	23		3		57
	Starejši raziskovalci		1	58	78	51	4	192
	Skupaj	0	32	81	78	54	4	249
Strokovnoraziskovalni nazivi	Mlajši raziskovalci							0
	Starejši raziskovalci				2	1	1	4
	Skupaj	0	0	0	2	1	1	4
Razvojni nazivi	Mlajši raziskovalci							0
	Starejši raziskovalci							0
	Skupaj	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	Mlajši raziskovalci	0	31	23	0	3	0	57
	Starejši raziskovalci	0	1	58	80	52	5	196
	Skupaj	0	32	81	80	55	5	253

Preglednica 6.10: Sistemizacija programskih in infrastrukturnih skupin

Podatki o programu					Podatki o izvajalcih				Opombe
Šifra programa	Program	Primarno raziskovalno področje programa	Status JRZ v programu (nosilec/sodelujoči)	Obdobje	Izvajalci programa na JRZ po vlogah na programu	Število izvajalcev po vlogah na programu	Skupno število raziskovalnih ur na leto v obdobju 2019-2023 (v FTE)	Povprečno št. raziskovalnih ur na programu na osebo na leto (v FTE)	
1	2	3	4		5	6	7	8=7/6	9
P1-0008	Paleontologija in sedimentarna geologija	1.06	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	vodja programa	1,0	1,0	1,0	
P1-0008	Paleontologija in sedimentarna geologija	1.06	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	raziskovalci	4,0	1,3	0,3	
P1-0008	Paleontologija in sedimentarna geologija	1.06	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	strokovno tehnični delavci	1,0	0,4	0,4	
P1-0008	Paleontologija in sedimentarna geologija	1.06	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	Skupaj	6,0	2,7	0,5	
P1-0236	Biodiverziteteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje	1.03	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	vodja programa	1,0	0,1	0,1	
P1-0236	Biodiverziteteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje	1.03	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	raziskovalci	7,0	3,6	0,5	
P1-0236	Biodiverziteteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje	1.03	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	strokovno tehnični delavci	3,0	0,3	0,1	
P1-0236	Biodiverziteteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje	1.03	nosilec	1.1.2018-31.12.2023	Skupaj	11,0	4,1	0,4	
P5-0070	Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij	5.11	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	vodja programa	1,0	0,1	0,1	

P5-0070	Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij	5.11	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	raziskovalci	10,0	2,6	0,3
P5-0070	Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij	5.11	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	strokovno tehnični delavci	2,0	0,5	0,3
P5-0070	Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij	5.11	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	Skupaj	13,0	3,3	0,3
P5-0217	Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem	5.05	sodelujoči	1.1.2018-31.12.2023	raziskovalci	1,0	0,4	0,4
P5-0217	Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem	5.05	sodelujoči	1.1.2018-31.12.2023	strokovno tehnični delavci	1,0	0,0	0,0
P5-0217	Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem	5.05	sodelujoči	1.1.2018-31.12.2023	Skupaj	2,0	0,4	0,2
P6-0004	Raziskave slovenske glasbene preteklosti	6.08	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,5	0,5
P6-0004	Raziskave slovenske glasbene preteklosti	6.08	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	5,0	1,7	0,3
P6-0004	Raziskave slovenske glasbene preteklosti	6.08	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	6,0	2,2	0,4
P6-0014	Pogoji in problemi sodobne filozofije	6.10	nosilec	1.1.2015-31.12.2019	vodja programa	1,0	0,6	0,6
P6-0014	Pogoji in problemi sodobne filozofije	6.10	nosilec	1.1.2015-31.12.2019	raziskovalci	9,0	4,6	0,5
P6-0014	Pogoji in problemi sodobne filozofije	6.10	nosilec	1.1.2015-31.12.2019	Skupaj	10,0	5,2	0,5
P6-0024	Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave	6.07	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,6	0,6
P6-0024	Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave	6.07	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	7,0	2,7	0,4
P6-0024	Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave	6.07	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	1,0	0,5	0,5
P6-0024	Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave	6.07	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	9,0	3,9	0,4
P6-0038	Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju	6.05	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,7	0,7
P6-0038	Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju	6.05	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	28,0	11,1	0,4
P6-0038	Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju	6.05	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	3,0	0,2	0,1
P6-0038	Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju	6.05	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	32,0	12,0	0,4

P6-0052	Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,2	0,2
P6-0052	Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	9,0	3,8	0,4
P6-0052	Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	1,0	0,1	0,1
P6-0052	Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	11,0	4,1	0,4
P6-0061	Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru	6.09	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,5	0,5
P6-0061	Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru	6.09	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	12,0	3,3	0,3
P6-0061	Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru	6.09	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	1,0	0,3	0,3
P6-0061	Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru	6.09	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	14,0	4,0	0,3
P6-0064	Arheološke raziskave	6.02	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	1,0	1,0
P6-0064	Arheološke raziskave	6.02	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	14,0	7,3	0,5
P6-0064	Arheološke raziskave	6.02	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	2,0	0,5	0,2
P6-0064	Arheološke raziskave	6.02	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	17,0	8,7	0,5
P6-0079	Antropološke in prostorske raziskave	6.03	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,6	0,6
P6-0079	Antropološke in prostorske raziskave	6.03	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	6,0	2,4	0,4
P6-0079	Antropološke in prostorske raziskave	6.03	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	2,0	0,6	0,3
P6-0079	Antropološke in prostorske raziskave	6.03	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	9,0	3,6	0,4
P6-0088	Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks	6.04	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,6	0,6
P6-0088	Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks	6.04	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	11,0	3,7	0,3
P6-0088	Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks	6.04	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	4,0	0,7	0,2
P6-0088	Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks	6.04	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	16,0	5,0	0,3
P6-0094	Biografije, mentalitete, epohe	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2019	vodja programa	1,0	0,1	0,1
P6-0094	Biografije, mentalitete, epohe	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2019	raziskovalci	4,0	2,6	0,6
P6-0094	Biografije, mentalitete, epohe	6.01	nosilec	1.1.2015-31.12.2019	Skupaj	5,0	2,7	0,5
P6-0101	Geografija Slovenije	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,7	0,7

P6-0101	Geografija Slovenije	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	20,0	5,8	0,3
P6-0101	Geografija Slovenije	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	2,0	0,3	0,2
P6-0101	Geografija Slovenije	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	23,0	6,8	0,3
P6-0111	Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture	6.04	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	vodja programa	1,0	0,6	0,6
P6-0111	Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture	6.04	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	raziskovalci	7,0	2,0	0,3
P6-0111	Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture	6.04	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	strokovno tehnični delavci	1,0	0,2	0,2
P6-0111	Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture	6.04	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	Skupaj	9,0	2,9	0,3
P6-0119	Raziskovanje krasa	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,8	0,8
P6-0119	Raziskovanje krasa	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	13,0	6,6	0,5
P6-0119	Raziskovanje krasa	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	1,0	0,7	0,7
P6-0119	Raziskovanje krasa	6.12	nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	15,0	8,1	0,5
P6-0347	Historične interpretacije 20. stoletja	6.01	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	vodja programa	1,0	0,0	0,0
P6-0347	Historične interpretacije 20. stoletja	6.01	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	raziskovalci	6,0	2,2	0,4
P6-0347	Historične interpretacije 20. stoletja	6.01	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	strokovno tehnični delavci	1,0	0,2	0,2
P6-0347	Historične interpretacije 20. stoletja	6.01	nosilec	1.1.2017-31.12.2022	Skupaj	8,0	2,3	0,3
načrt	Slovenski jezik za vsakogar	6.05	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	vodja programa	1,0	0,4	0,4
načrt	Slovenski jezik za vsakogar	6.05	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	raziskovalci	8,0	1,9	0,2
načrt	Slovenski jezik za vsakogar	6.05	nosilec	1.1.2019-31.12.2024	Skupaj	9,0	2,3	0,3
I0-0031	Naravna in kulturna dediščina		nosilec	1.1.2015-31.12.2020	vodja programa	1,0	0,3	0,3
I0-0031	Naravna in kulturna dediščina		nosilec	1.1.2015-31.12.2020	raziskovalci	19,0	6,0	0,3
I0-0031	Naravna in kulturna dediščina		nosilec	1.1.2015-31.12.2020	strokovno tehnični delavci	45,0	16,7	0,4
I0-0031	Naravna in kulturna dediščina		nosilec	1.1.2015-31.12.2020	Skupaj	65,0	23,0	0,4

7 PROJEKCIJA DOLGOROČNEGA FINANČNEGA NAČRTA

ZRC SAZU za leto 2019 načrtuje za dober odstotek višje prihodke. Izvajanje delovnopravne zakonodaje bo zahtevalo višje stroške dela iz naslova napredovanj in višjega dodatka na delovno dobo. Glede na splošno rast cen bodo naraščali tudi stroški materiala in storitev, ki so potrebni za izvajanje raziskovalne dejavnosti. Upoštevajoč usmeritve MIZŠ, da bodo prihodki v letu 2019 enaki letošnjim prihodkom, bo potrebno manjkajoči del sredstev zagotoviti s koriščenjem razmejenih prihodkov in višjimi ostalimi prihodki.

V letih od 2020 do 2023 je načrtovana vzdržana rast tako prihodkov kot odhodkov, pri čemer bo obseg dejavnosti prilagojen dejanskim možnostim, stroški pa se bodo ohranjali znotraj zagotovljenih prihodkov.

ZRC SAZU je pri določanju sredstev ARRS in MIZŠ izhajal iz vrednosti raziskovalne ure za leto 2018 oziroma sklenjenih pogodb, pri čemer so bili za naslednja obdobja, na podlagi izkušenj, ocenjeni načrtovani prihodki, ki so potrebni za pokrivanje potreb obstoječega obsega raziskovalnega dela. Prihodki na trgu so ustvarjeni z raziskavami za končne kupce, pripravo ekspertnih mnenj, ekspertiz ter s prodajo publikacij Založbe ZRC.

V ZRC SAZU načrtujejo, da bodo iz naslova izvajanja javne službe realizirali med 97 % in 98 % prihodkov ter iz tržne dejavnosti med 2 % in 3 % celotnih prihodkov. Pri napovedovanju tržnih prihodkov so zaradi omejenih možnosti za humanistko na trgu previdni. Pri načrtovanju prihodkov javne službe, ki vključujejo tudi prihodke iz evropskih projektov, so zmerni optimisti in glede na pretekle izkušnje načrtujejo minimalno rast. Če bi s spremembo zakonodaje prišlo do zvišanja sredstev za znanost, bodo okrepili in razširili svoje raziskovalne aktivnosti ter jih financirali iz dodatnih sredstev.

V obdobju 2019 do 2023 načrtujejo izravnanost prihodkov in odhodkov. Obseg in struktura prihodkov sta prikazana v preglednici 7.1

V ZRC SAZU kadrovski načrt izražen v osebah ohranjajo v sedanjem obsegu, načrtujejo pa povečanje obsega zaposlitev, izražen v FTE-jih. Višje stroške dela so vključili v finančni načrt in s tem zagotovili usklajenost kadrovskega načrta s finančnim načrtom. Glede na obseg raziskovalnega dela so načrtovali tudi ustrezno povečanje stroškov materiala, storitev ter amortizacije.

Preglednica 7.1: Načrtovani prihodki in odhodki v obdobju od 2019 do 2023 z realizacijo za leto 2017 in oceno realizacije za leto 2018 (po obračunskem toku)

Zap. št.	NAMEN	Realizacija 2017	Ocena realizacije 2018	Načrt 2019	Načrt 2020	Načrt 2021	Načrt 2022	Načrt 2023
1	CELOTNI PRIHODKI SKUPAJ	15.482.095	17.571.606	17.775.380	18.065.869	18.350.780	18.599.889	19.120.097
1.1. = 1.1.1 + 1.1.2 + 1.1.3	PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	14.993.706	17.061.606	17.314.980	17.620.869	17.917.900	18.148.121	18.659.794
1.1.1. = sum (1.1.1.1: 1.1.1.3)	PREJETA SREDSTVA IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA (vključno s sredstvi iz državnega proračuna iz sredstev proračuna EU)	13.608.743	15.400.331	15.654.980	16.050.619	16.654.500	16.699.891	16.921.918
1.1.1.1	od ARRS	10.729.178	14.524.463	14.886.140	15.267.989	15.964.820	15.980.727	16.169.987
1.1.1.2	od MIZŠ	1.791.523	344.980	248.840	236.630	100.000	100.000	108.000
1.1.1.3	od drugih neposrednih uporabnikov državnega proračuna (druga ministrstva, SAZU)	1.088.043	530.888	520.000	546.000	589.680	619.164	643.931
1.1.2	DRUGI PRIHODKI IZ SREDSTEV JAVNIH FINANC	1.321.723	1.583.561	1.615.000	1.534.250	1.227.400	1.411.510	1.693.812
1.1.3	DRUGI PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	63.240	77.713	45.000	36.000	36.000	36.720	44.064
1.2. = sum (1.2.1 : 1.2.5)	CELOTNI PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	488.389	510.000	460.400	445.000	432.880	451.768	460.303
1.2.1.	PRIHODKI OD GOSPODARSKIH DRUŽB IN SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV (definicija ZGD-1)	256.954	326.000	310.000	294.500	306.280	315.468	318.623
1.2.2.	PRIHODKI OD JAVNEGA SEKTORJA V SLOVENIJI	130.420	153.700	120.000	120.000	96.000	105.600	110.880
1.2.3.	PRIHODKI OD NAJEMNIN ZA POSLOVNE IN DRUGE PROSTORE	33.187	30.300	30.400	30.500	30.600	30.700	30.800
1.2.4.	PRIHODKI IZ TUJINE	67.828	0	0	0	0	0	0
1.2.5	DRUGO	0	0	0	0	0	0	0
2 = 2.1 + 2.2	CELOTNI ODHODKI SKUPAJ	15.184.935	17.571.606	17.775.380	18.065.869	18.350.780	18.599.889	19.120.097
2.1 = sum (2.1.1 : 2.1.5)	CELOTNI ODHODKI JAVNE SLUŽBE	14.781.601	17.061.606	17.314.980	17.620.869	17.917.900	18.148.121	18.659.793
2.1.1.	STROŠKI MATERIALA	458.622	588.800	594.688	612.529	619.266	629.266	667.022
2.1.2	STROŠKI STORITEV	2.761.979	3.711.609	3.767.041	3.890.052	3.932.843	3.987.343	4.229.888
2.1.3	STROŠKI DELA	11.051.947	12.136.887	12.322.698	12.459.960	12.700.220	12.864.734	13.055.299
2.1.4	AMORTIZACIJA	409.595	477.100	481.871	505.186	510.743	511.050	541.713
2.1.5	DRUGI STROŠKI	99.458	147.210	148.682	153.143	154.827	155.727	165.871
2.2 = sum (2.2.1 : 2.2.5)	CELOTNI ODHODKI PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	403.334	510.000	460.400	445.000	432.880	451.768	460.303
2.2.1	STROŠKI MATERIALA	26.026	11.200	11.312	11.651	10.780	10.780	11.426
2.2.2	STROŠKI STORITEV	118.650	88.000	88.880	81.546	76.443	71.943	72.955
2.2.3	STROŠKI DELA	246.067	359.420	308.314	307.211	300.575	325.170	330.214
2.2.4	AMORTIZACIJA	9.478	12.900	13.029	13.420	13.567	13.260	14.056
2.2.5	DRUGI STROŠKI	3.113	38.480	38.865	31.172	31.515	30.615	31.652
3 = 1 - 2	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI SKUPAJ	297.160	0	0	0	0	0	0
3.1 = 1.1 - 2.1	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI V JAVNI SLUŽBI	212.105	0	0	0	0	0	0
3.2 = 1.2 - 2.2	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI V DEJAVNOSTI PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	85.055	0	0	0	0	0	0

8 ZAKLJUČNI DEL

Odgovorna za pripravo programa dela:

dr. Mimi Urbanc, namestnica direktorja

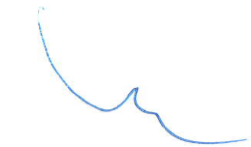
Odgovorna za pripravo finančnega načrta:

Vanda Baloh, namestnica direktorja

Odgovorni za pripravo kadrovskega načrta:

Tanja Valte, pomočnica direktorja,

mag. Jelka Pekolj, vodja kadrovske službe

Direktor ZRC SAZU:
prof. dr. Oto Luthar

Datum sprejema Programa dela ZRC SAZU 2019–2023 na Upravnem odboru ZRC SAZU: 17. 10. 2018.

Priloge:

Priloga 1: Raziskovalni programi in projekti, ki se financirajo preko ARRS, kjer je JRZ nosilec, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

Priloga 2: Raziskovalni programi in projekti, ki se financirajo preko ARRS, kjer je JRZ sodelujoči, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

Priloga 3: Drugi raziskovalni projekti, kjer je JRZ koordinator projekta, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

Priloga 4: Drugi raziskovalni projekti, kjer je JRZ partner na projektu, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

Priloga 5: Kazalniki

Priloga 1 Raziskovalni programi in projekti, ki se financirajo preko ARRS, kjer je JRZ nosilec, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

Namen	Realizacija 2017 (število)	Realizacija 2017 (FTE)	Ocena 2018 (število)	Ocena 2018 (FTE)	Načrt 2019 (število)	Načrt 2019 (FTE)	Načrt 2020 (število)	Načrt 2020 (FTE)	Načrt 2021 (število)	Načrt 2021 (FTE)	Načrt 2022 (število)	Načrt 2022 (FTE)	Načrt 2023 (število)	Načrt 2023 (FTE)
Skupaj	56	114,41	55	115,92	50	119,55	46	119,78	47	126,81	50	128,21	56	131,20
Raziskovalni programi	17	78,08	17	81,55	18	83,80	18	83,80	18	85,01	18	85,01	18	85,15
Temeljni raziskovalni projekti	23	21,72	21	20,09	16	23,09	17	24,95	20	31,25	20	32,50	24	30,45
Aplikativni raziskovalni projekti	7	8,41	7	7,78	7	6,18	5	6,95	5	6,55	6	5,70	7	9,10
Podoktorski raziskovalni projekti	7	5,58	7	5,08	7	5,00	4	3,00	4	4,00	6	5,00	7	6,50
Bilateralni raziskovalni projekti	2	0,62	3	1,41	2	1,47	2	1,08	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Mobilnostni raziskovalni projekti	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1 Naravoslovje	6	10,87	5	10,08	5	8,91	3	8,33	4	8,32	6	10,32	6	11,57
Raziskovalni programi	2	7,12	2	6,82	2	6,82	2	6,82	2	6,82	2	6,82	2	6,82
Temeljni raziskovalni projekti	1	0,58	1	0,75	1	1,50	1	1,50	1	0,75	1	1,50	2	2,25
Aplikativni raziskovalni projekti	1	1,51	1	1,50	1	0,25			1	0,75	2	1,50	1	1,50
Podoktorski raziskovalni projekti	2	1,67	1	1,00	1	0,33					1	0,50	1	1,00
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
2 Tehnika	3	2,15	1	1,00	1	0,33	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	1	0,64												
Aplikativni raziskovalni projekti	1	0,84												
Podoktorski raziskovalni projekti	1	0,67	1	1,00	1	0,33								
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
3 Medicina	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti														
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														

Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
4 Biotehnika	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti														
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
5 Družboslovje	3	4,35	3	4,37	2	3,99	2	3,50	2	3,76	2	4,26	3	4,60
Raziskovalni programi	1	3,01	1	3,26	1	3,26	1	3,26	1	3,26	1	3,26	1	3,40
Temeljni raziskovalni projekti	2	1,34	2	1,11	1	0,73	1	0,24	1	0,50	1	1,00	2	1,20
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
6 Humanistika	39	93,11	41	96,12	38	102,62	37	103,80	38	110,93	38	109,43	42	108,43
Raziskovalni programi	14	67,95	14	71,47	15	73,72	15	73,72	15	74,93	15	74,93	15	74,93
Temeljni raziskovalni projekti	17	17,88	16	17,08	13	20,43	13	21,00	16	27,00	16	27,00	18	24,00
Aplikativni raziskovalni projekti	4	5,09	4	4,08	4	3,00	3	5,00	3	5,00	3	3,50	4	5,00
Podoktorski raziskovalni projekti	2	1,58	4	2,08	4	4,00	4	3,00	4	4,00	4	4,00	5	4,50
Bilateralni raziskovalni projekti	2	0,62	3	1,41	2	1,47	2	1,08						
Mobilnostni raziskovalni projekti														
7 Interdisciplinarne raziskave	5	3,92	5	4,35	4	3,69	4	4,15	3	3,80	4	4,20	5	6,60
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	2	1,28	2	1,16	1	0,43	2	2,20	2	3,00	2	3,00	2	3,00
Aplikativni raziskovalni projekti	1	0,97	2	2,19	2	2,93	2	1,95	1	0,80	1	0,70	2	2,60

Podoktorski raziskovalni projekti	2	1,67	1	1,00	1	0,33						1	0,50	1	1,00
Bilateralni raziskovalni projekti															
Mobilnostni raziskovalni projekti															

Priloga 2: Raziskovalni programi in projekti, ki se financirajo preko ARRS, kjer je JRZ sodelujoči, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

Namen	Realizacija 2017 (število)	Realizacija 2017 (FTE)	Ocena 2018 (število)	Ocena 2018 (FTE)	Načrt 2019 (število)	Načrt 2019 (FTE)	Načrt 2020 (število)	Načrt 2020 (FTE)	Načrt 2021 (število)	Načrt 2021 (FTE)	Načrt 2022 (število)	Načrt 2022 (FTE)	Načrt 2023 (število)	Načrt 2023 (FTE)
Skupaj	30	9,75	23	10,66	19	8,40	20	8,47	18	7,89	19	8,14	23	9,59
Raziskovalni programi	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44
Temeljni raziskovalni projekti	25	7,60	19	8,20	13	5,68	16	6,56	15	6,75	15	6,80	18	7,85
Aplikativni raziskovalni projekti	4	1,71	3	2,01	4	2,18	3	1,48	2	0,70	3	0,90	4	1,30
Podoktorski raziskovalni projekti	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Bilateralni raziskovalni projekti	0	0,00	0	0,00	1	0,10	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Mobilnostni raziskovalni projekti	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1 Naravoslovje	6	1,02	5	1,04	5	0,94	3	0,61	2	0,40	3	0,60	6	1,30
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	4	0,45	4	0,72	3	0,79	3	0,61	2	0,40	2	0,40	4	0,80
Aplikativni raziskovalni projekti	2	0,57	1	0,32	1	0,05					1	0,20	2	0,50
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti					1	0,10								
Mobilnostni raziskovalni projekti														
2 Tehnika	1	0,15	2	0,79	1	1,29	1	1,29	1	0,65	1	0,50	1	1,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	1	0,15	2	0,79	1	1,29	1	1,29	1	0,65	1	0,50	1	1,00
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
3 Medicina	1	0,09	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	1	0,09												
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														

Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
4 Biotehnika	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti														
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
5 Družboslovje	2	0,82	2	0,82	1	0,44	2	0,69	2	0,94	2	0,94	2	0,69
Raziskovalni programi	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44	1	0,44
Temeljni raziskovalni projekti	1	0,38	1	0,38			1	0,25	1	0,50	1	0,50	1	0,25
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
6 Humanistika	15	5,93	11	6,00	9	3,60	11	4,40	10	5,00	10	5,00	10	5,00
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	15	5,93	11	6,00	9	3,60	11	4,40	10	5,00	10	5,00	10	5,00
Aplikativni raziskovalni projekti														
Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														
7 Interdisciplinarne raziskave	5	1,75	3	2,01	3	2,13	3	1,48	3	0,90	3	1,10	4	1,60
Raziskovalni programi														
Temeljni raziskovalni projekti	3	0,61	1	0,32					1	0,20	1	0,40	2	0,80
Aplikativni raziskovalni projekti	2	1,14	2	1,69	3	2,13	3	1,48	2	0,70	2	0,70	2	0,80

Podoktorski raziskovalni projekti														
Bilateralni raziskovalni projekti														
Mobilnostni raziskovalni projekti														

Priloga 3: Drugi raziskovalni projekti, kjer je JRZ koordinator projekta, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

	Realizacija 2017 (število)	Realizacija 2017 (v EUR)	Ocena 2018 (število)	Ocena 2018 (v EUR)	Načrt 2019 (število)	Načrt 2019 (v EUR)	Načrt 2020 (število)	Načrt 2020 (v EUR)	Načrt 2021 (število)	Načrt 2021 (v EUR)	Načrt 2022 (število)	Načrt 2022 (v EUR)	Načrt 2023 (število)	Načrt 2023 (v EUR)
Skupaj	11	940.500	11	1.217.840	11	1.086.440	11	932.730	7	645.000	4	370.000	4	370.000
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov	3	312.210	3	478.840	3	442.440	3	428.030	2	265.000	0	0	0	0
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	8	628.290	8	739.000	8	644.000	8	504.700	5	380.000	4	370.000	4	370.000
1 Naravoslovje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														
2 Tehnika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														
3 Medicina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														
4 Biotehnika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														

5 Družboslovje	4	478.290	4	418.000	3	310.000	3	320.000	3	220.000	1	100.000	1	100.000
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov	1	200.000	1	200.000	1	200.000	1	200.000	1	100.000				
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	3	278.290	3	218.000	2	110.000	2	120.000	2	120.000	1	100.000	1	100.000
6 Humanistika	7	462.210	7	799.840	8	776.440	8	612.730	4	425.000	3	270.000	3	270.000
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov	2	112.210	2	278.840	2	242.440	2	228.030	1	165.000				
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	5	350.000	5	521.000	6	534.000	6	384.700	3	260.000	3	270.000	3	270.000
7 Interdisciplinarne raziskave	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														

Priloga 4: Drugi raziskovalni projekti, kjer je JRZ partner na projektu, po primarnem raziskovalnem področju (klasifikacija ARRS)

	Realizacija 2017 (število)	Realizacija 2017 (v EUR)	Ocena 2018 (število)	Ocena 2018 (v EUR)	Načrt 2019 (število)	Načrt 2019 (v EUR)	Načrt 2020 (število)	Načrt 2020 (v EUR)	Načrt 2021 (število)	Načrt 2021 (v EUR)	Načrt 2022 (število)	Načrt 2022 (v EUR)	Načrt 2023 (število)	Načrt 2023 (v EUR)
Skupaj	36	652.435	36	804.300	32	595.500	32	651.960	30	533.950	30	678.000	36	888.560
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov	0	0	0	0	1	39.500	1	36.660	1	1.950	0	0	0	0
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	36	652.435	36	804.300	31	556.000	31	615.300	29	532.000	30	678.000	36	888.560
1 Naravoslovje	1	700	1	700	2	60.000	2	60.000	2	60.000	1	60.000	1	60.000
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	1	700	1	700	2	60.000	2	60.000	2	60.000	1	60.000	1	60.000
2 Tehnika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														
3 Medicina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														
4 Biotehnika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														
5 Družboslovje	3	25.500	4	74.600	3	81.000	3	70.000	3	70.000	3	80.000	3	90.560
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														

Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	3	25.500	4	74.600	3	81.000	3	70.000	3	70.000	3	80.000	3	90.560
6 Humanistika	32	626.235	31	729.000	27	454.500	27	521.960	25	403.950	26	538.000	32	738.000
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov					1	39.500	1	36.660	1	1.950				
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav	32	626.235	31	729.000	26	415.000	26	485.300	24	402.000	26	538.000	32	738.000
7 Interdisciplinarne raziskave	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raziskovalni projekti evropskih strukturnih in investicijskih skladov														
Raziskovalni projekti, pri katerih sodelujejo partnerji iz drugih držav														

Priloga 5: Kazalniki

Zap. št.	Kazalnik	Izhodiščna vrednost 2017	Ciljna vrednost 2020	Ciljna vrednost 2023
Sodelovanje v trikotniku znanja				
1	Število raziskovalnih projektov, v katerih sodeluje vsaj en visokošolski zavod	60	34	36
2	Število raziskovalcev, ki sodelujejo v pedagoškem procesu visokošolskih zavodov (v osebah)	53	57	64
3	Število raziskovalnih in razvojnih projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja in so krajši od enega leta	28	23	23
4	Vrednost raziskovalnih in razvojnih projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja in so krajši od enega leta (v EUR)	690.500	300.000	321.000
5	Število raziskovalnih in razvojnih projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja in trajajo vsaj eno leto	101	72	85
6	Vrednost raziskovalnih in razvojnih projektov, v katerih sodeluje gospodarstvo oz. drugi uporabniki znanja in trajajo vsaj eno leto (v EUR)	3.429.969	3.550.000	3.800.000
7	Število vloženih patentnih prijav na patentni urad v Sloveniji	0	0	0
8	Število vloženih patentnih prijav na patentni urad v tujini, ki so opravili popolni preizkus patentne prijave	0	0	0
9	Število inovacij	0	1	2
Uravnoteženost spolov				
10	Delež znanstvenih svetnic med vsemi znanstvenimi svetniki (v %)	46	44	47
11	Delež znanstvenih sodelavk med vsemi znanstvenimi sodelavci (v %)	62	57	53
Mednarodno sodelovanje - mobilost				
12	Število tujih raziskovalcev, zaposlenih na JRZ (v osebah)	7	12	15
13	Število raziskovalcev, državljanov Republike Slovenije, zaposlenih na JRZ, ki so se v zadnjih 5 letih vrnili iz tujine (v osebah)	5	7	10
14	Število gostujočih mlajših raziskovalcev (do 10 let po zaključenem doktoratu), ki so na JRZ opravili manj kot enomesečno neprekinjeno raziskovalno delo (v osebah)	25	37	39
15	Število gostujočih mlajših raziskovalcev (do 10 let po zaključenem doktoratu), ki so na JRZ opravili vsaj enomesečno neprekinjeno raziskovalno delo (v osebah)	5	10	13
16	Število gostujočih starejših raziskovalcev (več kot 10 let po zaključenem doktoratu), ki so na JRZ opravili manj kot enomesečno neprekinjeno raziskovalno delo (v osebah)	16	21	22
17	Število gostujočih starejših raziskovalcev (več kot 10 let po zaključenem doktoratu), ki so na JRZ opravili več kot enomesečno neprekinjeno raziskovalno delo (v osebah)	3	3	4
18	Število raziskovalcev JRZ, ki so opravili vsaj enomesečno neprekinjeno raziskovalno delo na tujih univerzah ali tujih znanstvenih institucijah (v osebah)	20	30	35
Raziskovalna oprema				
19	Stopnja odpisanosti raziskovalne opreme na dan 31. 12. (v %)	42	45	45